

PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT SOCIOECONÒMIC DELS MUNICIPIS DEL BAIX GAIÀ

-A. DIAGNOSI SOCIOECONÒMICA-

FEBRER 2008

ÍNDIX

1.- UN MARC TERRITORIAL DELIMITAT PER LA PART BAIXA DEL RIU GAIÀ.	1
2.- UNA DEMOGRAFIA EN CREIXEMENT CONSTANT.	7
2.1.- EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA GLOBAL	7
2.2. COMPONENTS DEL CREIXEMENT I ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ: EL PAPER BÀSIC DELS NOUINGUTS.	12
2.3. CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I COHESIÓ SOCIAL	15
3. ELS RECURSOS HUMANS.	19
3.1. POBLACIÓ EN RELACIÓ AMB LA SEVA ACTIVITAT.	20
3.2. POBLACIÓ OCUPADA PER SECTORS	23
3.3. POBLACIÓ ATURADA PER SEXES.	28
3.4. LOCALITZACIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA.	33
3.5. NIVELL D'INSTRUCCIÓ DE LA POBLACIÓ.	36
4.- ACTIVITAT ECONÒMICA.	43
4.1.- PRINCIPALS INDICADORS MACROECONÒMICS	44
4.2.- TEIXIT EMPRESARIAL: ESTABLIMENTS D'EMPRESES I PROFESSIONALS PER SECTORS	56
4.3.- EL PRIMARI: UN SECTOR AMB POC PES EN EL CONJUNT DE L'ECONOMIA, PERÒ SIGNIFICATIU EN DIVERSOS MUNICIPIS	65
4.4.- LA INDÚSTRIA	69
4.5.- LA CONSTRUCCIÓ, UN DELS MOTORS DE L'ECONOMIA DE LA ZONA	77
4.6.- EL SECTOR TERCIARI, BASAT EN EL COMPONENT TURÍSTIC I RESIDENCIAL	81
4.7.- EL COMERÇ AL DETALL	86
4.8.- EL TURISME	90
5.- CONCLUSIONS	98

1. UN MARC TERRITORIAL DELIMITAT PER LA PART BAIXA DEL RIU GAIÀ

L'àmbit de la present proposta es localitza al sector nord-est de la comarca del Tarragonès, i conforma la subcomarca natural del Baix Gaià, integrada pels municipis d'Altafulla, el Catllar, Creixell, la Nou de Gaià, la Pobla de Montornès, la Riera de Gaià, Roda de Barà, Renau, Salomó, Torredembarra i Vespella de Gaià. El Baix Gaià limita a l'est amb el Baix Penedès, al nord amb l'Alt Camp, a l'oest amb la resta del Tarragonès i al sud amb la Mar Mediterrània.

La zona comprèn la part baixa de la conca del riu Gaià fins a la seva desembocadura, amb una superfície total de 132'8 quilòmetres quadrats, que representa el 41'67 % de la superfície del Tarragonès.

SUPERFÍCIE per MUNICIPIS		
MUNICIPI	SUPERFÍCIE(Km2)	% respecte Tarragonès
Altafulla	6,95	2,18%
El Catllar	26,43	8,29%
Creixell	10,46	3,28%
La Nou de Gaià	4,32	1,35%
La Pobla de Montornès	12,29	3,85%
La Riera de Gaià	8,76	2,75%
Roda de Barà	16,5	5,17%
Renau	8,22	2,58%
Salomó	12,21	3,83%
Torredembarra	8,71	2,73%
Vespella de Gaià	18,04	5,66%
BAIX GAIÀ	132,89	41,67%
Tarragonès	318,9	100,00%

Quadre 1.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

L'àmbit d'estudi del present projecte el configuren els esmentats onze municipis, tot i que hi ha dinàmiques que també afecten a Tamarit i Ferran, agregats del municipi de Tarragona i a l'Argilaga agregat de la Secuita, conformant així la part baixa de la conca del riu Gaià. Per tant, a l'hora de definir la estratègia també s'han considerat dins de l'àmbit d'estudi.

Figura 1.
Font: elaboració pròpia.

El territori es caracteritza per una dualitat molt contrastada:

- **D'una banda, tenim una plana litoral** situada entre la mar Mediterrània i la Serralada Prelitoral fortament urbanitzada i amb nuclis de població densament poblats amb capital a Torredembarra. Amb una línia costera de 12'8 km. i on s'aglutina principalment l'activitat econòmica, bàsicament turística i residencial. Els espais naturals més valuosos es localitzen també

en aquest faixa costanera, tot i que a la vegada és un espai sotmès a una dinàmica molt intensa de creixement urbanístic.

- **D'altra banda, observem una zona amb nuclis menys poblats a mesura que ens endinsem cap a l'interior** on l'espai forestal i agrari domina el paisatge amb un fort caràcter mediterrani.

En una delimitació de subàrees del Tarragonès per a la realització de diferents estudis a càrrec del Consell Comarcal, es tendeix a identificar de manera diferenciada –amb algunes particularitats- la zona del Baix Gaià. Tot i això, clarament s'identifica un àmbit amb especificitats en relació a l'entorn i amb evidents vincles interns.

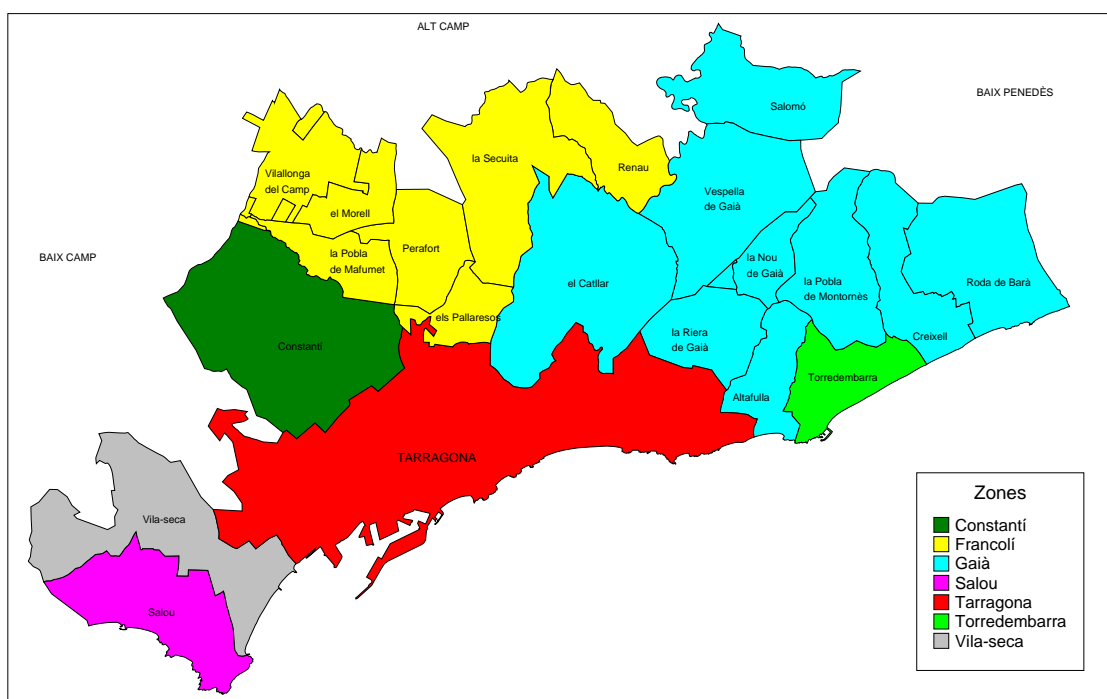

Figura 2.

Font: Serveis Tècnics del Consell Comarcal del Tarragonès.

Des del punt de vista físic, el Baix Gaià es troba delimitat per la zona baixa de la conca hidrogràfica del riu Gaià, encara que l'any 1971 es construeix un embassament al terme del Catllar deixant sec el tram final del riu, entre El Catllar i Tamarit.

En general, es pot dir que el territori mostra trets de geografia física que han afavorit al llarg de la història intensos processos d'humanització i, concretament, d'assentament de persones i activitats econòmiques. Aquests trets es poden sintetitzar en:

- Un relleu suau, que no ha significat un element disuassori en relació a aquesta humanització, sinó ben al contrari.
- Un clima mediterrani-litoral de gran suavitat, que es caracteritza per exemple per la poca suavitat dels hiverns.
- Una franja litoral de gran qualitat, que ha permès el desenvolupament d'activitats com la pesca i el turisme.
- Unes característiques dels sòls afavoridores de l'activitat agrària en general.
- Una certa disponibilitat de recursos hídrics (els dèficits en aquest sentit es troben més vinculats a l'evolució econòmica i demogràfica recent).

Aquest conjunt de factors ha facilitat en general la configuració del territori amb les seves actuals característiques econòmiques i socials.

Com a resultat del procés històric basat en aquests factors, cal destacar la presència d'un **important patrimoni arquitectònic i cultural llegat de “La Marca Hispànica”** que durant segles va esquitxar aquest territori fronterer entre dues cultures, la musulmana i la cristiana, d'un seguit de **Castells** que encara perduren avui en dia, defineixen la personalitat d'aquest territori i en són un actiu important de cara al desenvolupament futur del turisme cultural i de natura.

En general, es tracta d'un territori funcionalment orientat al sistema urbà de la ciutat de Tarragona, amb una relació diària en molts dels àmbits. La proximitat a Tarragona fa que una bona part dels municipis hagin esdevingut pobles dormitori i al mateix temps ha facilitat l'aparició d'un nombre molt significatiu d'**urbanitzacions disperses** en els diferents termes municipals. Per exemple, el **municipi del Catllar** compta amb 28 urbanitzacions: Santa Tecla, Bonaire, Coll de Tapioles, el Mèdol, els Cocons, Esplai Tarragoní, la Bonaigua, la Cativera, la Quadrada de Manous (sector 15), la Quadrada de Manous (sector 16), Manous (sector A), Manous (sector B), Manous (sector C), Mas de Blanc–La Guinardera, Mas de Cargol, Mas de Cosme, Mas de Gerembí, Mas de Panxé, Mas d'Enric, Mas Vilet de Pins, Masia Boronat, Masieta de Salort, Parc de Llevant, Pinalbert, Pins Blancs, Pins Manous 3, Residencial 5 estrelles, Sant Roc.

ENTITATS DE POBLACIÓ	POBLACIÓ (2001)
La Coma	170
CREIXELL (nucli històric)	623
Creixell – Mar	117
Les Eres	108
La Marina de Creixell	47
La Massó	78
Les Morisques	120
La Plana	77
El Port Romà	25
El Racó del Cèsar	944
Les Sínies	17
TOTAL	2.326

Quadre 2.

Font: web Ajuntament de Creixell.

També és significatiu el cas de **Creixell**, on viuen més persones als agregats que al nucli històric.

No obstant la reflexió feta sobre la funcionalitat en bona part vinculada a la ciutat de Tarragona –especialment del vessant més occidental- caracteritzen els factors de localització i les dinàmiques territorials del Baix Gaià aquests elements:

- Una posició estratègica no només en relació al nucli tarragoní, sinó també en relació a la Regió Metropolitana de Barcelona.
- Una localització en ple context de l'anomenat Arc Mediterrani occidental, un dels principals eixos de desenvolupament i localització d'activitats del conjunt d'Europa.
- El fet que, tot i les particularitats, el Baix Gaià no ha constituït en realitat una subcomarca des del punt de vista funcional. En realitat, es vincula a la singularitat de la pròpia configuració del Tarragonès, comarca que no ha estat tradicionalment vinculada a un centre de mercat –com si ho han estat per exemple l'Alt Camp i el Baix Camp- sinó més aviat a un nucli polític-administratiu. És evident el potencial de la ciutat de Tarragona en tots els

sentits, però a efectes pràctics ha influït en el territori circumdant en períodes recents.

- L'absència d'un nucli aglutinador intern. Tot i la major importància de Tarragona, ni les dinàmiques institucionals, ni la disparitat funcional han afavorit la cohesió a l'entorn d'aquest nucli. Tot i això, es pot parlar d'una concentració relativa d'equipament públic en aquesta població (d'altra banda gairebé conurbada amb Altafulla).
- Una tendència a la vertebració interna molt recent i basada en elements històrics i patrimonials, tendint a abastar un àmbit territorial superior al delimitat a l'interior del Tarragonès.
- En general, la dualitat cada cop més contrastada entre litoral i interior que ja s'ha avançat.

El gran repte per a la configuració del model territorial del Baix Gaià –sobre el qual es farà més esment en la diagnosi estratègica o document intermig- passa precisament per la concreció d'eines d'ordenació municipals i supramunicipals, on els criteris de coherència entre unes i altres siguin evidents. Un primer pas en aquesta orientació és l'actualització de les normatives locals –POUM- i la disponibilitat del Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona.

Només d'aquesta manera es podrà evitar que el territori tendeixi a ser configurat per dinàmiques d'exclusió des d'altres àrees.

2. UNA DEMOGRAFIA EN CREIXEMENT CONSTANT

2.1.- EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA GLOBAL

A partir de les dades de població del Padró municipal de l'any 2008, facilitades per l'IDESCAT, s'ha obtingut el número d'habitants dels onze municipis que conformen la zona del Baix Gaià.

POBLACIÓ I DENSITAT PER MUNICIPIS, 2008			
	HABITANTS	% respecte al Baix Gaià	Densitat de població (habitants/km2)
Altafulla	4.554	12%	655
El Catllar	3.973	10%	150
Creixell	3.154	8%	302
Nou de Gaià	475	1%	110
Pobla Montornès	2.741	7%	223
La Riera de Gaià	1.540	4%	176
Roda de Barà	6.002	16%	364
Renau	94	0%	11
Salomó	482	1%	39
Torredembarra	15.056	39%	1.729
Vespella de Gaià	395	1%	22
BAIX GAIÀ	38.466	100%	289
Tarragonès	241.549		757

Quadre 3.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal d'habitants.

Quant a l'evolució de la població en el seu conjunt, veiem una **creixement constant i molt significatiu en els últims 20 anys**. Aquesta és, per tant, la primera observació significativa a fer, i es motiva bàsicament per l'increment de la funció residencial permanent tant en relació a l'àrea del Camp com en relació a la Regió Metropolitana de Barcelona. No es fonamenta tant, en canvi, per la disponibilitat d'una nova oferta significativa d'ocupació en els propis municipis del Baix Gaià.

Més concretament, en les dues darreres dècades la població d'aquesta zona ha experimentat un creixement espectacular, passant de 13.422 a 38.466 habitants. Això significa que **la població d'aquest territori ha augmentat un 187%**.

Mentrestant, al conjunt de la comarca del Tarragonès l'increment ha estat del 47,9%. Durant els últims 20 anys, la població del Baix Gaià ha passat de representar el 8,9% a representar el 15,6% del total de la població de la comarca del Tarragonès.

La dinàmica de rejuveniment de l'estructura demogràfica i l'especialment favorable accessibilitat consolidaran segurament aquestes dinàmiques de creixement, tot i que es puguin veure atenuades per factors conjunturals.

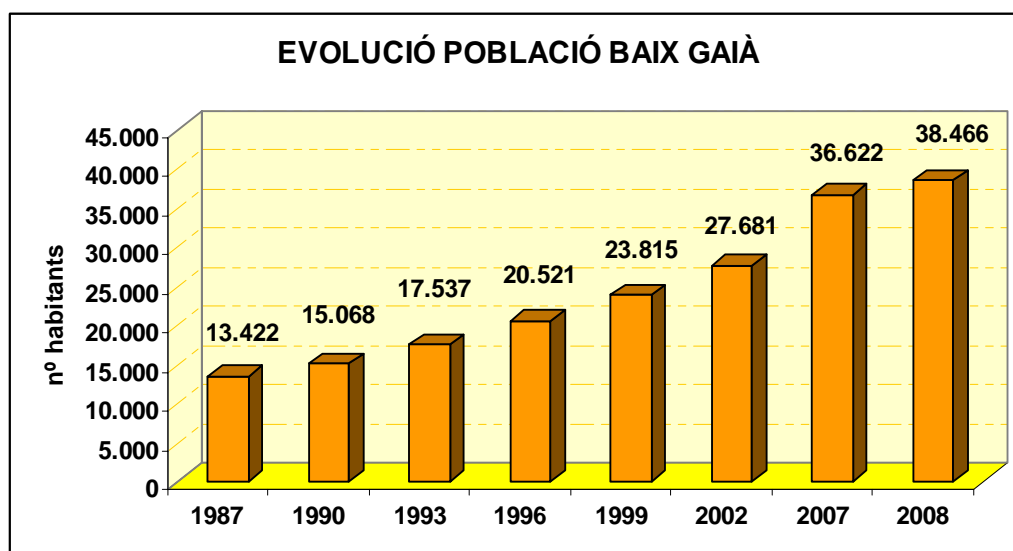

Figura 3.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Si comparem la evolució interna de la població observem les particularitats que es registren des del punt de vista territorial i temporal. Veiem clarament com **existeix una concentració molt elevada de la població a la zona litoral**. Torredembarra sola representa quasi el 40% de la població total, amb poc més de 15.000 habitants, i juntament amb els altres tres municipis litorals (Altafulla, Creixell i Roda de Barà) en suposen quasi el 75%. Si afegim el municipi del Catllar, amb un 10% de la població, veiem que el 85% dels habitants viu en 5 municipis. Per la seva banda, cap dels quatre municipis més interiors (Renau, Salomó, Vespella de Gaià i La Nou de Gaià) supera els 500 habitants, i únicament representen en conjunt un 4% de la població.

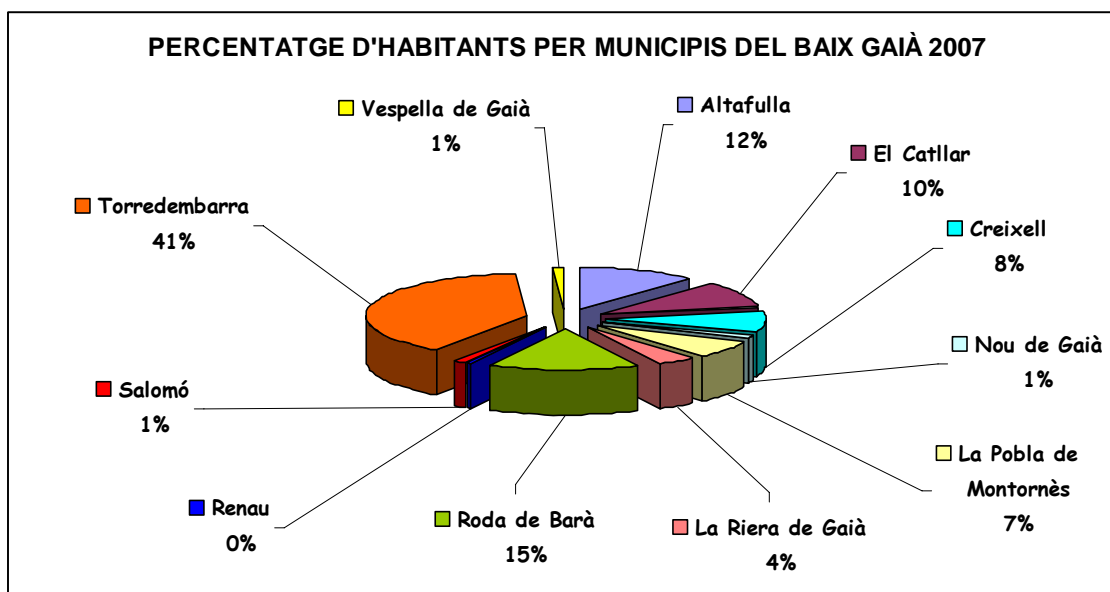

Figura 4.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Tot i aquesta observació, es pot dir que també l'interior s'ha afegit a les dinàmiques de creixement, encara que sigui lògicament de manera relativa i concentrada en uns determinats municipis.

EVOLUCIÓ de la POBLACIÓ COSTA-INTERIOR									
	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2007	2008	% Increment 1987-2008
COSTA	9.854	11.217	13.202	15.713	18.669	21.238	27.477	28.766	192%
INTERIOR	3.568	3.851	4.335	4.811	5.325	6.443	9.145	9.700	172%
BAIX GAIÀ	13.422	15.068	17.537	20.524	23.994	27.681	36.622	38.466	187%

Quadre 4.
Font: elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

En termes absoluts, el major increment és el del municipi de Torredembarra, que augmenta en 9.102 persones. En termes relatius, és destacable que tots els municipis han augmentat la població, destacant Vespella de Gaià amb un 472% d'increment de població. Trobem 5 municipis per sota de la mitjana d'increment del 187%, que són: la Nou de Gaià, amb un 29%, la Riera de Gaià amb un 63%, Renau (100%), Salomó (5%) i Torredembarra, amb un 153%.

És evident que en el cas dels municipis més petits cal considerar el caràcter molt reduït de les dades absolutes, així com el caràcter recent dels increments.

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER MUNICIPIS, PADRÓ CONTINU									
	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2007	2008	% incr. 1987-2008
Altafulla	1.472	1.729	2.086	2.555	2.955	3.563	4.415	4.554	209%
El Catllar	891	1.099	1.439	1.828	2.120	2.691	3.751	3.973	346%
Creixell	661	898	1.192	1.400	1.664	2.197	2.952	3.154	377%
Nou de Gaià	368	373	374	380	372	395	461	475	29%
Pobla Montornès	791	836	992	1.115	1.256	1.622	2.568	2.741	247%
La Riera de Gaià	945	940	924	902	955	1.061	1.453	1.540	63%
Roda de Barà	1.767	2.030	2.396	2.851	3.150	3.885	5.586	6.002	240%
Renau	47	55	68	54	66	73	88	94	100%
Salomó	457	455	433	384	377	375	445	482	5%
Torredembarra	5.954	6.560	7.528	8.907	10.900	11.593	14.524	15.056	153%
Vespella de Gaià	69	93	105	148	179	226	379	395	472%
BAIX GAIÀ	13.422	15.068	17.537	20.521	23.815	27.681	36.622	38.466	187%

Quadre 5.

Font: elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT del Padró municipal d'habitants.

La densitat de població del Baix Gaià és de 289 habitants per quilòmetre quadrat, mentre que la de la comarca del Tarragonès de 757 hab./Km². Observem a la franja costanera densitats de població més altes. És el cas de Torredembarra, amb 1.729 habitants/Km²; d'altra banda, veiem en els municipis d'interior valors extrems com el de Renau, amb 11 habitants/Km².

En general, es pot parlar d'una clara tendència a la litoralització des del punt de vista demogràfic. Aquesta dinàmica supera molt àmpliament els límits del Baix Gaià i també de la comarca del Tarragonès, convertint-se en un fet d'abast global: les societats tendeixen a agrupar-se al llarg de les franges litorals i dels corredors de comunicacions i activitat econòmica.

S'inscriu en aquesta dinàmica el concepte de les *megaregions*, grans nebuloses o sistemes de ciutats i poblacions que superen fins i tot les fronteres estatals. Concretament, l'àrea d'estudi s'inscriu en l'eix que es configura orientativament des de la zona d'Alacant fins a Lió, i que té en Barcelona el seu principal node aglutinador.

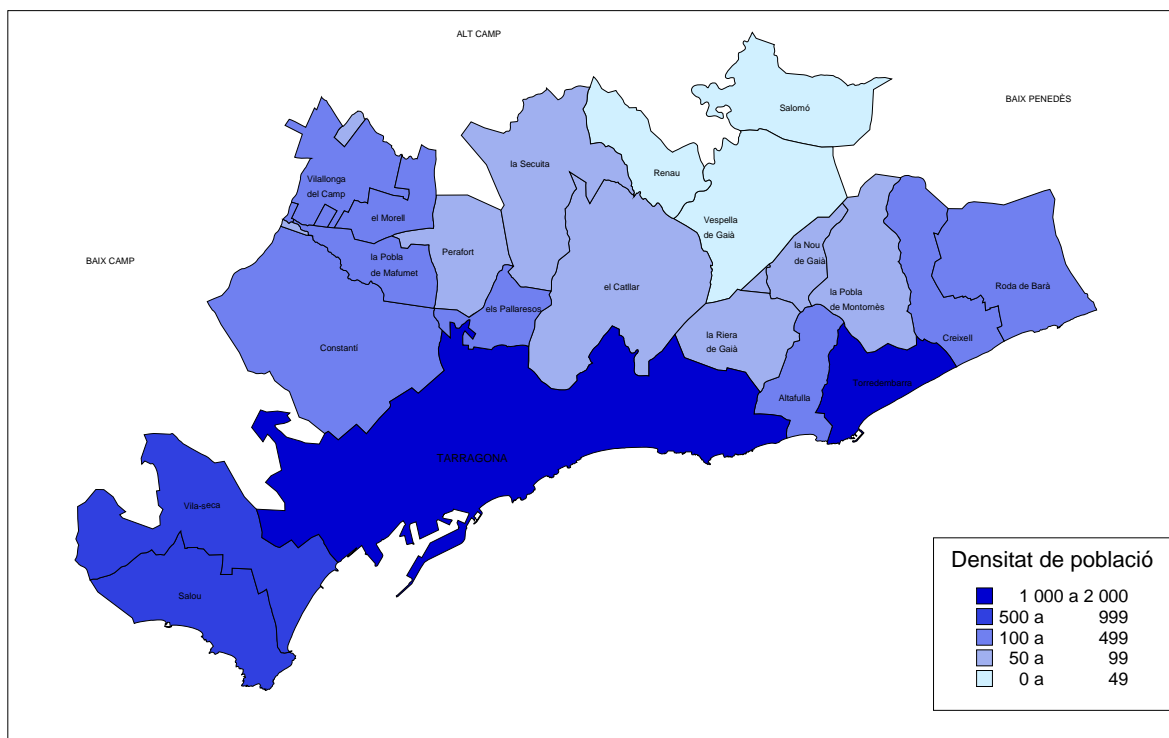

Figura 5.
Font: Consell Comarcal del Tarragonès.

2.2.- COMPONENTS DEL CREIXEMENT I ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ: EL PAPER BÀSIC DELS NOUINGUTS

2.2.1.- Estructura de la població per sexe i segments d'edat

Segons les dades de l'IDESCAT, l'estructura de la població per segments d'edat segueix el comportament que sintetitza el gràfic, indicant en general la pauta més clara d'envelliment en les zones interiors (sempre en un context d'envelliment relatiu que respon a dinàmiques globals).

Cal tenir en compte, no obstant això, que les transformacions demogràfiques dels darrers anys –incloent l'afluència significativa de població estrangera i els nous residents procedents d'àrees urbanes- indueixen a una tendència a la diversificació dels comportaments.

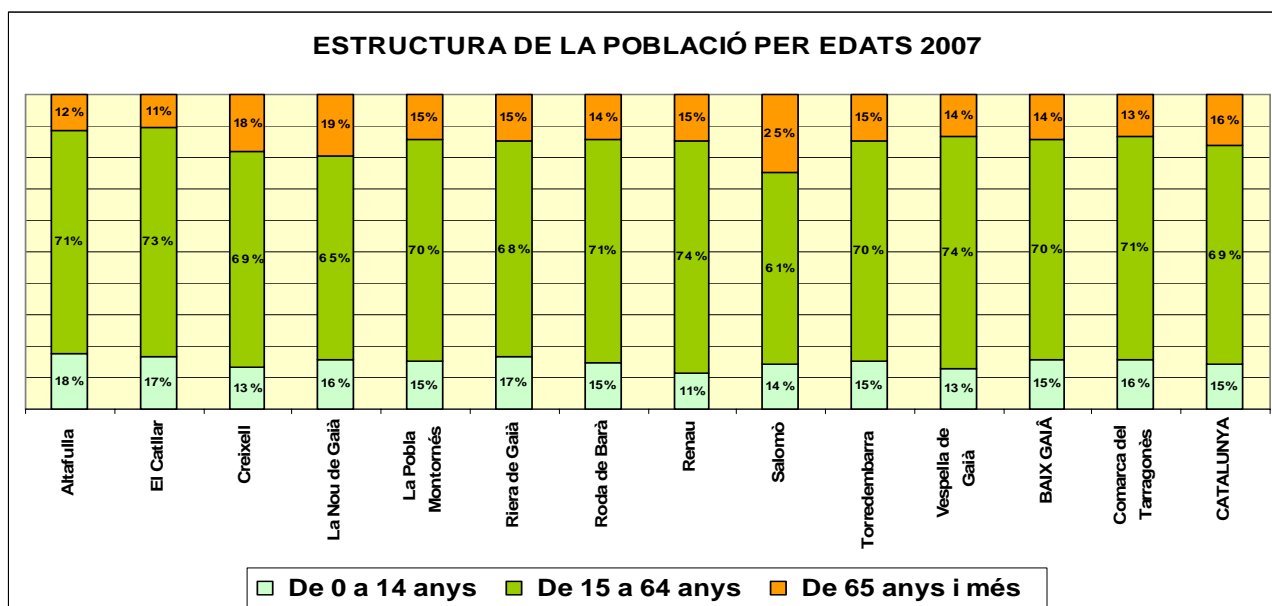

Figura 6.
Font: elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

És particularment significativa la proporció de persones grans en municipis com Salomó i la Nou de Gaià, mentre que el pes relatiu dels joves destaca en casos com Altafulla, el Catllar, Torredembarra i la Riera de Gaià. Concretament, trobem Salomó amb un 25% de població en el segment de majors de 65 anys, situant-se molt per sobre del 14% del Baix Gaià, del 13% del Tarragonès i del 16% de Catalunya.

Tot i això, podem dir que no s'observen diferències excessivament significatives si comparem les dades globals del Baix Gaià amb les de la comarca del Tarragonès i les de Catalunya.

El gràfic posterior recull la distribució per sexes, mostrant una certa incidència de la masculinitat en el cas dels municipis interiors. Tot i això, la proximitat dels municipis de l'àmbit a les àrees urbanes fan més difícil que en altres casos trobar diferències significatives. Cal recordar que habitualment l'emigració femenina és superior en les àrees rurals.

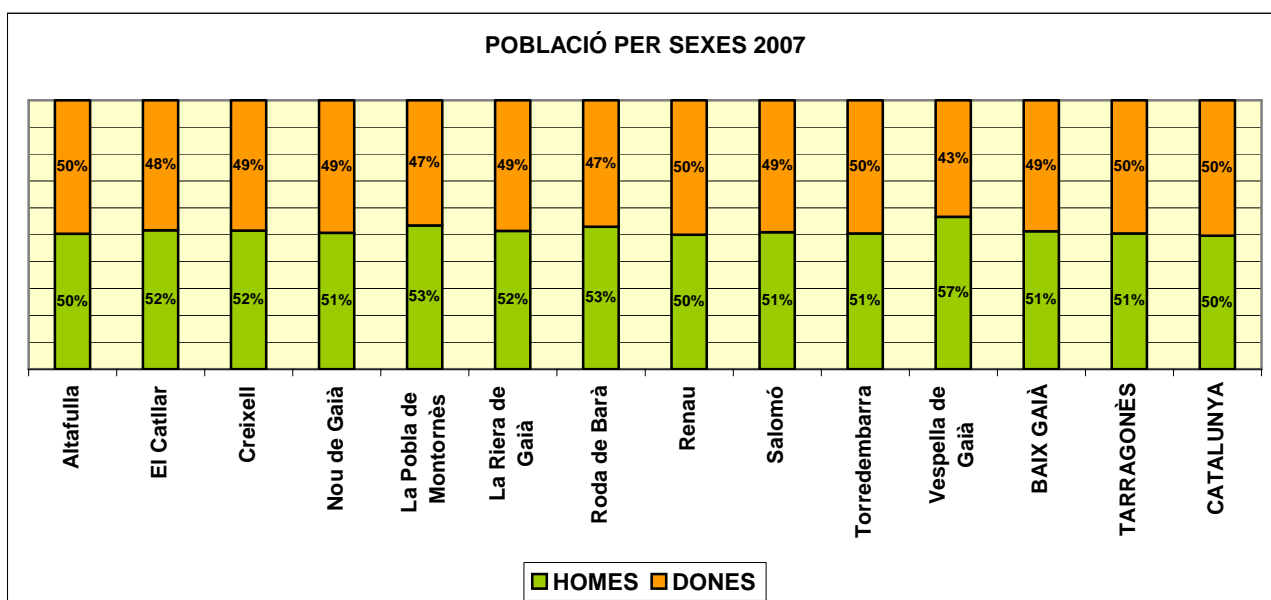

Figura 7.

Font: elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

2.2.2.- El creixement de població degut a la immigració

Es confirma que el creixement de població experimentat és degut majoritàriament a la immigració rebuda, tot i que el creixement natural de la població ha estat positiu al llarg dels darrers 20 anys en el conjunt del territori. Concretament, l'any 2005 el creixement natural va ser positiu a tots els municipis del Baix Gaià, a excepció de la Nou de Gaià, Renau, Salomó i Vespella de Gaià.

És important no associar exclusivament immigració amb població estrangera. Per exemple, un 28 % de la immigració prové de la mateixa comarca del Tarragonès -la major part de la ciutat de Tarragona-, mentre que un 40% provenen de la resta de Catalunya -la major part de l'àrea metropolitana de Barcelona- i un altre 16 % provenen de la resta de l'Estat espanyol. Per tant, la **immigració interior és el 84% del total**, fet que contrastaria amb les dinàmiques de territoris més situats a l'interior.

Evidentment, el 16% restant de la immigració prové d'altres països. L'arribada d'immigrants exteriors té una molt forta concentració a la zona litoral en concret a Torredembarra, Roda de Barà, Altafulla i Creixell. Tot i això, no es pot oblidar l'efecte relatiu que qualsevol aflluència de població pot tenir en petits municipis de l'interior.

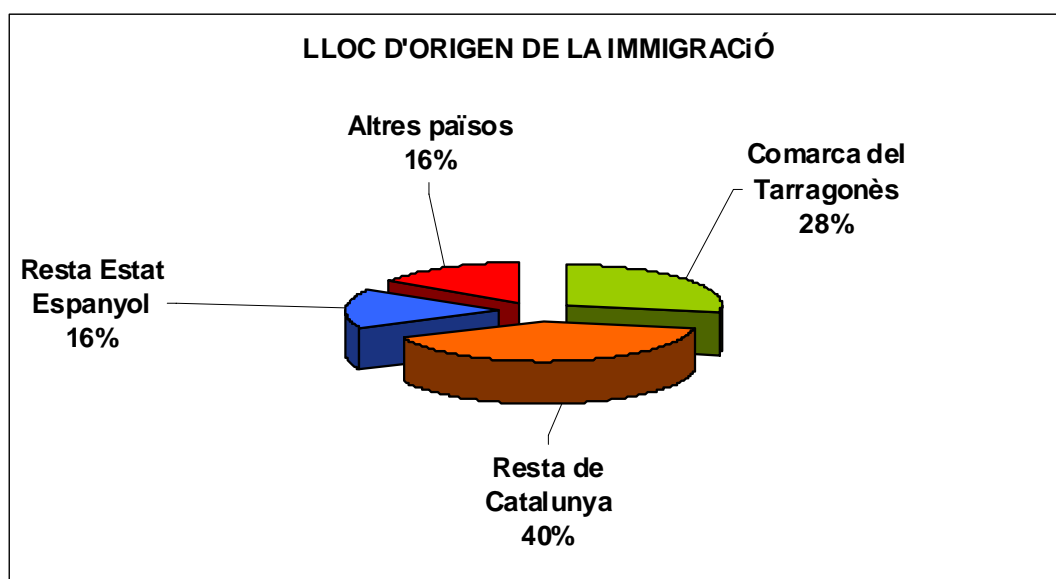

Figura 8.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

2.3.- CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I COHESIÓ SOCIAL

Tot i que la funció del present apartat no és inventariar al detall el parc d'equipaments dels municipis de la zona, és evident que les característiques del territori i el ràpid creixement de la població motiven una problemàtica social i dificulten la cohesió i el benestar social, a partir de realitats com:

- a) Una **especial dificultat d'aquesta dotació d'equipaments col·lectius**, en àmbits com la sanitat, l'adequació o l'atenció a la gent gran. El fort ritme de creixement demogràfic i la presència d'una multiplicitat de nuclis –especialment en alguns dels municipis- dificulta aquesta adaptació a les necessitats.
- b) Unes pautes de vida que, en general, es caracteritzen per la **dispersió social** i fins i tot per una certa disgregació de les estructures familiars, amb realitats sovint superposades sobre el territori però allunyades entre elles. En alguns dels nuclis, per exemple, conviuen matrimonis grans, altres persones grans que viuen soles, professionals joves, matrimonis joves amb fills, etc, sense cap tipus de vinculació entre ells.
- c) **Determinats perfils en els nous residents**, corresponents a persones procedents d'entorns metropolitans, algunes vegades propers a la marginalitat, i a immigració exterior amb dificultats d'inserció en el mercat de treball i d'accés a l'habitatge.
- d) La **manca d'adaptació de les estructures de gestió al propi àmbit territorial** del Baix Gaià. Per exemple, no hi ha una coincidència entre àmbits sanitaris, educatius i socials.

L'àmbit sanitari s'estructura fonamentalment a partir de l'Àrea Bàsica de Salut de Torredembarra, que engloba el Centre d'Atenció Primària (CAP) d'aquella població i els consultoris locals de: Altafulla, Bonastre, Creixell, la Nou de Gaià, la Pobla de Montornès, la Riera de Gaià, Roda de Barà, Salomó. Per tant, observem la no total coincidència territorial amb l'àmbit d'estudi i la manca d'equipaments pel que fa a les menors poblacions.

El CAP de Torredembarra (amb atenció les 24 hores) engloba aquests serveis: medicina familiar i comunitària, pediatria, odontologia, dermatologia, reumatologia, pneumologia, cardiologia, infermeria d'adults, infermeria de pediatria, control i tractaments de Sintrom, atenció a la salut i reproductiva (ASSIR), extraccions de sang i recollida de mostres, programes de salut comunitària (a banda d'un plantejament d'atenció continuada i atenció domiciliària).

La referència hospitalària es troba concentrada a la ciutat de Tarragona, fet que resulta d'especial complexitat en períodes de màxima afluència de turisme i segona residència.

Existeix aquesta distribució d'oficines de farmàcia: 4 a Torredembarra, 2 a Altafulla i Roda de Barà i una a la resta de municipis, exceptuant Renau i Vespella de Gaià, que no en tenen per la seva dimensió.

Pel que fa a l'educació, la pauta general segueix aquesta mateixa orientació territorial en trets generals. Com a particularitats, cal destacar que novament l'oferta de secundària es concentra a Torredembarra, municipi on a més existeixen tres centres privats d'ensenyament infantil (únic municipi amb aquesta titularitat). D'altra banda, manca al territori oferta d'ensenyament especial específica.

CENTRES EDUCATIUS PÚBLICS, 2006			
	Només infantil	Infantil i primària	Només secundària
Altafulla	1	2	0
Catllar, el	0	1	0
Creixell	1	1	0
Nou de Gaià, la	0	1	0
Pobla de Montornès, la	1	1	0
Riera de Gaià, la	1	1	0
Roda de Barà	1	1	0
Salomó	0	1	0
Torredembarra	1	4	2
TOTAL BAIX GAIÀ	6	13	2

Quadre 6.

Font: Departament d'Educació.

D'altra banda, l'estructura d'atenció als avis presenta la particularitat o dificultat de l'existència de multiplicitat de nuclis de població on algunes persones grans poden restar en situació de manca d'integració i atenció en general.

Pel que fa a l'atenció social en general, l'àrea bàsica social definida a partir dels serveis del Consell Comarcal del Tarragonès tendeix a una cobertura territorial relativament coincident amb el Baix Gaià. Els serveis als quals es dona cobertura coincideixen bàsicament entre els diferents consells comarcals: servei d'assistent social, informació i gestió d'ajuts, seguiment de situacions familiars concretes, etc.

En l'àmbit cultural predomina una estructura tradicional d'entitats i activitats, tot i que en les poblacions litorals l'activitat turística constitueix un element paral·lel de dinamització. L'arribada de nova població no sembla constituir per ara un element d'animació, considerant especialment les pautes de vida i els factors d'ordenació del territori que imperen a la zona. També es detecten limitacions en l'adequació dels equipaments a les necessitats actuals, centrades bàsicament en la disponibilitat d'espais flexibles i polivalents per a les activitats de les associacions.

Les característiques del territori, les pautes d'ordenació i accessibilitat, així com l'estructura demogràfica existent, semblen reproduir les pautes per a una continuïtat en el creixement. A partir d'aquí, es poden indicar algunes reflexions sintètiques vinculades a la realitat demogràfica i social de la zona:

- El component migratori probablement deixi de tenir la mateixa importància, però únicament des del punt de vista proporcional en relació al creixement total. En general, fer projeccions en un territori d'aquest perfil és especialment difícil.
- Moltes de les dinàmiques territorials i socials de la zona tendeixen a afavorir pautes de desvertebració social en general, configurant una població mancada de cohesió i identitat en general. Col·lectius com els joves, les dones, la gent gran o els immigrants tendeixen a presentar problemàtiques cada cop més diferenciades i, per tant, a tractar de manera específica.

- Junt amb el punt previ, el repte autèntic de la zona pot ser la compatibilitat entre el desenvolupament econòmic –a partir de la provisió d’ocupació de qualitat-, la dotació d’elements per al benestar i la cohesió social –incloent un parc dimensionat d’equipaments i polítiques públiques adients- i l’aplicació de criteris reals de sostenibilitat en el territori, l’economia i la societat en general.
- El model territorial i econòmic que s’acabi implementant decidirà les opcions reals d’avançar en la cohesió i el benestar social. Per exemple, el foment d’un urbanisme compacte i un dimensionament no excessiu de les poblacions pot afavorir l’èxit de les polítiques socials en general.
- La política d’habitatge constitueix un àmbit d’importància específica per l’existència d’elements distorsionadors com la incidència del turisme sobre els preus o l’elevat nivell socioeconòmic que predomina en alguns municipis, a banda de l’estructura en general jove de la població.

3. ELS RECURSOS HUMANS

El comportament de la ocupació està directament relacionat amb l'activitat econòmica, les seves característiques i la seva evolució. Les dades disponibles corresponen, en alguns apartats, als inicis del cicle expansiu experimentat per la economia catalana (1994-2007). Per tant, bona part de les dades d'ocupació en el cicle recessiu de la economia iniciat l'any 2008 seran unes altres, i totes les previsions apunten cap a un empitjorament dels indicadors al llarg de 2009.

La primera consideració a fer és que **cal actualitzar una part de les dades** per aprofundir en l'anàlisi, donat que les existents fan referència a uns àmbits específics. Per tant, les reflexions serveixen com a punt de partida i com a base per a l'elaboració d'un retrat robot del territori, i no tant com a reflex de la realitat actual estricta.

Com a metodologia d'anàlisi, en primer lloc analitzarem les dades per municipis, en segon lloc les agregarem per obtenir els resultats del Baix Gaià i finalment estudiarem si hi ha diferències significatives entre les dades del Baix Gaià en comparació amb el Tarragonès i amb Catalunya. Analitzarem la **composició de la població en relació amb la seva activitat**. És a dir, la distribució dels majors de 16 anys, en funció de si és població activa ocupada o desocupada, o bé si és inactiva.

En segon lloc, **analitzarem les dades d'ocupació per sectors productius i per municipis**. Això ens indicarà quins són els sectors que han generat llocs de treball, i podrem detectar si hi ha diferències significatives entre els municipis. Establirem els percentatges d'ocupació entre l'agricultura, la indústria, la construcció i els serveis.

En tercer lloc, s'observarà la distribució de la **població aturada per sexes entre els diferents municipis**.

En quart lloc, estudiarem la **localització de la població ocupada**, és a dir, si el percentatge de persones que treballen al municipi són residents o no residents, o en canvi si els residents treballen fora del municipi. Finalment, també estudiarem si hi ha diferències significatives entre **el nivell d'instrucció de la població**.

3.1.- POBLACIÓ EN RELACIÓ AMB LA SEVA ACTIVITAT

Les dades d'activitat ens mostren una primera orientació sobre el grau de dinamisme laboral dels diferents municipis, permetent no només la comparació entre ells sinó també del seu pes en relació al conjunt del territori analitzat.

D'entrada, és fonamental considerar que els municipis petits tenen una menor significació no només absoluta, sinó també relativa, com a resultat de la seva estructura demogràfica i econòmica. Cal insistir, però, que les diferències dels municipis interiors no tenen segurament la mateixa significació que es podria detectar en altres àrees, donades les majors opcions d'integració de mercats laborals.

POBLACIÓ EN RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT						
2001	POBLACIÓ ACTIVA		POBLACIÓ INACTIVA		TOTAL POBLACIÓ > 16 anys	
Altafulla	1.624	13%	1.085	12%	2.709	12%
El Catllar	1.297	10%	866	9%	2.163	10%
Creixell	910	7%	853	9%	1.763	8%
Nou de Gaià	181	1%	172	2%	353	2%
La Pobla de Montornès	763	6%	587	6%	1.350	6%
La Riera de Gaià	510	4%	380	4%	890	4%
Roda de Barà	1.882	15%	1.217	13%	3.099	14%
Renau	30	0%	21	0%	51	0%
Salomó	169	1%	171	2%	340	2%
Torredembarra	5.440	42%	3.836	41%	9.276	42%
Vespella de Gaià	99	1%	91	1%	190	1%
TOTAL BAIX GAIÀ	12.905	100%	9.279	100%	22.185	100%
TOTAL TARRAGONÈS	88.770		63.690		152.460	
TOTAL CATALUNYA	3.134.061		2.236.888		5.370.949	

Quadre 6.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Torredembarra representa el 42% de la població activa del total del Baix Gaià; si agreguem els 4 municipis de la costa, representen el 77 %.

A més, si comparem el percentatge de població activa i inactiva respecte les mitjanes de Catalunya i la comarca del Tarragonès, veiem que no hi ha diferències significatives.

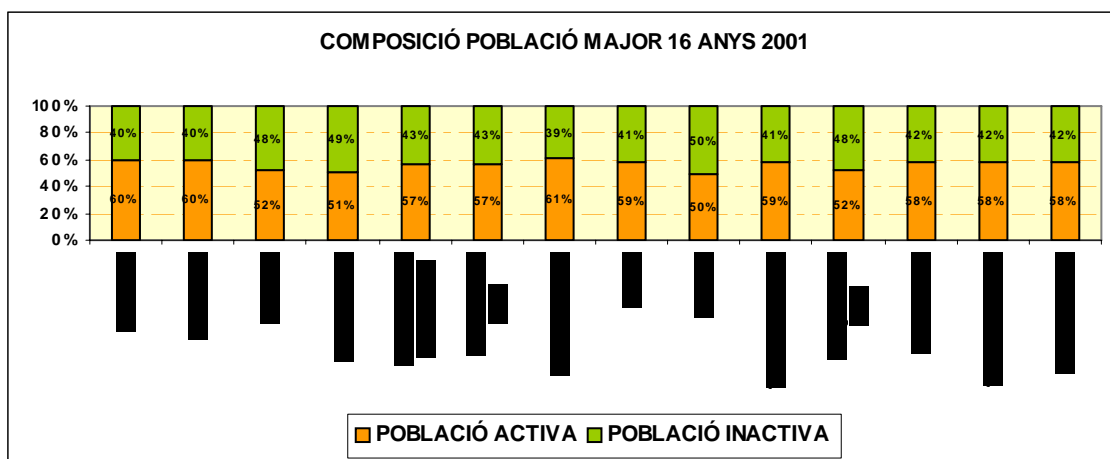

Figura 7.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

L'anàlisi de la composició de la població activa per municipis ha de permetre detectar si hi ha diferències significatives en l'ocupació respecte a la mitjana del Baix Gaià. D'entrada, s'observa la significació dels ocupats en casos com la Nou, la Riera i Vespella, mentre que Creixell i la Pobla de Montornès destacarien en el sentit contrari.

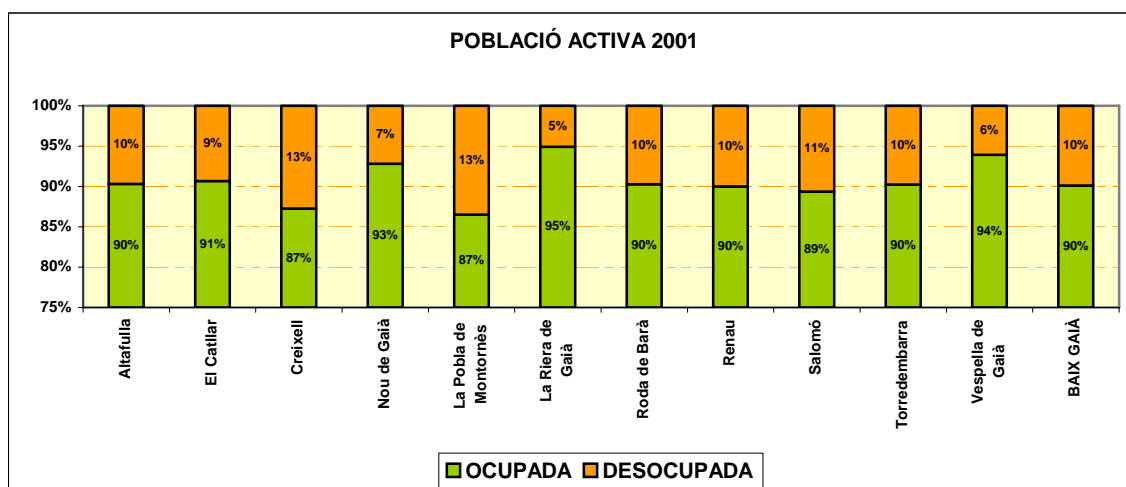

Figura 8.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

Destaquen la Pobla de Montornès i Creixell amb un 13% de la població activa desocupada. En l'altre extrem, trobem que destaca la Riera de Gaià i Vespella de Gaià amb un 95% i 94% de la població activa ocupada.

Si comparem les dades de població activa ocupada i desocupada entre la mitjana del Baix Gaià, el Tarragonès i Catalunya veiem novament que no hi ha diferències excessivament significatives.

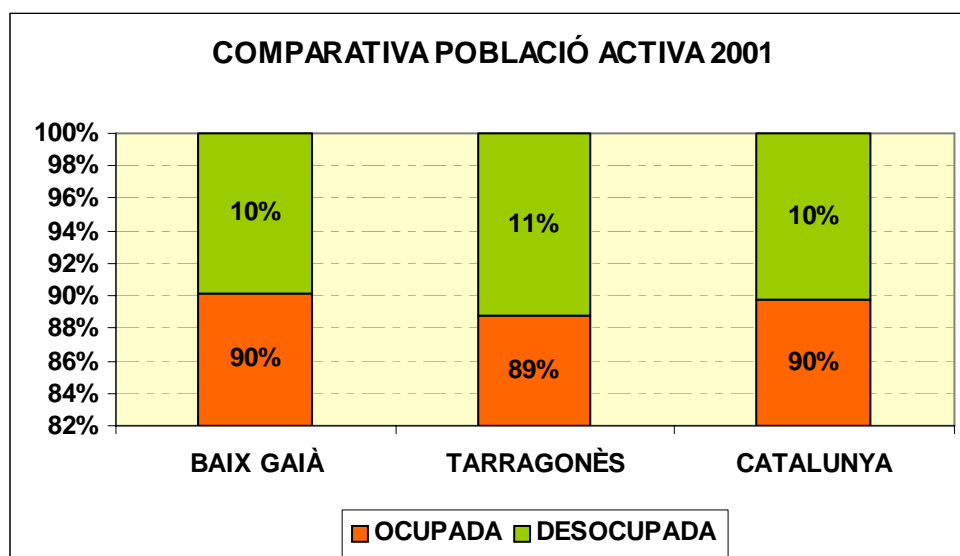

Figura 9.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

3.2.- POBLACIÓ OCUPADA PER SECTORS

La distribució global de l'ocupació per sectors mostra el desenvolupat caràcter terciari d'aquesta estructura econòmica i laboral. Comparant les dades del Baix Gaià respecte de la mitjana de Catalunya i del Tarragonès veiem les següents diferències o particularitats:

- L'ocupació en l'agricultura del Baix Gaià (3'8%) és una mica superior a la del Tarragonès (2'2%) i a la de Catalunya (2,5%).
- **L'ocupació en la indústria del Baix Gaià (16'3%) és bastant inferior a la del Tarragonès (18'2%) i a la de Catalunya (25'1%).**
- **L'ocupació en la construcció del Baix Gaià (17'5%) és molt superior a la del Tarragonès (13'3%) i a la de Catalunya (10'4%).**
- L'ocupació en els serveis al Baix Gaià no presenta diferències significatives respecte al Tarragonès ni a Catalunya.

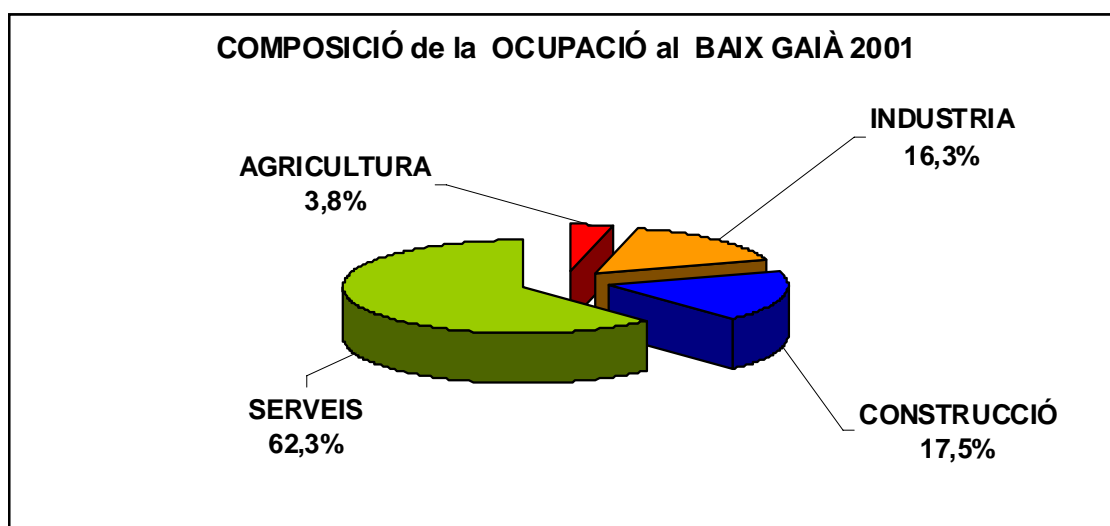

Figura 10.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

De fet, la diferència més significativa en l'estructura de l'ocupació és un pes relativament superior de la construcció i inferior de la indústria en el cas del Baix Gaià, territori on també destaca de manera significativa –sempre relativament i dins les reduïdes magnituds- l'ocupació agrícola.

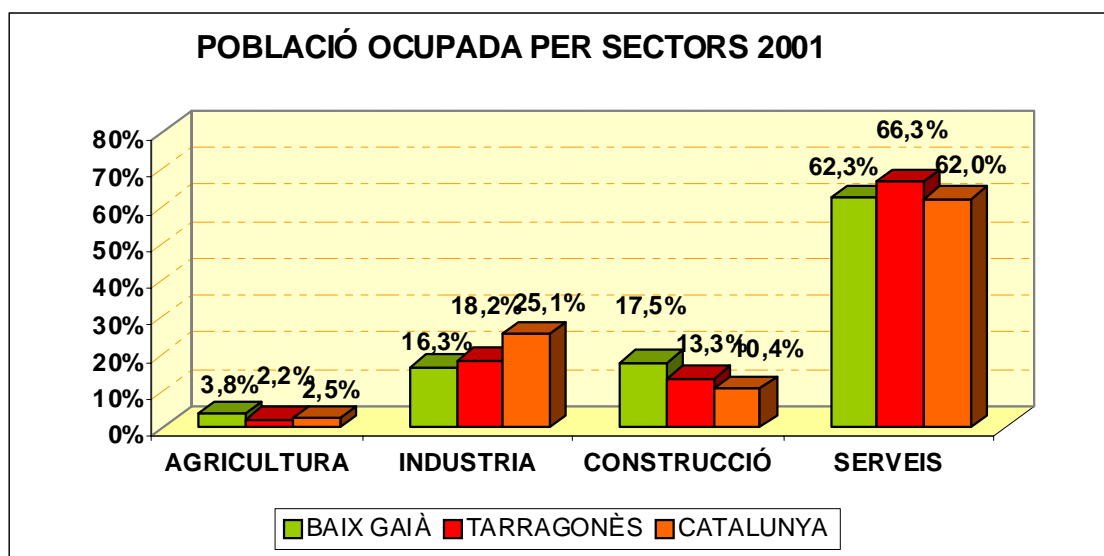

Figura 11.

Font: elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

La comprovació de les dades en el nivell municipal permet identificar algunes particularitats interessants des del punt de vista geogràfic i sectorial.

- **Agricultura:** el Baix Gaià té un 3'8% de població ocupada. En canvi, per sobre de la mitjana hi ha Salomó, amb un 16'6 % i la Nou de Gaià, amb un 15'5%.
- **Indústria:** el Baix Gaià té un 16'3%. Per damunt de la mitjana, tenim Salomó amb un 29'1% i la Riera de Gaià, amb un 26'9%.
- **Construcció:** el Baix Gaià té un 17'5%. Roda de Barà té un 24'1% i Vespella de Gaià i Creixell un 21'5% també per sobre de la mitjana.
- **Serveis:** el Baix Gaià té un 62'3%. En canvi, per sobre de la mitjana, tenim Altafulla amb un 71% i Renau amb un 70'4%.

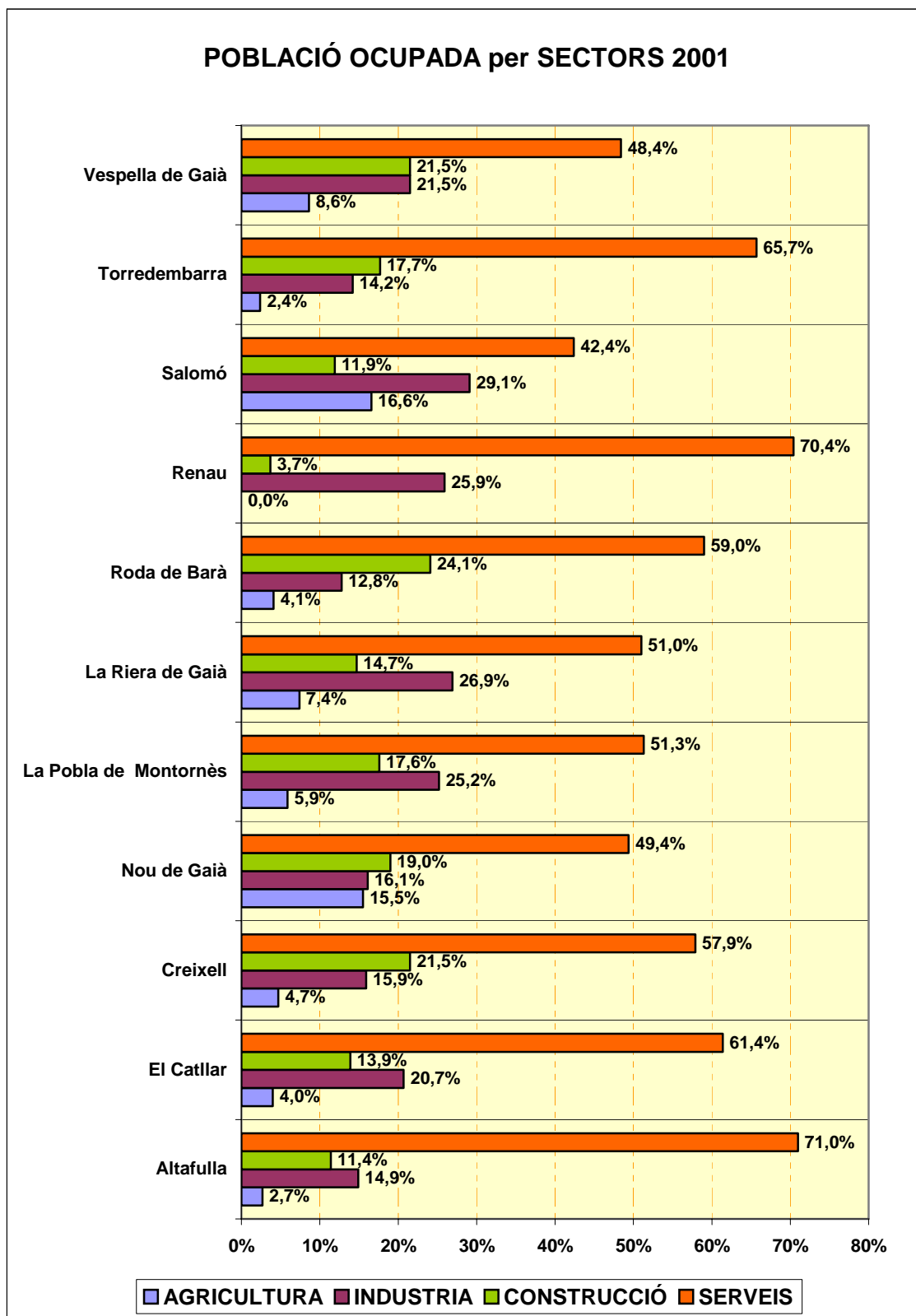

Figura 12.
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

S'ha de fer esment en aquest apartat que encara que els municipis petits estan a vegades molt per sobre o per sota de les mitjanes, no són representatius perquè en números absoluts representen molts pocs treballadors.

D'altra banda, les dades d'**afiliació a la Seguretat Social** permeten complementar d'alguna forma les dades sobre ocupació i activitat econòmica en el territori, considerant el seu elevat nivell d'actualització i també pel perfil diferent d'informació que ofereix. Concretament, les dades recullen la localització dels comptes de cotització, per la qual cosa complementarien les dades de la població ocupada resident.

Al mateix temps, permeten esbrinar amb major detall les característiques d'alguns dels sectors, el dimensionament de les empreses i, d'alguna manera, establir una mena de retrat sintètic de la realitat empresarial dels municipis. També, com veiem, facilita la detecció d'una polarització de l'activitat econòmica-empresarial, tot i que és evident que un sector com l'agrari no es troba primordialment associat a aquest concepte.

AFILIACIÓ AL RÈGIM GENERAL DE LA SEGURETAT SOCIAL, DESEMBRE DE 2008						
Municipi	Comptes de cotització	Treballadors afiliats	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Torredembarra	588	3.357	9	139	562	2.647
Roda de Barà	216	1.121	12	312	191	606
Altafulla	138	611		17	115	479
Creixell	91	452		61	72	319
Catllar, el	58	226		18	64	144
Pobla de Montornès, la	46	216	2	86	42	86
Salomó	32	157		86	24	47
Vespella de Gaià	13	41		5	10	26
Nou de Gaià, la	10	26		2	12	12
Renau	3	6				6
TOTAL BAIX GAIÀ	1.195	6.213	23	726	1.092	4.372

Quadre 7.

Font: Departament de Treball.

Pel que fa al règim d'autònoms, aquest té una especial relativa incidència pel component residencial i terciari del territori, així com per una determinada presència de microactivitats vinculades a la construcció.

TREBALLADORS INSCRITS AL RÈGIM D'AUTÒNOMS DE LA SEGURETAT SOCIAL, DESEMBRE DE 2008					
Municipi	T. afiliats	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
Torredembarra	1.150	20	47	249	834
Roda de Barà	477	19	28	149	281
Altafulla	364	7	15	53	289
Catllar, el	310	17	15	71	207
Creixell	241	6	9	62	164
Pobla de Montornès, la	216	13	12	73	118
Riera de Gaià, la	146	20	13	31	82
Salomó	65	18	6	13	28
Nou de Gaià, la	54	16	1	21	16
Vespella de Gaià	28	5	1	8	14
Renau	6	2		1	3
TOTAL BAIX GAIÀ	3.057	143	147	731	2.036

Quadre 8.

Font: Departament de Treball.

D'altra banda, les mateixes dades d'inscripció a la Seguretat Social –novament tornant a la inscripció en el règim general, com és lògic- ens orienten sobre el dimensionament empresarial localitzat en els municipis, o almenys dels comptes de cotització. Observem novament un dimensionament mig reduït i una polarització territorial.

TREBALLADORS INSCRITS EN EL RÈGIM GENERAL SEGONS GRANDÀRIA DEL COMPTE DE COTIZACIÓ			
	Fins a 50 treballadors	De 51 a 250 treballadors	251 i més treballadors
Altafulla	476	135	
Catllar, el	226		
Creixell	452		
Nou de Gaià, la	26		
Pobla de Montornès, la	132	84	
Renau	6		
Roda de Barà	779	342	
Salomó	157		
Torredembarra	2.174	297	886
Vespella de Gaià	41		

Quadre 9.

Font: Departament de Treball.

3.3.- POBLACIÓ ATURADA PER SEXES

Els municipis de l'àmbit d'estudi es caracteritzen per uns nivells d'atur per sexes amb les següents característiques:

- Si comparem les dades del Baix Gaià amb la comarca del Tarragonès i amb Catalunya observem que el percentatge de dones aturades al Baix Gaià l'any 2001 és quasi 7 punts més alta que la mitjana del Tarragonès i 5 punts més elevada que la mitjana catalana. Cal dir que fins ara no han estat suficients les accions per a la creació d'ocupació femenina.

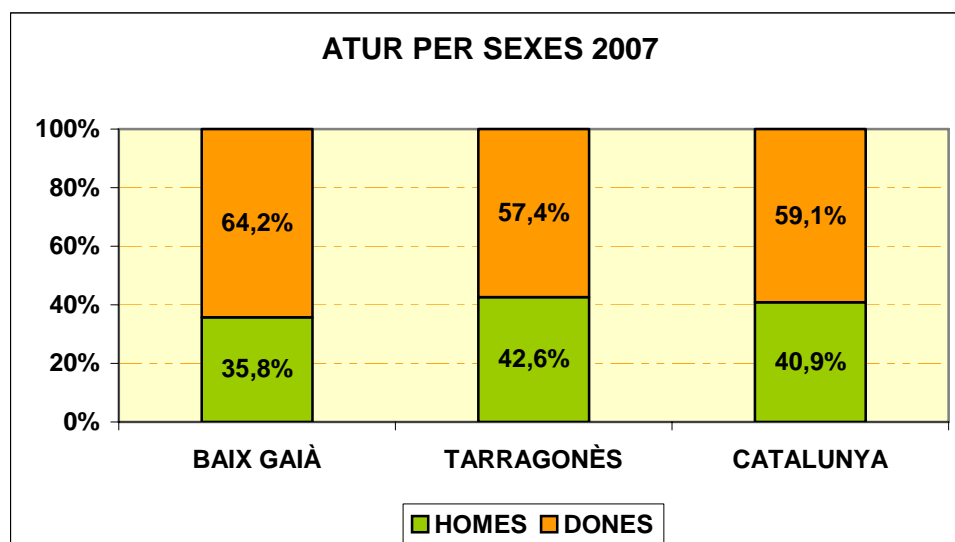

Figura 13.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

- La comparació de les dades per municipis permet destacar per exemple els municipis de Roda de Barà i la Pobla de Montornès, en els quals la proporció de dones aturades respecte dels homes és del 69%.

Al mateix temps, cal indicar que l'estructura econòmica de la zona dificulta –almenys des del punt de vista estadístic- la detecció acurada de les possibles problemàtiques de caràcter sociolaboral vinculades a col·lectius específics.

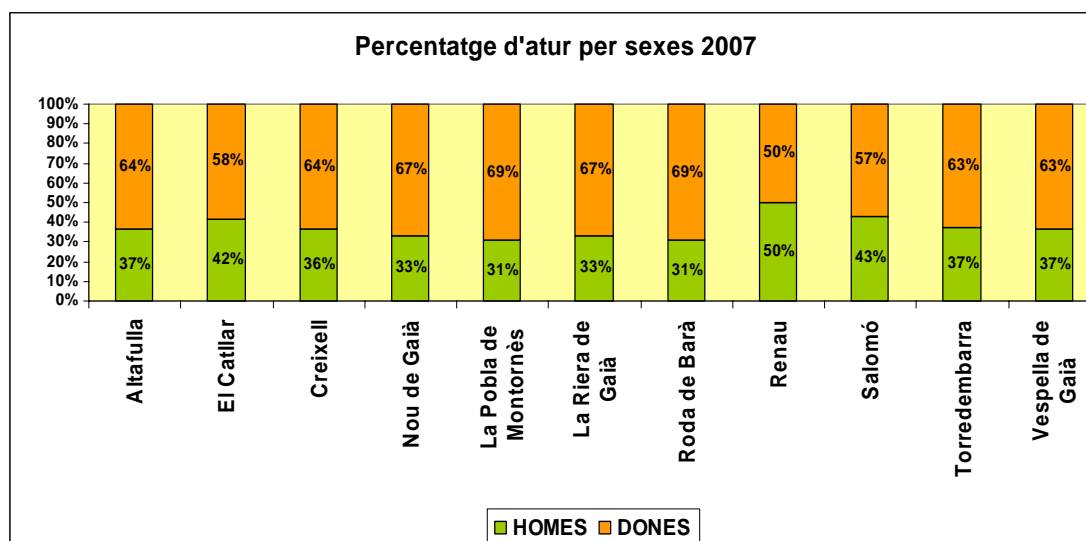

Figura 14.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

- Si analitzem la evolució del nombre d'homes aturats per municipis, podem observar en anys anteriors el manteniment d'una dinàmica de reducció del mateix, així com l'evident pes dels municipis més poblats –especialment de Torredembarra- en les dades del conjunt. Cal indicar, d'altra banda, que en el mateix període el nombre d'homes aturats s'ha incrementat en quatre dels 11 municipis (el Catllar, la Riera de Gaià, Renau, la Nou de Gaià).

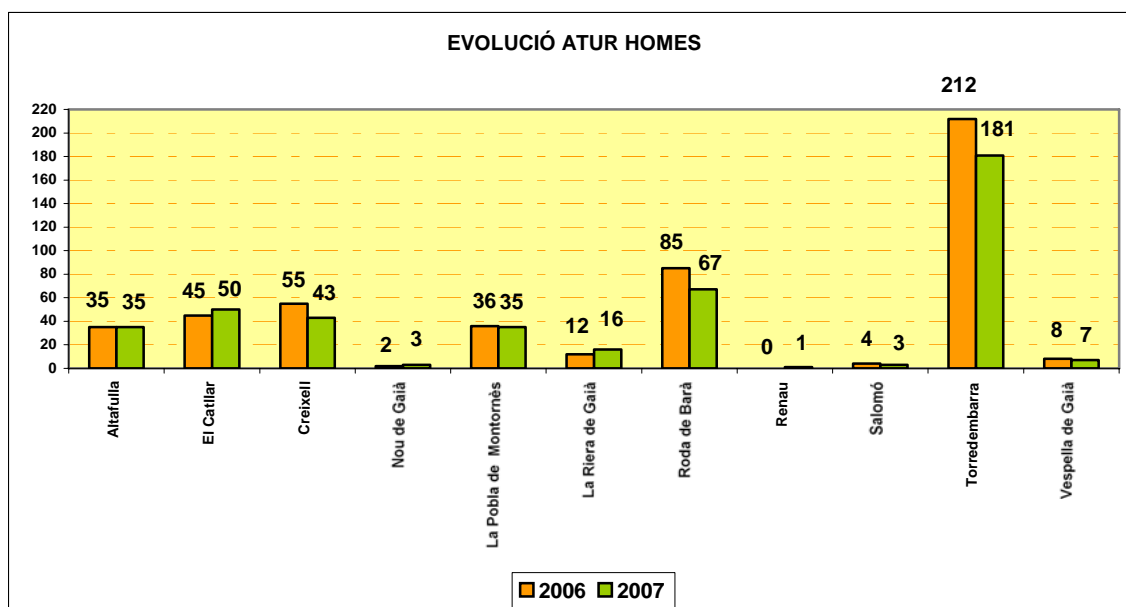

Figura 15.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

No cal dir que es preveu la intensificació i la consolidació d'aquesta dinàmica amb la persistència de les condicions de crisi econòmica.

- Si analitzem la evolució del nombre de dones aturades per municipis, observem que aquest ja s'havia incrementat en el període analitzat en 8 dels 11 municipis de l'àmbit.

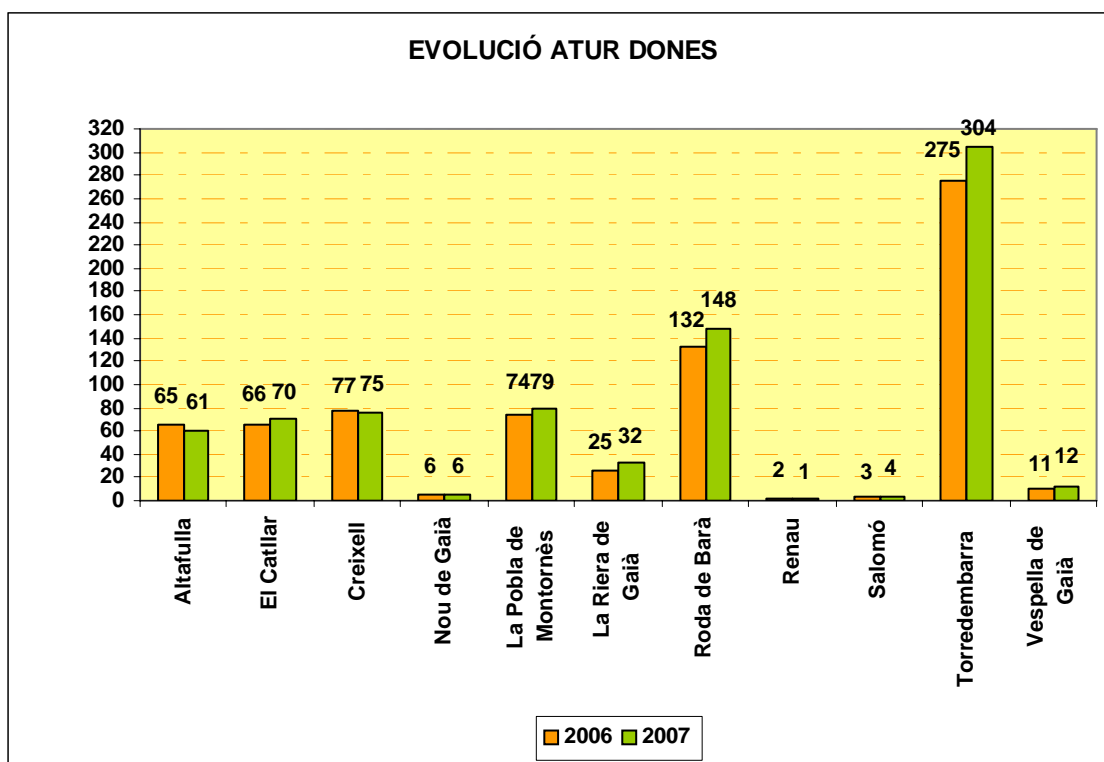

Figura 16.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Cal insistir que l'actual situació de crisi –que fa que gairebé cap municipi català hagi experimentat una reducció de l'atur en dates recents- fa necessari contemplar la situació sociolaboral amb certa cautela.

És necessària una altra anàlisi més detallada de l'evolució i les característiques de l'atur de la zona per tal d'orientar possibles orientacions de futur ajustades a les mateixes. Per tant, també és necessari esperar per disposar de dades posteriors que

permetin confirmar o contrastar les tendències recents. En tot cas, s'ha d'insistir en una clara tendència a l'increment dels aturats en el conjunt del territori.

És evident, però, que de la durada d'aquest cicle recessiu se'n desprendran reflexions diverses sobre la necessitat de reorientar el model econòmic del país i, per extensió, d'un territori com el Baix Gaià.

També caldrà considerar les particularitats de l'evolució de l'atur associada a aquelles branques econòmiques que experimentin de manera més directa les dinàmiques recessives. En tot cas, la reflexió sobre la incidència de l'atur en col·lectius amb característiques específiques –joves, dones, immigrants exteriors, etc- ha de tenir caràcter relativament urgent.

XIFRA D'ATURATS PER MUNICIPI A GENER DE 2009	
	Aturats registrats
Altafulla	215
El Catllar	231
Creixell	282
Nou de Gaià	23
La Pobla de Montornès	222
La Riera de Gaià	75
Roda de Barà	465
Renau	3
Salomó	7
Torredembarra	1.078
Vespella de Gaià	34
TOTAL BAIX GAIÀ	2.635
TOTAL TARRAGONÈS	16.603

Quadre 10.

Font: Departament de Treball.

En tot cas, algunes reflexions sintètiques sobre el perfil d'afectació de l'atur i la cerca d'ocupació fan referència a:

- Una major afectació sobre els nivells més baixos de qualificació (a l'entorn d'un 70% amb titulació bàsica, sobre el 6% amb titulació superior).
- La constatació de menors oportunitats laborals en l'ocupació femenina.

- Una incidència específica sobre un col·lectiu d'edat com és la franja entre 25 i 34 anys.
- Una concentració relativa dels demandants d'ocupació en el terciari (a l'entorn del 60%). Aquest fet és resultat en bona part de la mateixa estructura econòmica i empresarial de la zona.
- El predomini d'ocupacions com representant de comerç, mosso de càrrega, personal de neteja, peó d'indústria manufacturera i ocupat administratiu en relació al nombre d'ofertes de l'OTG de Tarragona. Tant pel que fa a Torredembarra com al conjunt del Baix Gaià les ofertes giren en bona part a l'entorn del sector turístic (englobant exemples com cambrer, ajudant de cuina, cuiner, etc).
- Una orientació majoritària de les demandes vers l'ocupació administrativa, el comerç i la indústria de manufactures.
- Una demanda d'experiència que en principi no afectaria un 60% de les ofertes.

3.4.- LOCALITZACIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA

És evident que el Baix Gaià és un perfil de territori clarament estructurat sobre potents dinàmiques diàries de mobilitat laboral. Aquestes vinculacions entre municipis tenen lloc tant entre poblacions de l'àrea com entre aquestes i l'entorn immediat. Cal considerar que no s'han agregat les dades de la subcomarca, doncs hi ha treballadors que treballen fora dels seu municipi però en d'altres municipis del Baix Gaià.

LOCALITZACIÓ DE L'OCUPACIÓ					
		Treballen al municipi			Treballen fora del municipi
		Residents	No residents	Total	
Altafulla	2001	512	348	860	955
	1996	369	263	632	625
El Catllar	2001	295	74	369	881
	1996	169	86	255	583
Creixell	2001	302	257	559	492
	1996	229	128	357	272
Nou de Gaià	2001	39	10	49	129
	1996	54	11	65	79
La Pobla de Montornès	2001	259	79	338	401
	1996	162	75	237	223
La Riera de Gaià	2001	190	142	332	294
	1996	196	106	302	180
Roda de Barà	2001	919	377	1.296	780
	1996	531	333	864	502
Renau	2001	5	0	5	22
	1996	1	2	3	14
Salomó	2001	96	63	159	55
	1996	102	68	170	46
Torredembarra	2001	2.684	1.062	3.746	2.225
	1996	1.871	835	2.706	1.387
Vespella de Gaià	2001	37	17	54	56
	1996	17	11	28	33
TARRAGONÈS	2001	48.909	30.367	79.276	29.930
	1996	39.971	26.175	66.146	21.919
CATALUNYA	2001	1.529.739	1.085.752	2.615.491	1.285.389
	1996	1.269.608	923.557	2.193.165	935.044

Quadre 11.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT. .

S'ha de considerar que la franja situada entre l'àrea central del Camp de Tarragona i el Baix Penedès es troba estretament vinculada a dinàmiques que tendeixen a la metropolització, tant en relació a l'àrea tarragonina com en relació a la Regió Metropolitana de Barcelona. Evidentment, els desplaçaments residència treball tenen un pes importantíssim en aquesta dinàmica de configuració territorial. Per tant, es detecta en general una baixa autocontenció des del punt de vista de mobilitat laboral.

De fet, el gràfic posterior demostraria la major significació relativa de la localització exterior del treball en el cas dels municipis del Baix Gaià, segurament per una reduïda significació proporcional de la indústria en relació a l'entorn i, evidentment, pel potencial terciari dels centres urbans localitzats en aquest entorn.

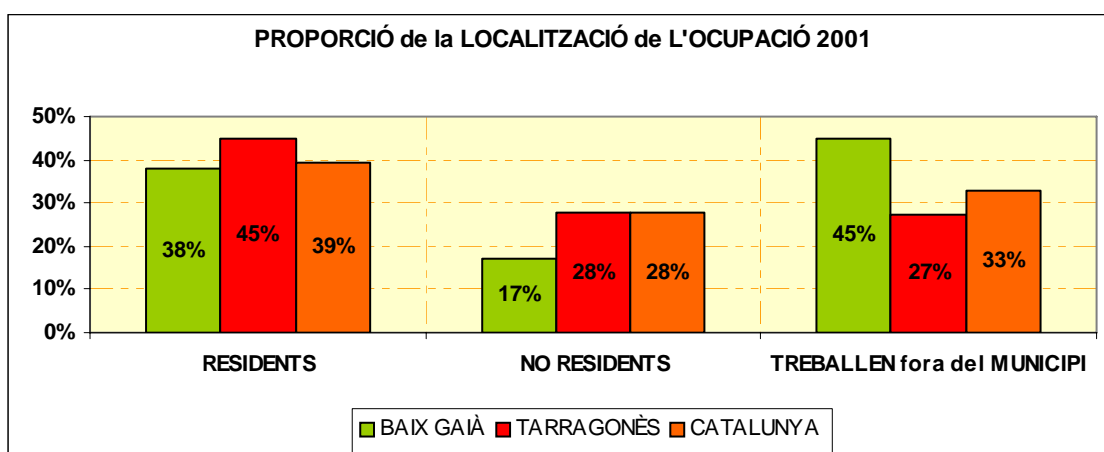

Figura 17.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

La proporció de residents que treballen fora del municipi és molt elevada. La mitjana del Baix Gaià és del 45%, 12 punts per sobre de la mitjana catalana i 18 punts per sobre de la mitjana del Tarragonès.

Efectuant la comparació de les dades de localització de l'ocupació per municipis del Baix Gaià, observem que municipis de major significació rural, com és el cas de Renau (81% de persones que treballen fora del municipi) o la Nou (71%), són més exportadors proporcionals de treballadors, situació que és en part extensible a un municipi clarament residencial com el Catllar (70%). No es pot oblidar que l'estructura econòmica de molts dels municipis de la zona no facilita la disponibilitat de llocs de treball en el propi municipi.

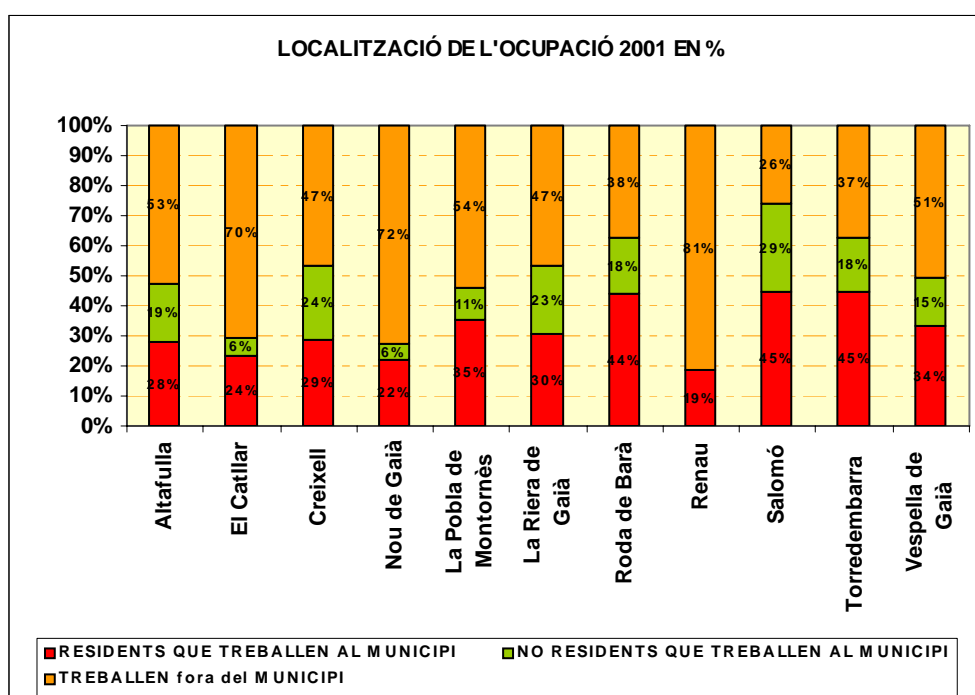

Figura 18.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

És especialment remarcable el caràcter de pobles dormitori d'alguns dels municipis. En municipis com el Catllar, els habitants de les urbanitzacions superen en molt els habitants del nucli de població. És més, per a molts dels habitants, aquestes urbanitzacions són com barris de Tarragona i molts dels seus residents no tenen cap relació amb el municipi on estan empadronats. També s'observa que en municipis com Torredembarra, la Pobla de Montornès o Roda de Barà, és a dir prop de la línia de tren, n'hi ha una part significativa que treballa a Barcelona.

3.5.- NIVELL D'INSTRUCCIÓ DE LA POBLACIÓ

Efectuant la comparació de les dades del nivell d'instrucció del Baix Gaià amb la comarca del Tarragonès i amb Catalunya, podem comprovar que la població sense instrucció es troba 2 punts per sota de la mitjana catalana i un per sobre de la mitjana de la comarca del Tarragonès. Tot i que no siguin diferències massa significatives, és evident que han de ser considerades, especialment si valorem els factors de localització del Baix Gaià.

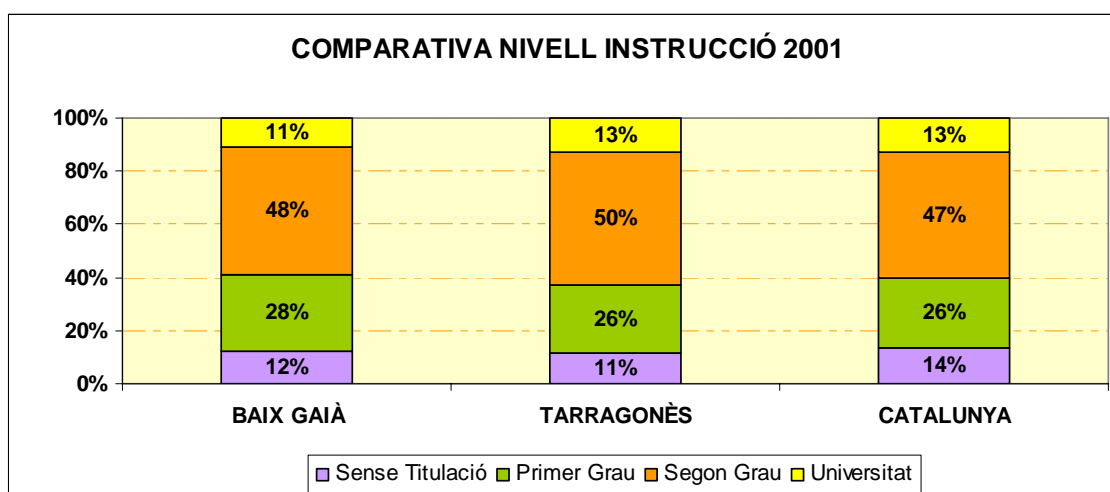

Figura 19.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

Efectuant la comparació de les dades del nivell d'instrucció dels municipis del Baix Gaià destaca el municipi de Renau, amb només un 4% de persones sense títol (quan la mitjana del Baix Gaià és del 12%) i Altafulla, amb un 21% de titulats universitaris (quan la mitjana del Baix Gaià és del 11%). És evident que cal donar a aquestes dades un caràcter molt relatiu.

Destaca també la proporció de titulats de primer grau a la Riera de Gaià i la proporció d'ensenyament secundari en el cas de Renau.

En tot cas, el perfil majoritàriament residencial de les poblacions de la zona sembla afavorir una major orientació comparativa a la presència de títols superiors, encara que es tracta d'una dinàmica que es consolida en períodes llargs de temps.

A més, la proximitat dels centres universitaris de Tarragona i Reus, així com la relativa d'aquells que es troben a l'àrea barcelonina, ha de ser un factor de consolidació en aquest apartat.

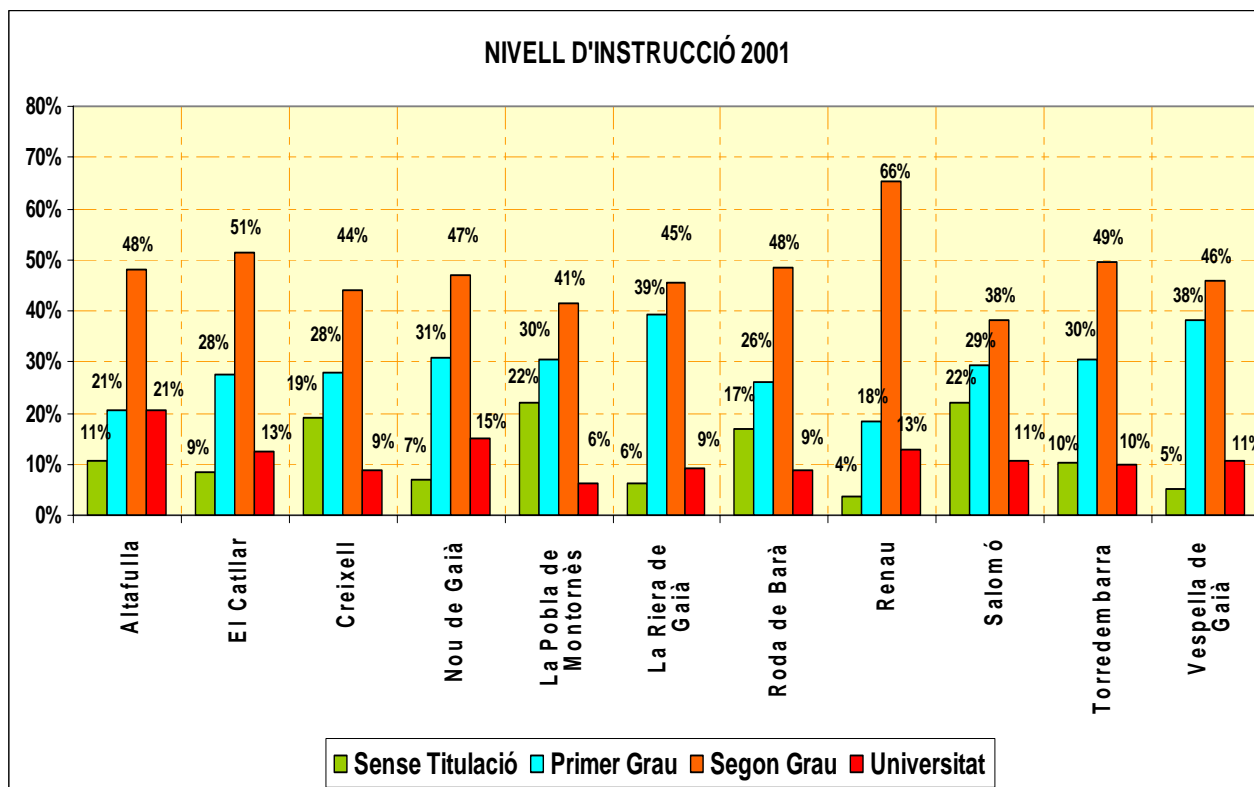

Figura 20.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Cal indicar que la significació dels nivells d'instrucció i preparació dels recursos humans no es restringeix a l'ensenyament superior ni als ensenyaments reglats en el seu conjunt. És necessari considerar aspectes com la formació professional i els cicles formatius per tal d'analitzar l'adequació de l'oferta formativa, el nivell d'instrucció i les demandes del teixit econòmic i empresarial de l'entorn (un entorn d'altra banda cada cop més flexible i permeable). A més, cal considerar variables com la pròpia oferta formativa vinculada a les empreses.

No obstant això, el perfil del teixit econòmic i empresarial de la zona no és especialment propens a l'adequació d'oferta formativa a les necessitats de les activitats, fet que s'afegeix a la insuficient cultura del país en aquest àmbit.

La **formació professional reglada** és fonamental en aquesta dinàmica d'adequació de la formació a la realitat del mercat de treball. En concret, fa uns anys que es va produir una reforma de la mateixa, precisament amb aquest objectiu.

En el sistema vigent, tenen un pes fonamentals els cicles formatius, en els seus diferents graus o nivells i amb una evident projecció en cada àmbit territorial. Amb la manca d'un institut de formació i empresa adaptat a aquest àmbit territorial, la proximitat de la ciutat de Tarragona i l'existència d'una oferta de cicles formatius a la zona i el seu entorn apareixen com a elements atenuadors de les limitacions detectades.

En els darrers anys, en el conjunt del Tarragonès els cicles amb major nivell de matriculació han estat els següents:

- Per famílies, es poden destacar: electricitat i electrònica, administració, sanitat, manteniment de vehicles.
- Grau mig: gestió administrativa, equips i instal·lacions electrotècniques, electromecànica de vehicles, equips electrotècnics de consum
- Grau superior: administració i finances, sistemes de telecomunicació i informàtics, instal·lacions electrotècniques.

Quant a localització territorial d'aquests cicles formatius, apareix l'oferta molt concentrada majoritàriament a Tarragona. La resta de cicles formatius es reparteixen entre els altres quatre grans municipis de la comarca.

Cal recordar que recentment s'ha procedit al disseny d'una nova oferta de cicles formatius de grau mitjà (CFGM) o bé de grau superior (CFGS), sota la doble premissa de l'adequació a necessitats concretes detectades i d'un major àmbit territorial. Concretament, les previsions s'orienten a la creació d'un CFGS d'Administració i Finances i un CFGM de Comerç, ambdós a l'IES Ramon de la Torre (Torredembarra).

A l'entorn immediat, l'oferta de nova creació és la següent:

- CFGS d'Anatomia patològica i citologia i CFGM de caracterització a l'IES Cal-lípolis (Tarragona).
- CFGM de Fabricació industrial de fusteria i moble a l'IES Pere Martell (Tarragona).
- CFGM Explotació de sistemes informàtics (Calafell).
- CFGM d'Instal·lació i manteniment electromecànic de maquinària i conducció de línies i CFGS de Gestió comercial i màrqueting (el Vendrell).
- CFGM d'Atenció socio sanitària (Valls).

En general, però, es constata –com a resultat del localisme i d'altres particularitats de gestió territorial- que no es disposa d'estructures adients per a la dinamització de l'oferta formativa, pensant sobretot en la dinamització dels oficis i en la inserció directa al mercat de treball.

Pel que fa a la **formació ocupacional**, la comarca del Tarragonès ocupa el sisè lloc per comarques a tota Catalunya pel que fa al nombre de centres col·laboradors. Alguns dels cursos realitzats en els darrers anys tenen a veure amb temàtiques com l'ofimàtica, restauració, administració, seguretat i vigilància, altres especialitats en el sector serveis. Municipis com Altafulla i Torredembarra han acollit cursos diversos, però cal considerar que aquesta oferta es planteja amb una vocació territorial més àmplia.

Per la seva banda, la **formació continuada** es configura com una eina per millorar els coneixements, habilitats i competències dels treballadors per tal d'adaptar-se a les noves necessitats del mercat de treball i alhora millorar la competitivitat de les empreses. Aquest àmbit formatiu s'estructura en modalitats com: plans d'empresa, plans agrupats, plans intersectorials, permisos individuals de formació. Novament, es pot parlar d'una certa inadequació amb les especificitats territorials que poden presentar el Baix Gaià en el seu conjunt o els seus municipis en particular.

FACTORS QUE INCIDEIXEN EN LA GESTIÓ I DINAMITZACIÓ DELS RECURSOS HUMANS AL BAIX GAIÀ

- Es constata la inadequació o insuficiència de les estructures pròpies per al seguiment i dinamització de la formació i el mercat de treball.
- És fonamental realitzar un seguiment del mercat de treball pel que fa a les seves especificitats, fent especial incidència en la detecció d'aquells col·lectius que tendeixen a quedar fora del mercat.
- Cal considerar el territori de Baix Gaià amb una visió integrada, però alhora inserida en un mercat de treball cada cop més ampli i amb una elevada flexibilitat. Aquesta realitat té implicacions laborals, formatives i de mobilitat cada cop més interrelacionades.
- És bàsic considerar les situacions puntuals de crisi, no només de caràcter global sinó també aquelles que de manera més puntuals poden afectar algunes de les empreses principals de la zona.
- El territori mostra una clara superposició de realitats socials, econòmiques i empresarials. A l'interior es detecta una estructura amb un caràcter més tradicional però també una elevada dependència en relació a altres àmbits, ja siguin del Baix Gaià o exteriors.

Quadre 12.

Font: elaboració pròpia.

4. ACTIVITAT ECONÒMICA

En aquest apartat es fa una aproximació de quina és la dinàmica econòmica i l'estructura productiva del Baix Gaià. Es mostra la configuració del teixit empresarial i en definitiva es determina quins són els principals sectors en que es desenvolupa l'activitat econòmica.

El pols econòmic s'analitza mitjançant els indicadors habituals: el Producte Interior Brut (PIB), la Renda Bruta Familiar Disponible (Rbfd) i el Valor Afegit Brut (VAB).

L'anàlisi de l'estructura productiva s'efectua des d'una doble perspectiva, una a partir de del punt de vista de la ocupació i l'altre des del nombre d'establiments d'empreses de cada sector. Aquests dos factors no tenen perquè ser coincidents, però amb això es pot determinar si el volum de les empreses és gran, petit o mitjà. Per exemple, si el nombre d'empreses d'un sector és petit i el nombre d'ocupats d'aquell mateix sector és molt gran, vol dir que ens trobem davant de grans empreses.

També s'analitzen els diferents sectors econòmics pel que fa al nombre de treballadors i l'evolució d'aquest nombre per saber si s'ha vist incrementat o bé reduït, és a dir si són sectors en regressió o, contràriament, són sectors dinàmics i generadors d'ocupació.

Pel que fa a l'activitat empresarial, també es mostren els sectors predominants segons el nombre d'empreses que desenvolupen l'activitat, així com la seva localització territorial en els diferents municipis.

S'han de fer tres consideracions prèvies:

- Dels municipis de la zona d'estudi l'IDESCAT només ofereix dades de Producte Interior Brut (PIB), Renda Bruta Familiar Disponible (Rbfd) i de Valor Afegit Brut (VAB) de Torredembarra. De la resta de municipis del Baix Gaià no hi ha informació.
- La informació estadística facilitada per l'IDESCAT referent a l'activitat econòmica sectorial fa referència bàsicament als anys 2001 i 2002 en ple cicle expansiu de la economia catalana.

- En el cicle regressiu a partir de 2008, en el que ens trobem, es donen resultats diferents. És per això que l'anàlisi de les dades és útil a nivell de referència, de punt de partida, però caldrà actualitzar les dades del 2008 quan estiguin disponibles.

4.1.- PRINCIPALS INDICADORS MACROECONÒMICS

Cal indicar que per municipis només estan disponibles les dades de Torredembarra, com a municipi que supera els 5.000 habitants.

4.1.1.- El Producte Interior Brut (PIB)_{pm}

Mesura el resultat final de l'activitat de producció de les unitats productores en el territori. Es calcula a preus de mercat, perquè el valor de la producció recull la incidència dels impostos lligats a la producció i tenint en compte les subvencions d'explotació.

PRODUCTE INTERIOR BRUT _{pm}			
2001	PIB (milions €)	PIB per habitant (milers €)	INDEX (CAT=100)
Torredembarra	197,8	17,4	82,7
TARRAGONÈS	4.605,3	24,8	117,6
CATALUNYA	135.708,9	21,1	100,0

Quadre 13.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Podem observar que el PIB de Torredembarra està per sota de la mitjana catalana i de la comarca del Tarragonès. És evident que per analitzar aquests paràmetres correctament caldria dades de tots els municipis del Baix Gaià amb una sèrie temporal més llarga i recent. Aquest anàlisi s'ha d'efectuar tan bon punt estiguin les dades disponibles.

No obstant això, de la proximitat geogràfica i de l'estructura econòmica i model empresarial –almenys pel que fa als municipis litorals- se'n desprendria una relativa uniformitat en aquest plantejament.

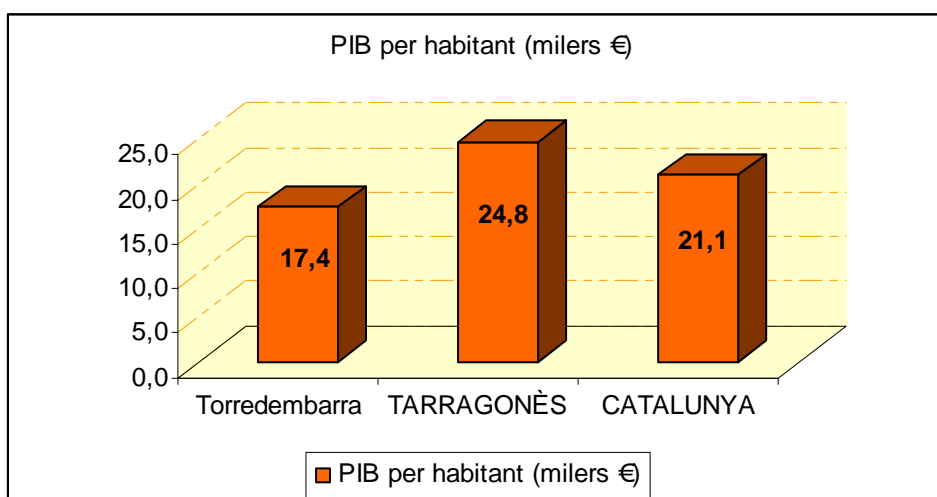

Figura 21.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

4.1.2.- La Renda Bruta Familiar Disponible. (Rbfd)

És la macromagnitud que mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda no només depèn dels ingressos de les famílies, directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), sinó que també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.

La **remuneració d'assalariats** comprèn tota la remuneració en efectiu i en espècie a pagar pels empleadors als seus assalariats com a contrapartida del treball realitzat per aquests durant el període comptable.

L'**excedent brut d'explotació** és l'excedent d'activitats empresarials i professionals, d'empreses individuals i societats personalistes.

Per **prestacions socials** s'entenen totes les transferències corrents proporcionades a les llars amb intervenció d'un tercer (administració pública, societats, institucions de crèdit, etc). Són objecte d'assignació personal i tenen com a finalitat cobrir les càrregues que, per a les llars, es deriven de l'existència de certs riscos o necessitats sense que hi hagi una contrapartida equivalent i simultània del beneficiari.

RENDA BRUTA FAMILIAR DISPONIBLE, 2003 (%)			
	Remuneració Assalariats	Excedent Brut Explotació	Prestacions Socials
Torredembarra	56,3%	32,2%	11,5%
TARRAGONÈS	65,2%	23,5%	11,3%
CATALUNYA	61,4%	23,9%	14,7%

Quadre 14.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

La composició de la renda de les famílies de Torredembarra depèn menys de les prestacions socials que la mitjana de Catalunya, i a més a més els excedents bruts d'explotació són majors. La fracció de les rendes de les famílies de Torredembarra que provenen de la remuneració dels assalariats són també menors que la mitjana catalana i del Tarragonès.

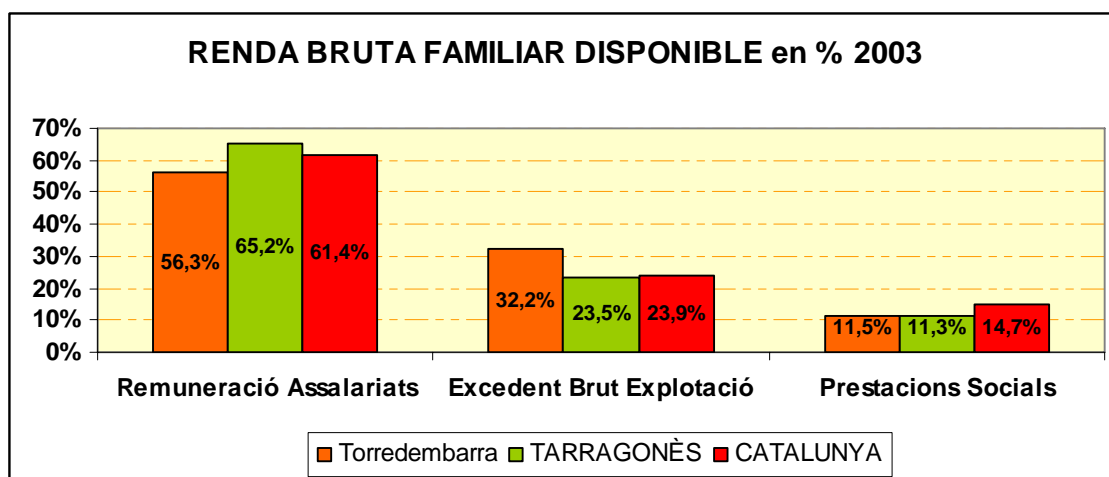

Figura 22.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Aquesta menor composició de les rendes procedents del treball assalariat i de les prestacions socials i en canvi un major pes dels excedents bruts d'explotació indica un relatiu bon dinamisme empresarial a Torredembarra. Aquest fet es pot atribuir en part a un teixit empresarial amb predomini de les petites i mitjanes empreses terciàries.

En l'apartat següent veurem quines activitats són la causa d'aquest major dinamisme que a la mitjana del país.

4.1.3.- Valor afegit Brut per sectors (VAB)

Representa la riquesa generada en l'economia durant el període considerat, i s'obté de la diferència entre el valor de la producció i el valor dels consums intermedis utilitzats (primeres matèries, serveis i subministraments exteriors, etc).

VALOR AFEGIT BRUT PER SECTORS, 2001 (%)				
	AGRICULTURA	INDUSTRIA	CONSTRUCCIÓ	SERVEIS
Torredembarra	0,6%	10,1%	15,1%	74,3%
TARRAGONÈS	0,7%	25,6%	9,6%	64,0%
CATALUNYA	1,8%	27,2%	7,8%	63,1%

Quadre 15.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

El valor afegit brut del **sector serveis i construcció** a Torredembarra és major que al Tarragonès i que a Catalunya. En canvi, en el sector de l'agricultura i en la indústria es troben per sota de la mitjana de Catalunya i del Tarragonès.

És significatiu com aquesta diferència entre àmbits es especialment accentuada, per la qual cosa cal pensar en una dinàmica important d'especialització sectorial. D'altra

banda, cal tenir en compte el caràcter extensiu de la realitat de Torredembarra al litoral adjacent i el pes que aquest té sobre el conjunt del Baix Gaià.

Les dades ens indiquen que els sectors que han generat més riquesa a Torredembarra són els serveis majoritàriament vinculats directa o indirectament al turisme i de retruc la construcció, vinculada majoritàriament a les segones residències.

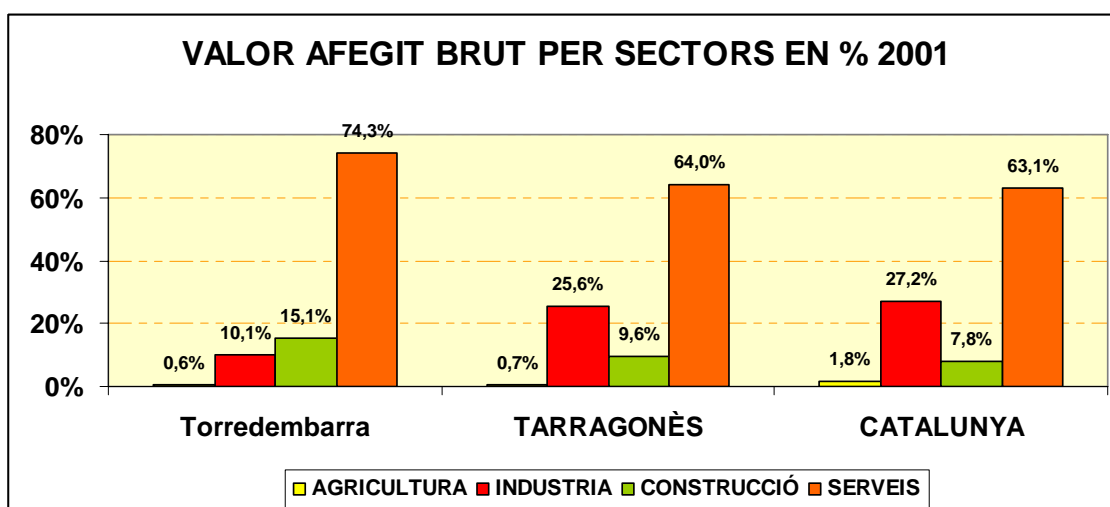

Figura 23.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

4.1.4.- Altres indicadors d'activitat

En aquest apartat observem les dades subministrades per l'anuari econòmic de la Caixa de Pensions per als municipis de més de 1.000 habitants, i que són altres indicadors de l'activitat econòmica.

Concretament, analitzarem la evolució de les xifres del període 2002-2007 en aquests apartats:

- Línies telefòniques fixes i banda ampla
- Vehicles a motor
- Entitats financeres
- Índex industrial, comercial, de restauració i bars, turístic i d'activitat econòmica

EVOLUCIÓ TELEFONS FIXES								
	2007	2006	2005	2004	2003	2002	Variació 02-07 (%)	Línies banda ampla 2007
Altafulla	2.309	2.117	2.042	2.011	1.996	1.970	17,2%	1.019
Catllar	1550	1407	1387	1359	1350	1360	14,0%	744
Creixell	1.401	1.305	1.331	1.295	1.310	1.313	6,7%	494
Pobla de Montornès	1.012	855	864	836	822	810	24,9%	447
Riera de Gaià	608	538	519	497	485	443	37,2%	302
Roda de Barà	2879	2778	2780	2741	2770	2731	5,4%	1.003
Torredembarra	6.805	6.620	6.840	6.543	6.376	6.167	10,3%	2.363
TOTAL > 1.000 hab	16.564	15.620	15.763	15.282	15.109	14.794	12,0%	6.372
TARRAGONÈS	317.377	303.572	309.017	298.370	293.506	287.522	10,4%	122.875
CATALUNYA	3.222.666	3.196.488	3.284.360	3.222.399	3.196.441	3.143.171	2,5%	1.220.882

Quadre 16.

Font: elaboració pròpia a partir de dades Anuari econòmic de la Caixa de Pensions.

És molt significatiu que les altes de línies telefòniques de tots els municipis de més de 1.000 habitants del Baix Gaià creixen per sobre de la variació mitjana de Catalunya - que és d'un 2'5%- i la majoria també per sobre de la variació de la mitjana del Tarragonès. **Això indica un fort increment d'habitatges**, com ja analitzarem posteriorment. Aquest fet es vincula al pes de la construcció i els serveis i al caràcter predominantment residencial de la zona.

EVOLUCIÓ VEHICLES MOTOR (%)			
	Variació total de vehicles a motor 02-07	Variació automòbils 02-07	Variació camions i furgonetes 02-07
Altafulla	50%	33%	41%
Catllar	71%	67%	49%
Creixell	63%	42%	47%
Pobla de Montornès	82%	57%	51%
Riera de Gaià	61%	44%	42%
Roda de Barà	59%	41%	49%
Torredembarra	49%	29%	27%
TARRAGONÈS	34%	21%	24%
CATALUNYA	20%	9%	17%

Quadre 17.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Anuari econòmic de la Caixa de Pensions.

A Catalunya, les matriculacions d'automòbils experimenten una variació en el període 02-07 del 9%, mentre que als municipis analitzats del Baix Gaià les variacions suposen des d'un 29% de Torredembarra fins a un 67% del Catllar. **Això ens indica un altre cop un fort component de nous residents.** De la mateixa manera, trobem que les matriculacions de vehicles industrials (camions i furgonetes) són també clarament superiors a la mitjana catalana indicatiu d'una major activitat.

OFICINES BANCÀRIES							
	2008	2007	2006	2005	2004	2003	Variació 03-08
Altafulla	3	3	3	2	2	2	1
Catllar	0	0	0	0	0	0	0
Creixell	2	2	2	2	2	2	0
Pobla de Montornès	2	2	1	1	1	1	1
Riera de Gaià	1	1	1	1	1	1	0
Roda de Barà	3	3	4	3	3	3	0
Torredembarra	19	18	17	15	16	16	3
TOTAL > 1000 hab	30	29	28	24	25	25	5

Quadre 18.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Anuari econòmic de la Caixa de Pensions.

Veiem com el nombre d'oficines d'entitats financeres **es concentra bàsicament a Torredembarra**, nucli que de manera progressiva sembla assumir algunes funcions urbanes en relació al seu entorn.

INDEX ACTIVITAT, 2006							
	industrial	comercial	comercial majorista	comercial minorista	restauració i bars	turístic	activitat econòmica
Altafulla	2	4	3	5	12	11	6
Catllar	1	4	6	2	3	0	3
Creixell	2	2	2	2	7	15	4
Pobla de Montornès	12	1	2	1	3	0	7
Riera de Gaià	2	1	2	1	2	0	2
Roda de Barà	12	8	9	7	14	18	8
Torredembarra	7	19	17	22	46	40	25
TARRAGONÈS	2.978	1.525	1.546	1.507	1.694	2.595	2.035
CATALUNYA	20.668	17.458	19.617	15.582	15.859	15.145	19.772

Quadre 19.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Anuari econòmic de la Caixa de Pensions.

Aquí mostrem els índexs comparatius de la importància de cada sector en la economia. L'any 2006 l'índex s'ha elaborat prenent com a base el IAE corresponent a cada activitat. El valor de l'índex reflexa el pes relatiu (tant per cent mil) de cada sector en un mateix municipi respecte al total d'Espanya i amb base al total d'euros de recaptació de l'Impost d'activitat econòmica = 100.000 unitats.

Cal remarcar que l'índex industrial inclou la construcció.

Veiem l'efecte de la construcció en el pes de la indústria en la Poble de Montornès i Roda de Barà. També és significatiu veure com el major pes de la activitat econòmica dels municipis de més de 1.000 habitants del Baix Gaià es focalitza a la costa, i més específicament a Torredembarra.

IMPOST DE BENS IMMOBLES		
QUOTA INTEGRAL (Milers d'euros)	2003	2004
Altafulla	1.070	1.171
El Catllar	388	397
Creixell	964	1.020
Nou de Gaià	36	37
La Pobla de Montornès	280	432
La Riera de Gaià	132	151
Roda de Barà	2.331	2.705
Renau	13	13
Salomó	67	68
Torredembarra	4.050	4.073
Vespella de Gaià	79	79
BAIX GAIÀ	9.410	10.146
TARRAGONÈS	49.331	51.165
CATALUNYA	1.171.723	1.324.865

Quadre 20.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

L'exercici 2004 el 40% de la quota íntegra de l'IBI de tot el Baix Gaià fou recaptat a Torredembarra, seguit de Roda de Barà amb el 27% i d'Altafulla amb el 12%.

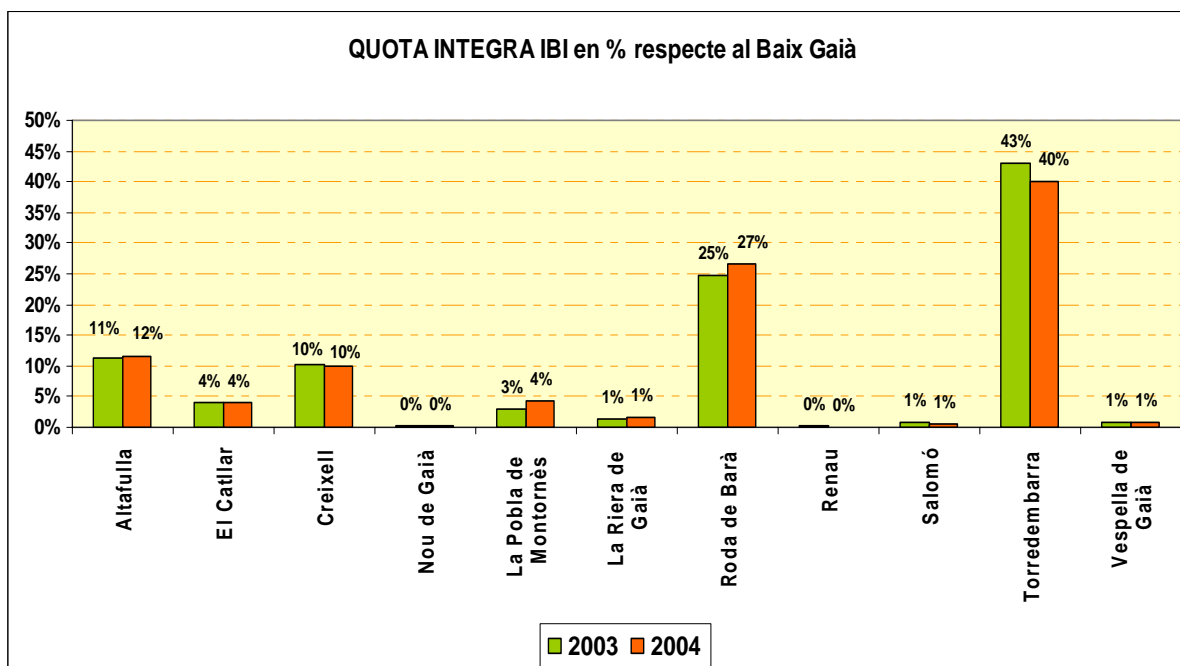

Figura 24.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

El 80% de l'IBI es recapta entre els municipis de Torredembarra, Roda de Barà i Altafulla, fet que indica la significació de les poblacions litorals en relació al conjunt. És destacable no només aquest pes sinó també la variació relativa en el nombre de rebuts en relació als municipis de l'interior o, més concretament, aquells que tenen un menor component residencial. Podem observar la reducció interanual en alguns d'ells.

D'alguna forma, en podem treure la visió que –tot i que es tracti evidentment d'una anàlisi parcial- el pes econòmic absolut dels municipis grans tendeix a incrementar-se en relació als petits, tal i com passa també en l'àmbit de la demografia.

Cal insistir que el particular model econòmic i empresarial de la zona té molt a veure en aquestes orientacions i, per tant, en qualsevol anàlisi que se'n vulgui realitzar. D'altra banda, és necessari indicar que aquestes diferències internes no són motiu

suficient per a la separació de l'àmbit en l'apartat d'estudi i propostes de futur, sinó que es tracta de veure quins són també els elements de complementarietat potencials.

IMPOST DE BENS IMMOBLES, NOMBRE DE REBUTS		
	2003	2004
Altafulla	4.100	4.246
El Catllar	2.837	2.845
Creixell	3.881	3.908
Nou de Gaià	253	256
La Pobla de Montornès	2.056	2.081
La Riera de Gaià	735	804
Roda de Barà	9.055	9.280
Renau	66	65
Salomó	377	330
Torredembarra	10.836	16.206
Vespella de Gaià	567	561
BAIX GAIÀ	34.763	40.582
TARRAGONÈS	190.240	192.258
CATALUNYA	4.596.807	4.734.140

Quadre 21.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Pel que fa més concretament al pes en relació al conjunt, és interessant observar també un component residencial més accentuat a Roda de Barà que no pas a Altafulla, fet extensible fins i tot a Creixell.

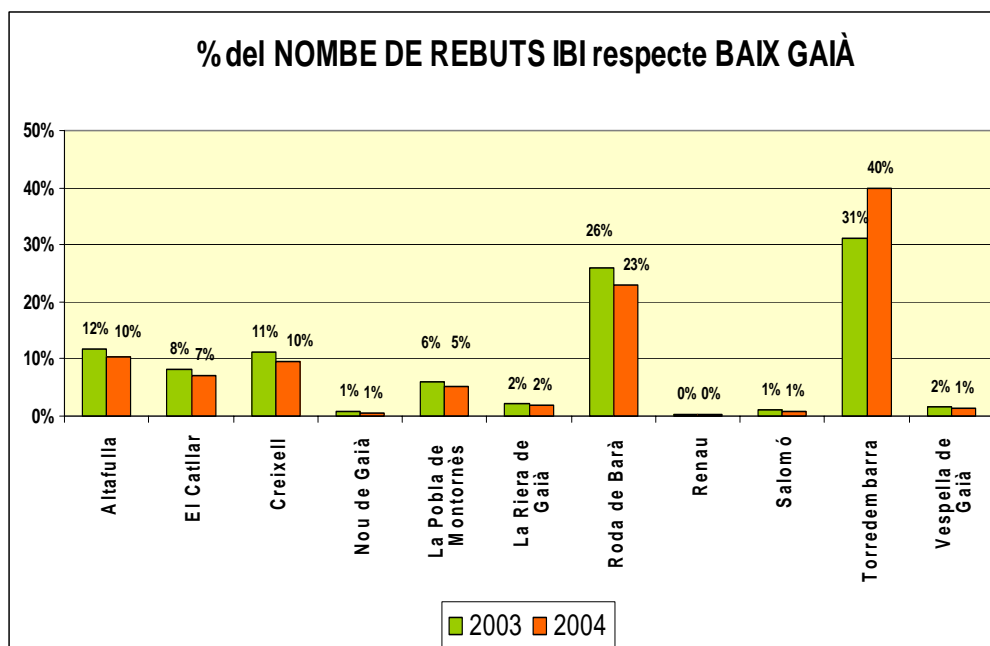

Figura 25.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Durant l'exercici 2004 el 40% dels rebuts del Baix Gaià corresponen a Torredembarra, que juntament amb el 23% de Roda de Barà sumen el 63% de tots els rebuts emesos de l'IBI.

4.2.- TEIXIT EMPRESARIAL: ESTABLIMENTS D'EMPRESES I PROFESSIONALS PER SECTORS

Les dades del nombre d'empreses i establiments provenen de l'explotació estadística dels expedients de l'**impost d'activitats econòmiques (IAE)** corresponents a l'any de referència, facilitats per la Direcció General de Tributs del Departament d'Economia i Finances. La primera conseqüència d'això és que no hi ha dades suficients de la significació econòmica del sector primari, doncs no està subjecte a l'Impost d'Activitats Econòmiques.

En aquest apartat analitzem el nombre d'empreses de cada sector productiu i el percentatge respecte al total. L'any 2002 veiem que hi ha un total de 2.760 empreses, la qual cosa significa un 16'80% del nombre total d'empreses de la comarca del Tarragonès, mentre que la població representa un 15'6% del total.

ESTABLIMENT EMPRESES I PROFESSIONALS PER SECTORS, 2002						
	Indústria	Construció	Comerç al detall	Resta serveis	Profes. i artistes	TOTAL
Altafulla	3,2%	19,2%	13,4%	47,8%	16,3%	343
El Catllar	9,9%	25,3%	8,8%	39,0%	17,0%	182
Creixell	2,9%	31,4%	13,5%	42,5%	9,7%	207
Nou de Gaià	8,3%	37,5%	16,7%	37,5%	0,0%	24
Pobla Montornès	6,4%	40,7%	13,6%	31,4%	7,9%	140
Riera de Gaià	19,0%	22,9%	11,4%	39,0%	7,6%	105
Roda de Barà	5,6%	30,9%	16,7%	37,3%	9,5%	485
Renau	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	3
Salomó	22,0%	16,0%	20,0%	32,0%	10,0%	50
Torredembarra	3,9%	20,9%	22,1%	42,2%	10,8%	1.203
Vespella de Gaià	10,0%	45,0%	5,0%	30,0%	10,0%	20
BAIX GAIÀ	5,6%	24,8%	17,5%	40,9%	11,2%	2.760
TARRAGONÈS	5,0%	14,4%	21,1%	45,4%	14,2%	16.421
CATALUNYA	9,7%	13,0%	19,1%	43,0%	15,1%	604.817

Quadre 22.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

La distribució geogràfica relativa permet identificar unes certes pautes de desenvolupament empresarial entre els municipis, destacant el dinamisme relatiu de les poblacions litorals però també d'un municipi com Salomó, amb incidència de la restauració i altres activitats específiques.

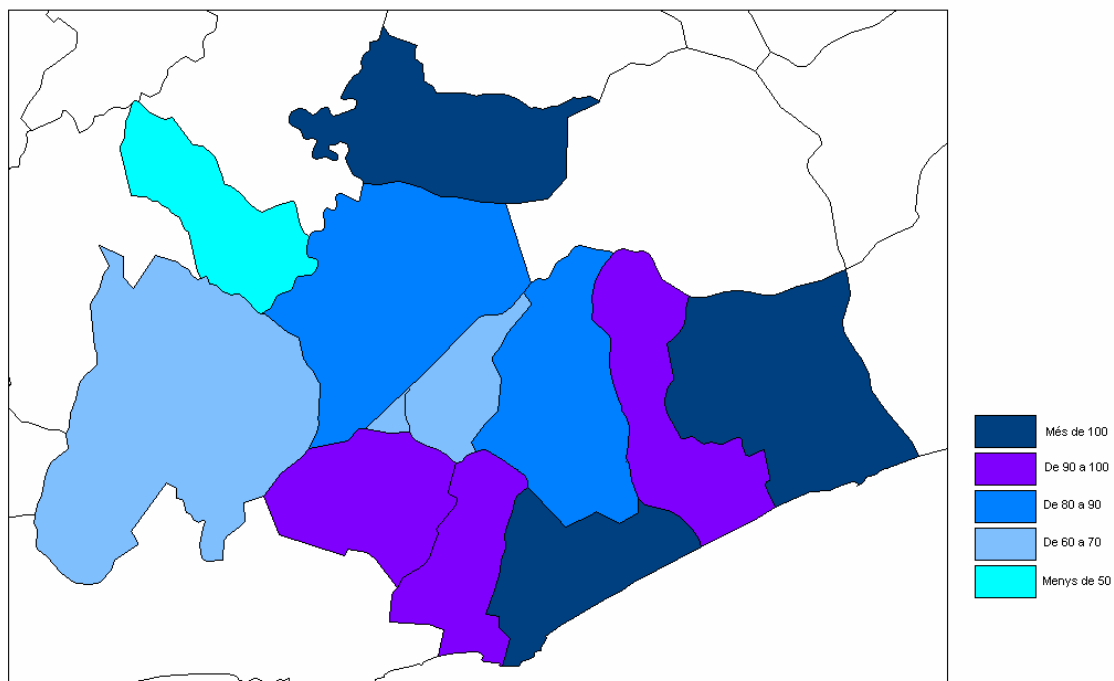

Figura 26. Empreses per 1000 habitants, 2002.
 Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

En tot cas, és destacable la reduïda significació comparativa de les empreses industrials en relació al conjunt, fet que ajuda a confirmar les característiques del teixit existent.

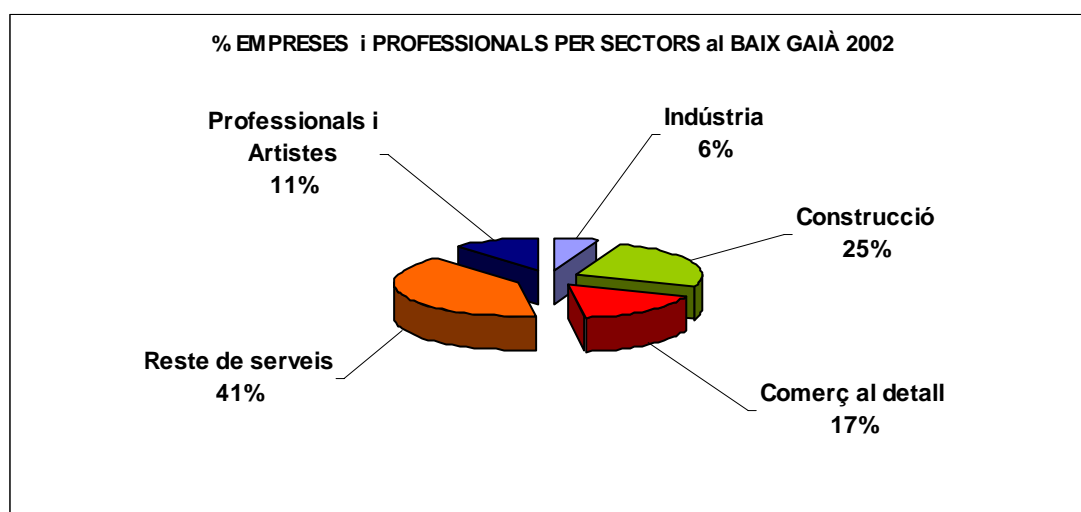

Figura 27.
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

Si comparem el nombre d'empreses per sectors del Baix Gaià amb el de la comarca del Tarragonès i de Catalunya tenim nous elements per a la confirmació de l'esmentat model econòmic i empresarial. És evident que caldria considerar de manera diferenciada la dimensió de les empreses, a la qual es fa referència en cada branca i en l'apartat de recursos humans.

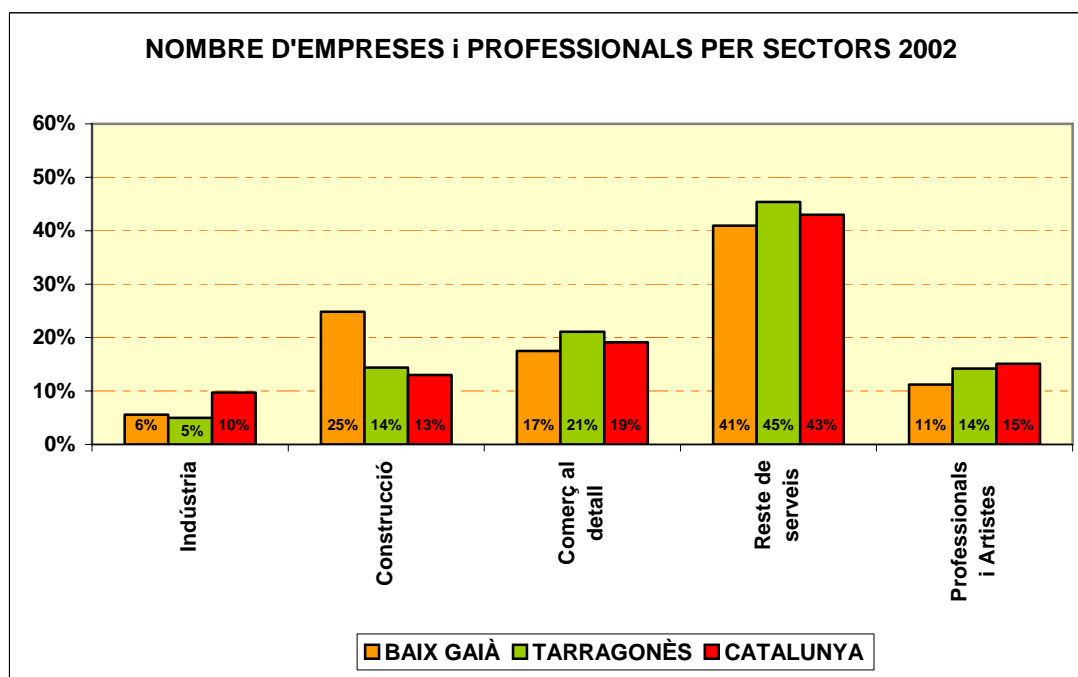

Figura 28.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

És molt significatiu que el 25% de les empreses del Baix Gaià siguin de la construcció, quan la mitjana catalana és el 13% i la del Tarragonès el 14%.

Destacaríem que, del total de 2.760 empreses del Baix Gaià, 1.203 es concentren a Torredembarra, fet que representa el 44'5% del total. Segueix Roda de Barà, amb 485 empreses, que representa un 17'5% i Altafulla amb 343 empreses (12,5%).

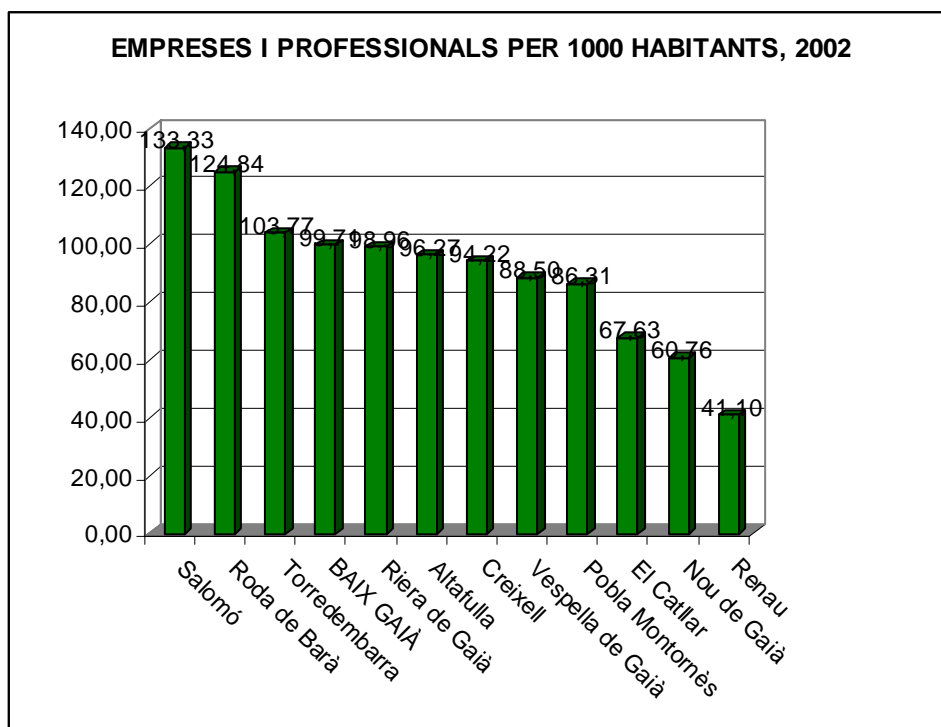

Figura 29.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Entre els municipis de Torredembarra, Roda de Barà i Altafulla aglutinen el 73'5% de les empreses del Baix Gaià. Per tant, hi ha una concentració empresarial evident als municipis de la costa.

En canvi, els municipis més petits de l'interior -Vespella, Renau, Salomó i la Nou de Gaià- tenen molt poques empreses, i en la seva activitat econòmica hi pesa molt l'agricultura.

Aquest fet no condiciona la necessitat de fomentar el desenvolupament empresarial i la diversificació econòmica, així com la complementarietat del teixit d'activitats entre els municipis de la zona.

El gràfic posterior permet orientar sobre el teixit existent en cadascun dels municipis i sobre la significació total d'aquests en relació al conjunt del Baix Gaià. Aquesta visió territorial fa pensar en una diversificació econòmica i empresarial superior a aquella que es podria pensar en un inici.

Entre les particularitats a destacar hi hauria:

- Un pes global força destacat de Torredembarra com a pol d'activitat empresarial en diferents branques.
- La singularitat del teixit empresarial del municipi d'Altafulla, d'elevada terciarització en general.
- El reduït nombre absolut d'empreses en algunes de les poblacions interiors, no només per la seva dimensió sinó també pel seu perfil agrari. Aquest fet és en part extensiu a les poblacions *dormitori* de localització intermitja.
- Un pes de la indústria relativament distribuït entre els diferents municipis.
- Una polarització relativament important de l'oferta comercial en determinades poblacions, en part per la significació de la població estacional.
- Globalment, la manca d'elements identificadors o cohesionadors de la realitat empresarial entre els municipis. En altres paraules, la zona no actua des del punt de vista econòmic com un sistema integrat, sinó que disposa de polaritats significatives però també mostra una dependència funcional vers l'exterior.

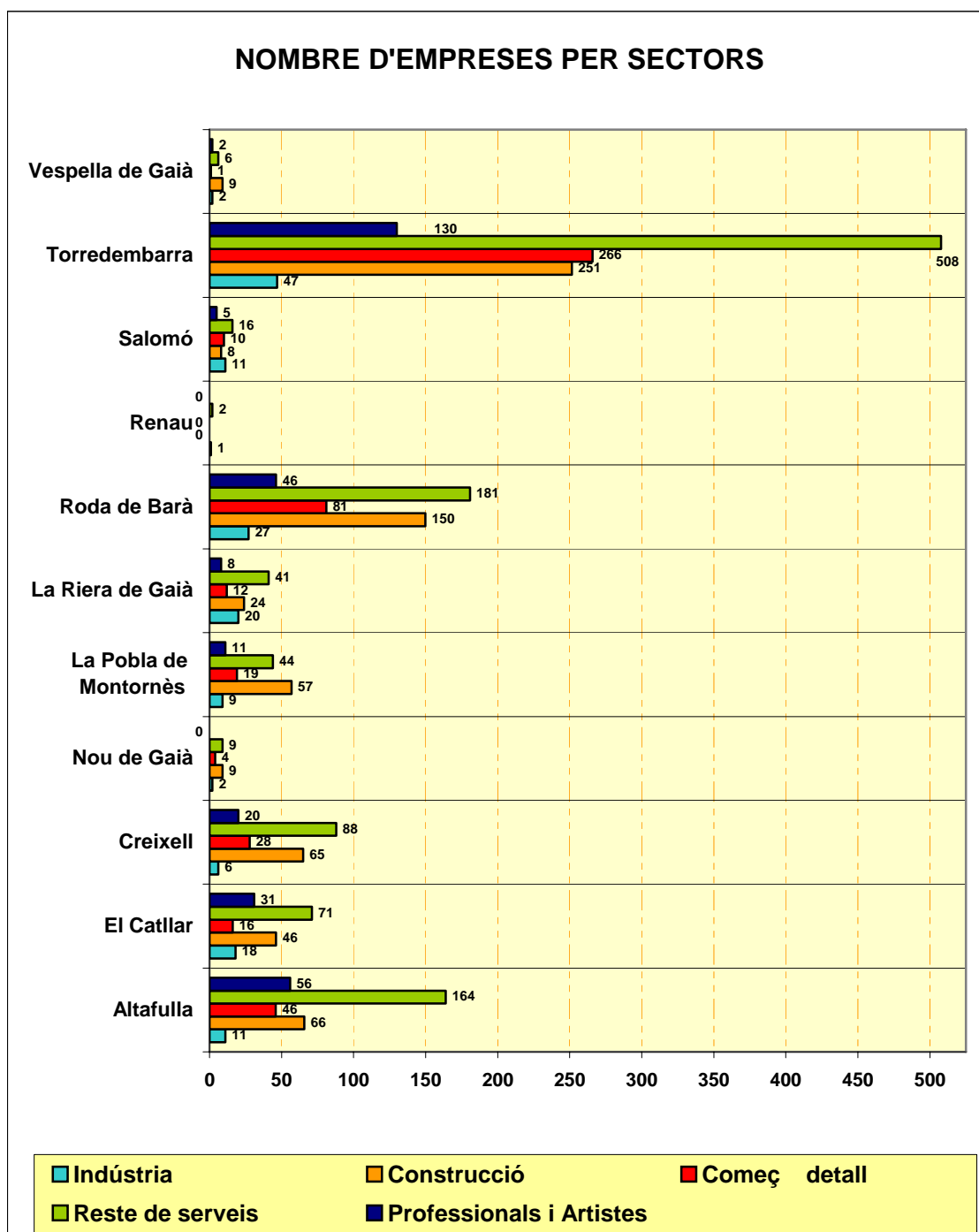

Figura 30.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

La taula adjacent permet situar la realitat del dinamisme econòmic dels municipis de més de 1.000 habitants en relació a l'àmbit funcional –en la seva configuració àmplia– del Camp de Tarragona. Segurament una excessiva orientació terciària de l'estructura local –en detriment de la indústria– dificulta un posicionament més favorable dels municipis del Baix Gaià.

MUNICIPIS DE L'ÀMBIT DEL CAMP DE TARRAGONA SEGONS ÍNDEX D'ACTIVITAT ECONÒMICA							
	Variació població 02-07 (absoluta)	Atur registrat % s/pob.07	Variació activitats industrials 02-07 (%)	Variació comerços minoristes 02-07 (%)	Índex industrial	Índex turístic	Índex activitat econòmica
Tarragona	16.979	3,4	44,5	43,2	607	301	516
Reus	13.219	3,4	37,2	45,4	216	56	260
Pobla de Mafumet	514	3,3	37,4	-16,8	209	0	70
Valls	2.900	3,9	28,4	4,6	154	7	59
Vila-seca	4.751	2,7	19,0	25,4	119	157	56
Vandellòs i l'Hosp.	797	2,0	22,3	6,5	130	26	49
Salou	8.038	2,2	29,8	16,0	11	1.154	46
Vendrell, el	8.343	4,3	34,7	19,0	38	72	46
Cambrils	6.897	2,6	18,3	37,5	22	282	40
Calafell	7.234	3,7	19,4	19,0	99	43	33
Morell, el	497	2,8	29,0	-23,3	91	6	31
Arboç, l'	1.190	3,2	11,5	-8,8	67	0	22
Montblanc	575	3,0	29,1	-1,5	39	10	19
Mont-roig del Camp	2.854	2,7	17,3	31,5	10	93	14
Pla de Santa Maria	328	3,2	42,0	57,5	39	0	14
Selva del Camp, la	712	2,6	49,8	606,9	34	1	14
Torredembarra	2.931	2,9	12,0	6,4	7	25	14
Constantí	977	3,2	31,4	-8,2	18	0	12
Riudoms	793	2,4	34,5	-14,9	15	2	9
Cunit	4.274	4,3	31,0	27,3	8	11	8
Roda de Barà	1.701	3,4	52,8	16,7	12	17	8
Alcover	689	2,5	6,3	-17,8	13	5	7
Llorenç del Penedès	393	2,2	4,4	32,1	13	0	6
Santa Coloma de Q.	227	2,6	37,9	-12,9	8	0	6
Vilallonga del Camp	376	2,2	6,3	0,6	6	0	6
Santa Oliva	702	4,5	25,1	5,4	7	1	5
Altafulla	852	2,1	13,2	-2,3	2	11	4
Banyeres Penedès	866	3,9	21,8	-32,0	10	1	4
Bellvei	409	4,0	57,1	-4,0	7	0	4
Espluga de Francolí	227	2,7	9,8	-13,7	4	5	4
Falset	161	2,7	11,9	-7,9	3	1	3
Pallaresos, els	777	3,3	13,6	-30,3	6	0	3
Pobla de Montornès	946	4,2	6,6	-36,0	12	0	3
Sarrià	208	2,5	9,2	2,2	7	0	3

**MUNICIPIS DE L'ÀMBIT DEL CAMP DE TARRAGONA
SEGONS ÍNDEX D'ACTIVITAT ECONÒMICA (cont.)**

	Variació població 02-07 (absoluta)	Atur registrat % s/pob.07	Variació activitats industrials 02-07 (%)	Variació comerços minoristes 02-07 (%)	Índex industrial	Índex turístic	Índex activitat econòmica
Vallmoll	229	3,3	39,0	-10,0	8	0	3
Alforja	427	2,5	42,4	-20,8	4	0	2
Bisbal del Penedès	933	4,2	25,8	-5,1	3	0	2
Catllar, el	1.060	3,0	-0,4	-4,3	1	0	2
Creixell	755	4,0	-1,0	-12,9	2	11	2
Montbrió del Camp	379	3,0	16,2	1,3	2	17	2
Riudecols	185	1,8	19,2	22,8	4	0	2
Sant Jaume Dom.	540	4,6	40,1	-12,5	4	1	2
Vila-rodona	69	4,1	-9,3	-25,0	3	0	2
Vinyols i els Arcs	271	1,5	6,2	102,2	1	12	2
Albinyana	505	3,8	3,0	33,8	1	1	1
Almoster	359	2,1	19,1	0,0	1	0	1
Borges del Camp	299	2,6	10,4	-13,2	1	0	1
Cabra del Camp	343	3,4	10,3	78,1	0	0	1
Castellvell del Camp	1.086	2,0	24,2	24,6	2	0	1
Cornudella de M.	133	2,8	37,3	84,0	1	8	1
Riera de Gaià, la	392	3,4	16,5	-5,9	2	0	1
Secuita, la	188	2,0	28,5	-10,8	2	0	1
Vimbodí i Poblet	-3	1,9	1,7	24,9	1	1	1
Montmell, el	614	6,1	13,1	-50,0	1	0	0

Quadre 23.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Anuari de la Caixa.

4.3.- EL PRIMARI: UN SECTOR AMB POC PES EN EL CONJUNT DE L'ECONOMIA, PERÒ SIGNIFICATIU EN DIVERSOS MUNICIPIS

El sector primari té un pes relatiu poc important en l'estructura econòmica del Baix Gaià. Només un 3'8% de la població del conjunt es troba ocupada en el sector. Malgrat això, podem dir que, donada la dualitat territorial extrema entre els municipis costaners i els d'interior, els municipis de La Nou, Vespella, la Riera, Salomó i Renau tenen en l'agricultura una part important de la seva activitat econòmica.

L'activitat del sector primari està concentrada en els municipis interiors i en concret en l'agricultura. L'activitat ramadera és poc important, disminuint molt en els últims anys i quedant relegada a una activitat tradicional complementària a les petites explotacions familiars. La ramaderia d'aviram és la única que compta amb alguna explotació. D'altra banda l'activitat forestal és pràcticament inexistent.

Els cultius són bàsicament de secà. Concretament, els conreus principals són la vinya, els fruits secs, el garrofer i la olivera. Hi ha una certa activitat d'horticultura.

Es pot constatar en els últims anys una reducció en el nombre d'explotacions agràries, que podem considerar de petita dimensió. Les característiques de les explotacions imprimeixen al territori d'interior un marcada fisonomia de paisatge mosaic mediterrani rural molt ben conservat.

Encara que econòmicament aporta poc a l'activitat econòmica de la zona, l'agricultura té una funció molt important a nivell de manteniment i ordenació del territori i sobretot a nivell paisatgístic.

El règim de tinença de la terra és de propietat i es treballada per la família directament. La presència d'assalariats o temporers és poc important.

Les produccions estan agrupades bàsicament en cooperatives, que amb més o menys pes específic ofereixen la possibilitat de la transformació i comercialització de la producció agrícola. Tots els municipis menys Altafulla, Renau, Torredembarra i Vespella, tenen cooperativa agrària.

També s'ha de remarcar que les mateixes cooperatives ofereixen altres serveis als seus associats com ara subministres agrícoles i secció de crèdit, els quals comparteixen amb altres establiments privats.

Una cooperativa elabora vi a les seves instal·lacions, emparats en la **DO Tarragona**, en la **DO Catalunya** i la **DO Cava**. Dues cooperatives elaboren oli emparat en la **DOP Siurana**.

Cal destacar també una certa activitat hortícola centrada en els municipis de la Riera de Gaià (mongeta), a la desembocadura del riu entre Tamarit i Altafulla, i a Torredembarra. Alguns d'ells elaboren producció ecològica o integrada i compaginen la seva activitat amb la educació ambiental, com és el cas de l'Hort de la Sínia, al mateix EIN de la desembocadura del Gaià.

A més, hi ha una indústria, molt important a nivell de l'estat espanyol, de manipulació de la garrofa.

Pel que fa a la comercialització, no existeix cap mercat local per tal de comercialitzar els productes. Molts d'ells es comercialitzen a l'engròs perquè altres intermediaris en treguin el valor afegit corresponent. Exemples clars en són el vi, que es ven a doll o que serveix com a vi base per a fer cava, i l'oli de les cooperatives, que també es comercialitza bàsicament en cubes.

Les cooperatives han fet esforços molt importants per adaptar les seves instal·lacions productives, la de Salomó n'és un exemple, però no han invertit suficientment en la comercialització i l'han posat en mans de tercers. La comercialització és la part de la cadena de valor que els hi podria aportar més valor afegit.

A banda d'algun establiment concret en les poblacions principals, no es troben comerços que valoritzin de manera significativa els productes de la pròpia zona. Les cooperatives no han adaptat les seves instal·lacions per realitzar venda directa i els seus horaris d'obertura no estan adaptats a les demandes dels clients potencials.

A la costa, en general, podem dir que es desconeix la existència dels productes agroalimentaris de la zona. No cal dir que el desconeixement és gairebé absolut per part dels turistes que saturen la costa en la temporada estiuenca i que són uns clients potencials molt importants per nombre i per proximitat.

D'altra banda, es constata que no existeix cap vinculació clara de la producció agroalimentària de la zona amb la gastronomia, i que les iniciatives conjuntes del sector de la restauració per promocionar els productes de la terra, a banda de les calçotades -típiques de la veïna comarca de l'Alt Camp- no han reeixit.

S'ha iniciat tímidament una relació interessant en l'àmbit del tast de vins, que en d'altres comarques properes com la Conca de Barberà, el Priorat o la Terra Alta ha obtingut resultats extraordinaris. Vinculant la gastronomia amb els vins de la zona ressurgeix la Cultura del Vi, d'extraordinari potencial si es consideren activitats com les vinculades a l'enoturisme.

Amb aquesta orientació, cal destacar el 2008 alguna xerrada precisament sobre el tast de vins, com la que va tenir lloc a la Nou de Gaià a càrrec d'un restaurador de reconegut prestigi de la zona.

Qualsevol orientació de futur del territori ha de tenir especialment en compte l'agricultura i els seus productes, com a valor afegit i sinèrgic dins la resta d'actuacions en tots els sectors. En aquest sentit, és especialment important, la vinculació amb l'activitat turística. L'agricultura en actiu dona un caràcter d'autenticitat a un territori molt agredit per les infraestructures i les urbanitzacions.

Cal destacar la pressió urbanística i per a usos turístics que ha tingut el sol rústic dedicat a l'agricultura o als espais naturals costaners. Posarem a tall d'exemple, l'Espai d'Interès Natural (EIN) "Els Muntanyans" a la desembocadura del Gibert, entre les platges de Torredembarra i Creixell amb el Pla Parcial de Torredembarra 4b, Muntanyans II, afecta una superfície de 173.900 m² i planteja la construcció de 550 habitatges, zones verdes i equipaments.

Un altre exemple a l'EIN desembocadura del Gaià i la zona de conreus adjacent, que es veu encerclat per les instal·lacions d'un càmping prop del castell de Tamarit.

4.4.- LA INDÚSTRIA

En un primer apartat analitzem les dades obtingudes del Registre d'Establiments Industrials de Catalunya (REIC) que va ser aprovat per la Generalitat de Catalunya en un reglament de l'any 1996, i que obliga Els titulars de les empreses a comunicar a l'Administració les dades bàsiques relatives a l'empresa o als establiments industrials.

Cal tenir en compte que es tracta de dades orientaves, ja que són una declaració del empresari i per tant no han estat contrastades ni comprovades. El principal inconvenient que tenen és que les dades no fan referència a un mateix període de temps. Es tracta concretament de la data de la declaració. Una altre qüestió a considerar és que només es registra per a empreses de més de sis treballadors. D'altra banda, el REIC contempla en les seves estadístiques tot el sector secundari, per tant inclou tant la indústria com la construcció.

Tanmateix, ens permet veure quin és el perfil d'empresa del sector secundari del Baix Gaià. Hem elaborat una classificació considerant dos grups: empreses de 6 a 20 treballadors i aquelles que superen aquesta xifra.

REGISTRE EMPRESSES INDUSTRIALS PER NOMBRE DE TREBALLADORS			
	entre 6 i 20 treballadors	més de 20 treballadors	Total
Altafulla	3	2	5
El Catllar	1	1	2
Creixell	1	0	1
La Nou de Gaià	0	0	0
La Pobla de Montornès	1	1	2
La Riera de Gaià	4	3	7
Renau	0	0	0
Roda de Barà	3	3	6
Salomó	2	1	3
Torredembarra	15	5	20
Vespella de Gaià	2	0	2
TOTAL	32	16	48

Quadre 24.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del REIC.

És interessant la comparació amb les dades de l'Idescat, tot i que corresponen a 2002. Orientativament hi ha 154 empreses industrials i 684 empreses de la construcció, totalitzant 838 empreses amb la concepció clàssica del sector secundari.

Les empreses amb més de 6 treballadors són 49, fet que representaria –sempre de manera orientativa- un 5,85% del total. En altres paraules, 789 empreses del conjunt del secundari tindrien menys de cinc treballadors. Per tant, **el percentatge de microempreses supera el 94%**.

L'empresa més gran quant a nombre de treballadors domiciliada a la zona és localitzada a Roda de Barà. Es tracta de PASTISART, SA amb 111 treballadors, dedicada a la fabricació i manipulats de masses i congelats d'alimentació i pastisseria.

El 42 % de les empreses de més de 6 treballadors del sector secundari –en el seu conjunt es troben localitzades al municipi de Torredembarra.

La taula adjacent permet una orientació més directa sobre la localització, les característiques i la dimensió de les empreses de la zona. D'alguna manera, permet també establir una mena de retrat sobre les característiques del teixit empresarial per branques.

En aquest sentit, és patent la diversitat de perfils de les activitats, fet que no permet parlar de dinàmiques d'agregació sectorial o *clusterització*. Malgrat que aquestes característiques faciliten afrontar de manera més adient situacions potencials de crisi, es dificulta l'aplicació de polítiques de dinamització col·lectiva en el context de cadascuna de les branques.

REGISTRE EMPRESES INDUSTRIALS DE 6 A 20 TREBALLADORS				
	Nombre empreses	Nombre de treballadors	Nom empresa	Activitat principal
Altafulla	3	7	CAMPESA	Carburants
		11	CEDIPSA	Carburants
		6	Fusteria Alumini i fusta J . Carreño	fusteria metàl·lica
El Catllar	1	13	Joan Domingo, SCP	Altres Productes agroalimentaris
Creixell	1	6	Excavaciones Ruiz e hijos, SL	Excavacions
La Nou de Gaià	0	0		
La Pobla de Montornès	1	13	IVECOB,SL	Instal·lacions elèctriques
Renau	0			
La Riera de Gaià	4	9	Agrotecnologies industrials, SL	Adobs
		6	Alucraft, SL	Tancaments metàl·lics
		6	Sindicat Agrícola	Productes agroalimentaris.
		6	Ramsen, SL	Tancaments metàl·lics
Roda de Barà	3	11	Energy express, SL	Carburants
		6	Fleca Roda, SL	Panificadora, pastisseria
		9	Juan Lopez Torrès	Ceràmica
Salomó	2	12	Tarracol, SL	Pintures
		16	Venanci Montcada, SL	Productes agroalimentaris. Aviram
Torredembarra	16	13	Auto catasus, SL	Reparació vehicles
		9	Josep Cantero Pascual	Reparació vehicles
		8	Casino motor, SL	Reparació vehicles
		6	CEDIPSA	Carburants
		8	Josep M ^a Dalmau	Productes agroalimentaris. carnis
		7	ESXAPIGRUP,SA	Carburants
		6	INMASFE,SL	?
		13	Instal·lacions Joan Folch,SL	Instal·lacions elèctriques
		17	Lavanderia Lifopir, SL	Bugaderia industrial
		7	Novetron, SL	Instal·lacions elèctriques
		10	Serralleria A&F nuevo, SL	Serralleria metàl·lica
		11	SOREA,SA	Abastament aigua potable
		9	Tecno Tan, SL	Serralleria metàl·lica
		14	TORVEN,SA	Reparació vehicles
16	Vertedero i reciclados Torredembarra, SA	Extracció de minerals		
Vespella de Gaià	2	12	Triturados del cable, SL	Reciclatge cablejat
		6	Trturados Gaià, SL	Reciclatge cablejat
TOTALS	33	309		

Quadre 25.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Registre d'Establiments Industrials de Catalunya (REIC).

Concretant en relació a les empreses grans, es detecta una relativa concentració en l'àmbit tèxtil i en activitats vinculades amb la construcció.

Cal destacar que cap dels municipis petits –exceptuant Salomó– compta amb empreses que superin aquesta xifra de treballadors.

REGISTRE EMPRESSES INDUSTRIALS MÉS DE 20 TREBALLADORS				
	nombre empreses	nombre treballadors	Nom empresa	Activitat principal
Altafulla	2	23	Excavaciones Jose M ^a Sanz, SL	Excavacions i moviments terres
		26	GULINVES,SL	Construcció edificis
El Catllar	1	24	COMEPAL,SA	Envasos i embalatges
La Pobla de Montornès	1	84	RECASENS,SA	Tèxtil
La Riera de Gaià	3	35	Construcciones JC Crespo,SL	Construcció
		83	Industrial Sedó,SA	Tèxtil
		32	Productes Avícoles Granja Gaià, SA	Productes agroalimentaris. Aviram
Roda de Barà	3	78	Il·luminació DISANO, SA	Il·luminació
		111	PASTISART, SA	Pastisseria
		22	SANYHOT, SA	Adhèsius i coles
Salomó	1	40	ROIDAL, SL	Tèxtil. Roba d'esport
Torredembarra	5	20	ATME ITEK, SL	
		45	MAES flequers i pastissers, SA	Pastisseria
		53	MAYSTAR,SL	Perfumeria i bellesa
		39	NOUMAC,SL	Serralleria metàl·lica
		65	REGE,SA	Motors elèctrics
Vespella de Gaià	0	0		
TOTALS	16	780		

Quadre 26.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del REIC.

Les dades de l'Idescat, en tot cas, poden servir per complementar les dades prèvies pel que fa a les característiques del teixit industrial. Segons aquestes, detectem novament el grau de concentració territorial. De les 154 empreses industrials al Baix Gaià destaquem Torredembarra, amb 47 indústries i, en segon lloc, Roda de Barà amb 27. Segueixen la Riera de Gaià amb 20 i el Catllar amb 18 empreses.

Destacaríem el nombre d'indústries dedicades a la transformació del metall, amb 33'8% sobre el total (cal dir que la major part d'elles són d'indústria complementària a la construcció). També podem destacar les empreses d'edició i mobles, amb el 26%.

Si comparem les dades amb les subministrades pel REIC, veiem que la majoria són de petita dimensió.

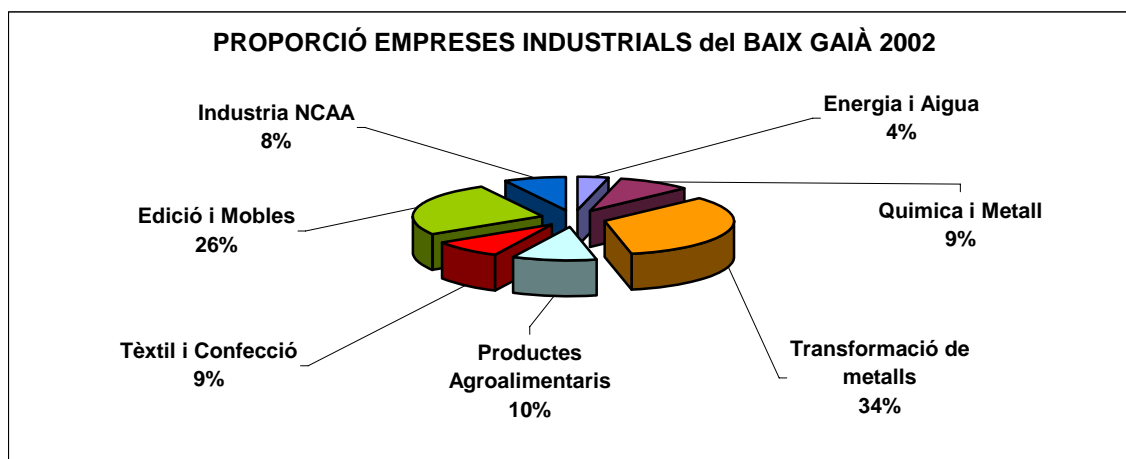

Figura 31.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

D'altra banda, si comparem el nombre d'empreses industrials del Baix Gaià amb la comarca del Tarragonès i amb Catalunya, observem un major pes proporcional del Baix Gaià en àmbits com els productes agroalimentaris, edició i mobles i energia i aigua.

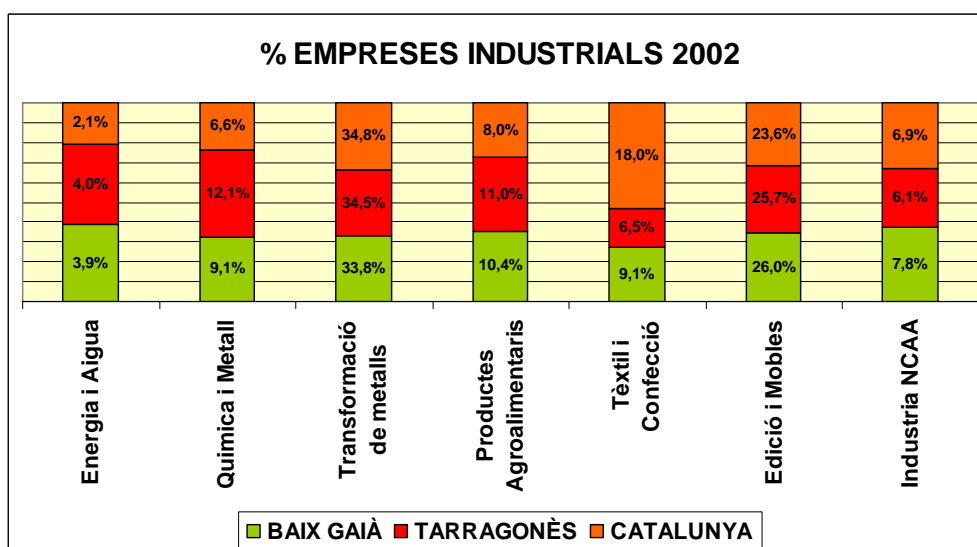

Figura 32.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

El Baix Gaià es troba a la meitat de la significació del tèxtil en relació a Catalunya, mentre que en energia i aigua, química i metall, productes agroalimentaris i edició i moble és lleugerament superior. **No destaca cap especialització industrial significativa si ho comparem amb les mitjanes del Tarragonès i de Catalunya.**

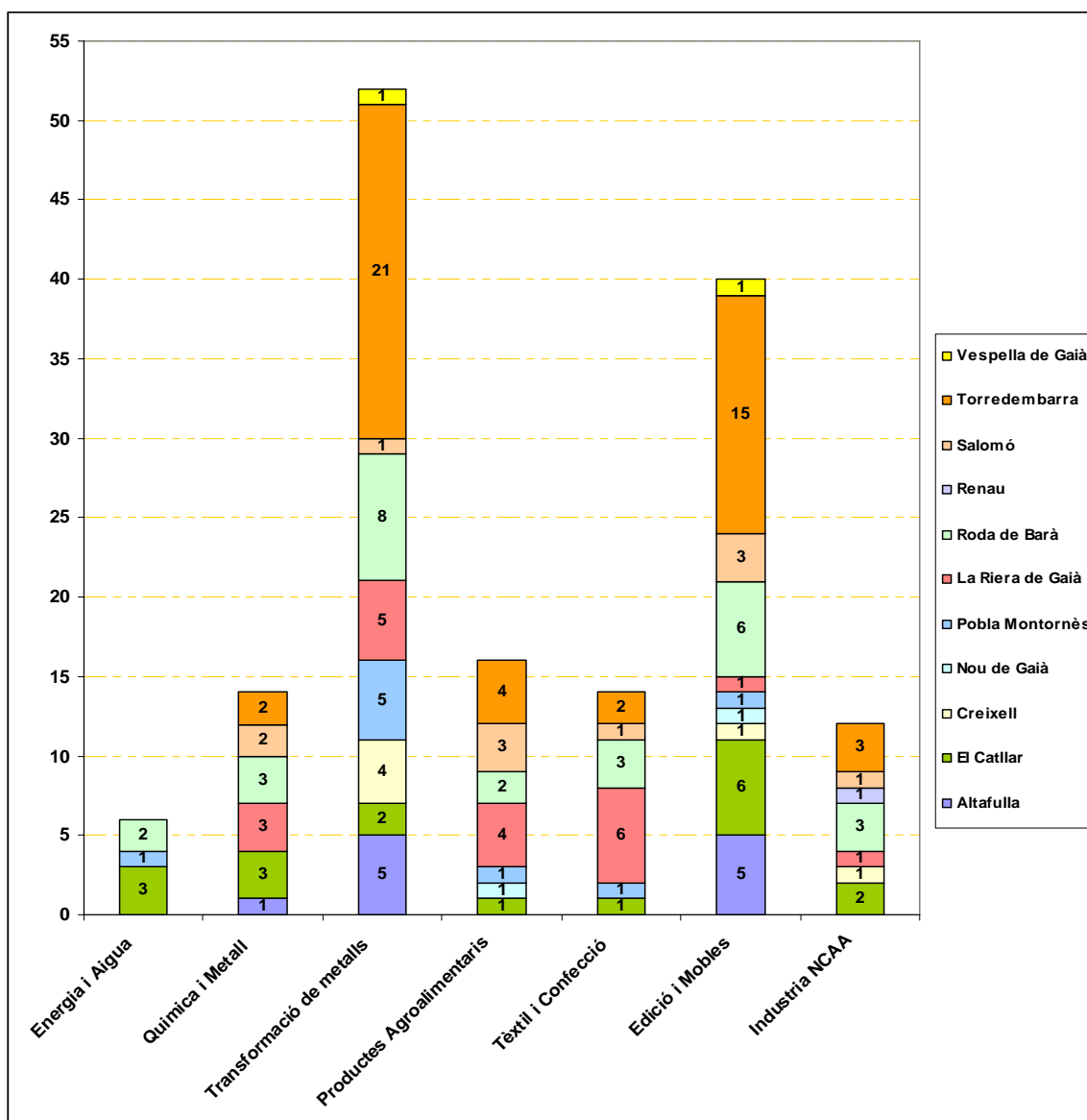

Figura 33.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

La comparació del nombre d'empreses industrials per tipus en els municipis del Baix Gaià permet destacar determinades realitats:

- Transformació del metall: destaca Torredembarra amb 21 activitats i Roda de Barà amb 8.
- Edició i mobles: destaca Torredembarra amb 15 i el Catllar i Roda de Barà amb 6 activitats.
- En àmbits com transformació de metalls i química i metall hi ha una distribució territorial relativament equilibrada. La distribució és més irregular pel que fa a branques com fusta i mobles, tot i que en realitat s'equilibra de manera relativa si tenim en compte el diferent dimensionament dels municipis. Energia i aigua és una branca fortament localitzada des del punt de vista geogràfic.

Evidentment, la localització de les activitats té a veure amb elements d'ordenació. Al marge de la localització puntual d'algunes empreses significatives, **l'únic municipi que ha comptat amb polígon industrial que es pugui considerar consolidat és Torredembarra**. Es tracta del polígon Roques Planes, que compta amb una extensió de 282.600 metres quadrats i on els usos industrials autoritzats són de primera, segona, tercera i quarta categoria. La seva situació és entre el municipi d'Altafulla, la carretera de Torredembarra-la Riera i l'autopista AP-7. Té un accés directe privilegiat des de l'autopista AP-7 i la carretera de Torredembarra-la Riera (T-2140), per la qual cosa es configura com la principal peça de localització a Tarragona.

Les principals empreses ubicades són: Arovit (distribució alimentació animal), Noumac S.A. (metal·lúrgia), Jasam, Torramotors S.A. (automòbils), Nàutica Els Munts, Inmasfe S.L., Pinsos Solé (fabricació de pinsos), Plasticel (fabricació de plàstics), Fragadís S.A. (supermercats Fraga), Butano S.A., Valldosera S.A. (materials per a la construcció), Regesa (fabricació de motors petits), Schlecker S.A. (distribució).

Cal aclarir que no totes les empreses ubicades al polígon estan classificades com industrials, doncs hi ha empreses de tots els sectors productius. **Es confirma de nou el pes específic de Torredembarra a nivell industrial a la zona.**

Tot i la reflexió prèvia, és evident que les eines d'ordenació dels diferents municipis – p.ex. Roda de Barà- tendeixen a configurar espais de localització industrial i empresarial en general.

4.5.- LA CONSTRUCCIÓ, UN DELS MOTORS DE L'ECONOMIA DE LA ZONA

D'entrada, és fonamental dir que el paper significatiu d'aquesta activitat en el conjunt de sectors del Baix Gaià es troba fortament condicionat al seu caràcter clarament cíclic. Concretament, aquest sector, després d'un cicle molt progressiu en anys previs, pateix una profunda regressió que ja s'inicia a mitjans del 2007, però que s'agreuja durant tot l'exercici 2008. A la crisi general del sector a Catalunya, cal afegir la manca de finançament per adquirir habitatges.

El nombre d'empreses s'ha analitzat en l'apartat 4.2, i hem arribat a la conclusió que és molt significatiu que el 25% de les empreses del Baix Gaià siguin de la construcció, quan la mitjana catalana és del 13% i la del Tarragonès el 14%.

També hem arribat a la conclusió en l'apartat 4.4. -dedicat al sector secundari que el volum d'empreses és de reduïdes dimensions en quant al nombre de treballadors-segons les dades del REIC. No es pot oblidar que hi ha molts autònoms treballant en el sector. D'altra banda, no podem oblidar que la població ocupada en el sector és molt més elevada al Baix Gaià (17'5%) en relació tant al Tarragonès (13'3%) com al conjunt de Catalunya (10'4% d'ocupats en el sector).

Per tal d'analitzar la dinàmica del sector, molt clarament vinculada a la construcció d'habitatges, s'ha utilitzat a més dos indicadors com són els certificats de final d'obra i les cèdules d'habitabilitat. Permeten analitzar bàsicament els habitatges finalitzats, determinant l'evolució de l'activitat en els darrers anys. Cal tenir en compte que entre ambdós indicadors hi ha un cert decalatge temporal, fet que ajuda a contrastar no només la dinàmica constructiva sinó també l'assentament real de la població.

Així com, en les cèdules d'habitabilitat no destaquem un gran canvi des del 2006 al 2007, amb **els certificats de final d'obra si s'experimenta un descens important, passant de 2.243 certificats l'any 2006 a només 979 l'any 2007. La construcció comença a mostrar símptomes d'estancament.**

Mentre que hi ha municipis on els finals d'obra encara augmenten significativament com és el cas d'Altafulla, Creixell i la Nou de Gaià, hi ha una davallada molt important de Torredembarra, Roda de Barà i la Pobla de Montornès.

HABITATGE CONSTRUÏT, CERTIFICATS DE FINAL D'OBRA				
	2006		2007	
Altafulla	5,8%	131	19,2%	188
El Catllar	2,5%	55	3,4%	33
Creixell	4,1%	91	16,4%	161
Nou de Gaià	0,1%	3	1,9%	19
La Pobla de Montornès	5,4%	122	6,1%	60
La Riera de Gaià	3,7%	82	1,4%	14
Roda de Barà	16,8%	376	34,0%	333
Renau	0,1%	2	0,3%	3
Salomó	0,0%	1	0,0%	0
Torredembarra	17,3%	389	16,3%	160
Vespella de Gaià	0,5%	11	0,8%	8
BAIX GAIÀ	100,0%	2.243	100,0%	979
TARRAGONÈS		4.879		4.309
CATALUNYA		77.309		79.580

Quadre 27.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Algunes reflexions sintètiques del conjunt de la dinàmica constructiva fan referència a:

- El pes relatiu de Roda de Barà en el conjunt, superant fins i tot la dimensió de Torredembarra.
- El fet que també els municipis d'interior mostren una certa incidència de l'activitat, en especial en relació a la demografia.
- L'important dinamisme dels municipis que es poden englobar en el concepte *segona línia* (p.ex. el Catllar, la Pobla de Montornès).

No es pot perdre de vista, però, que hi ha una certa dissociació entre la construcció d'habitatges i l'increment de la funció residencial a la zona, en el sentit que molts habitatges que ja eren construïts han passat a assumir un caràcter residencial permanent a partir de la millora de l'accessibilitat i l'increment de l'atractiu de les poblacions perifèriques.

HABITATGE CONSTRUÏT, CÈDULES D'HABILITAT				
	2006		2007	
Altafulla	12,3%	144	18,6%	206
El Catllar	6,9%	80	4,0%	44
Creixell	7,5%	87	17,7%	197
Nou de Gaià	0,6%	7	1,7%	19
La Pobla de Montornès	9,7%	113	5,0%	55
La Riera de Gaià	5,6%	65	2,6%	29
Roda de Barà	26,1%	304	34,9%	387
Renau	0,0%	0	0,4%	4
Salomó	0,0%	0	0,2%	2
Torredembarra	29,8%	347	13,9%	154
Vespella de Gaià	1,6%	19	1,2%	13
BAIX GAIÀ	100,0%	1.166	100,0%	1.110
TARRAGONÈS		3.675		3.994
CATALUNYA		67.851		74.320

Quadre 28.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Observem que el nombre total de cèdules d'habitabilitat no varia significativament de l'any 2006 a l'any 2007 (quan Roda de Barà i Altafulla representaven de manera conjunta el 53,5% del total). És de preveure que l'any 2008, quan es disposi de les dades oportunes, es començaran a veure els efectes de la crisi.

Altres reflexions sintètiques sobre la realitat del sector fan referència a:

- La permeabilitat territorial creixent de les empreses del sector (les del territori treballen fora, i empreses exteriors tendeixen a afluir al Baix Gaià).
- L'existència d'una problemàtica singular en l'àmbit dels recursos humans: molts treballadors han acudit al sector en moments de bonança i en fugen actualment de manera ràpida. Aquest fet crea distorsions no només de tipus econòmic i salarial, amb afectació sobre altres sectors, sinó també de preparació dels propis recursos humans.

- El fet que les empreses que treballen en grans infraestructures són fonamentalment radicades a l'exterior del territori.

- La realitat que no es detecten elevades opcions de generació de sinergies positives amb altres sectors. De fet, la dinàmica recessiva de la construcció incideix sobre el tancament de nombroses empreses de comercialització immobiliària.

4.6.- EL SECTOR TERCIARI, BASAT EN EL COMPONENT TURÍSTIC I RESIDENCIAL

Al marge de les consideracions efectuades en l'estudi de turisme a càrrec de la Universitat Rovira i Virgili, i que es tracta bàsicament en el document intermig o diagnosi estratègica, s'analitza en aquest punt el sector terciari en general.

Cal aclarir que algunes generalitats del turisme i les particularitats del comerç al detall es tracten en apartats següents del present document. No obstant això, és evident que les dades globals d'empreses es refereixen al conjunt de les branques.

Precisament pel que fa al conjunt d'activitats empresarials del sector, es detecta novament una dinàmica absoluta –i en part relativa- de concentració geogràfica de les mateixes. Concretament, del total de 1.130 empreses de serveis, 508 corresponen a Torredembarra, fet que representa el 44'5% del total.

Paral·lelament, es detecta un desplegament del sector molt vinculat a una certa massa crítica o dimensió demogràfica dels municipis: l'oferta és gairebé inexistent en els municipis amb menor nombre d'habitants.

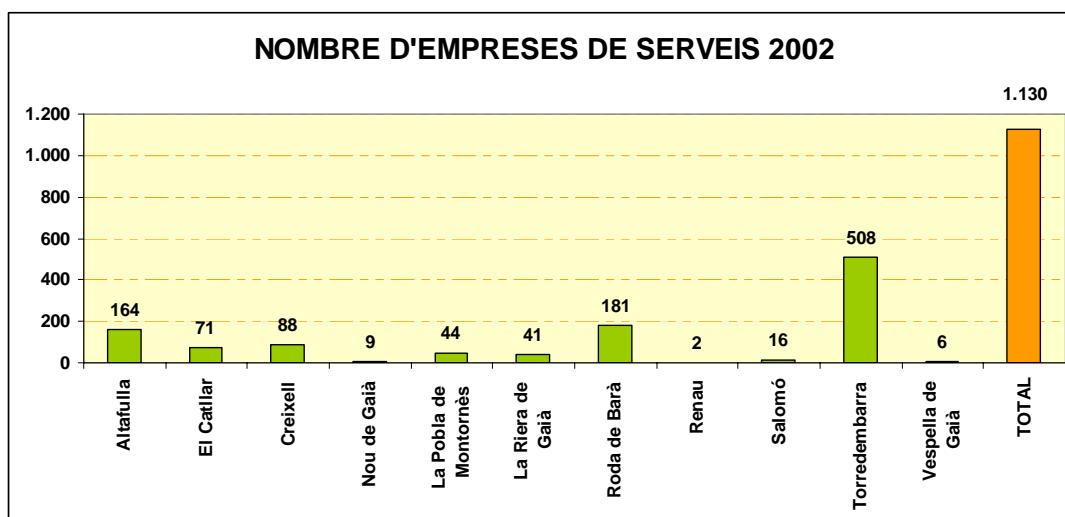

Figura 34.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Per branques, es detecta una certa regularitat en la distribució entre tres branques principals (immobiliària, hostaleria, serveis personals) mentre que els transports segueixen a relativa distància. Aquest és, de fet, no només un reflex de l'estructura del terciari, sinó també d'una bona part de l'estructura econòmica –i fins i tot social i demogràfica- de la zona.

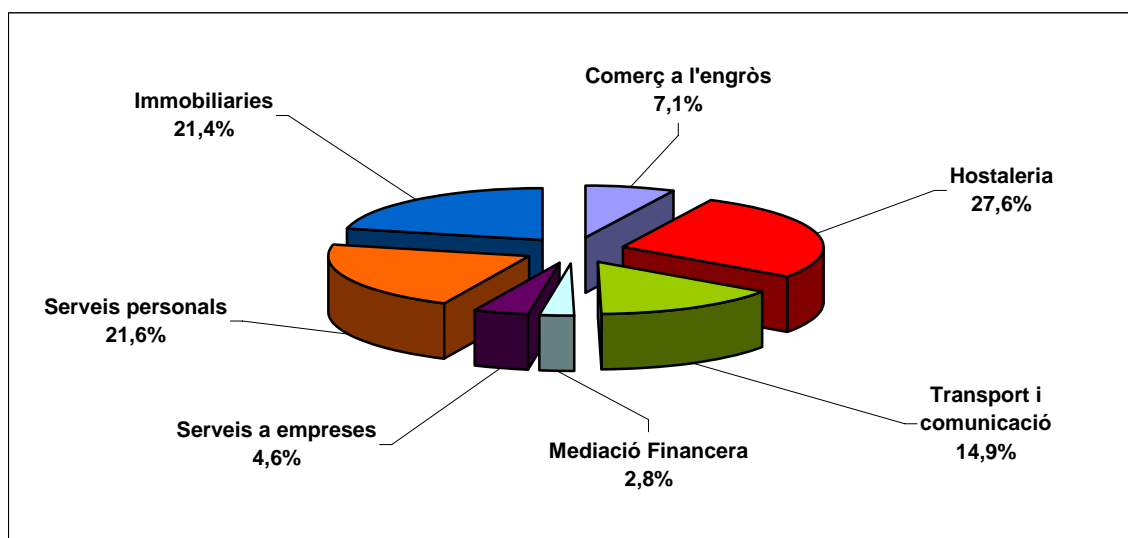

Figura 35.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Destaquen els subsectors de hostaleria amb un 27'6% de les activitats, els serveis personals, amb un 21'6%, i les immobiliàries, amb un 21'4%. Si considerem que les immobiliàries estan orientades bàsicament al sector turístic, podem dir que el 49% de les empreses de serveis estan directament relacionades amb el turisme.

La comparació amb altres àmbits geogràfics com poden ser el comarcal i el català tendeix a accentuar encara més aquesta apreciació sobre les branques terciàries que configuren el teixit empresarial del Baix Gaià. És especialment interessant observar el contrast en branques com l'hostaleria, els serveis personals i les immobiliàries, tant a l'alça com a la baixa. D'altra banda, es detecta en àmbits com el comerç a l'engròs, el transport, els serveis a les empreses i els mateixos serveis personals un desenvolupament comparativament inferior del Baix Gaià.

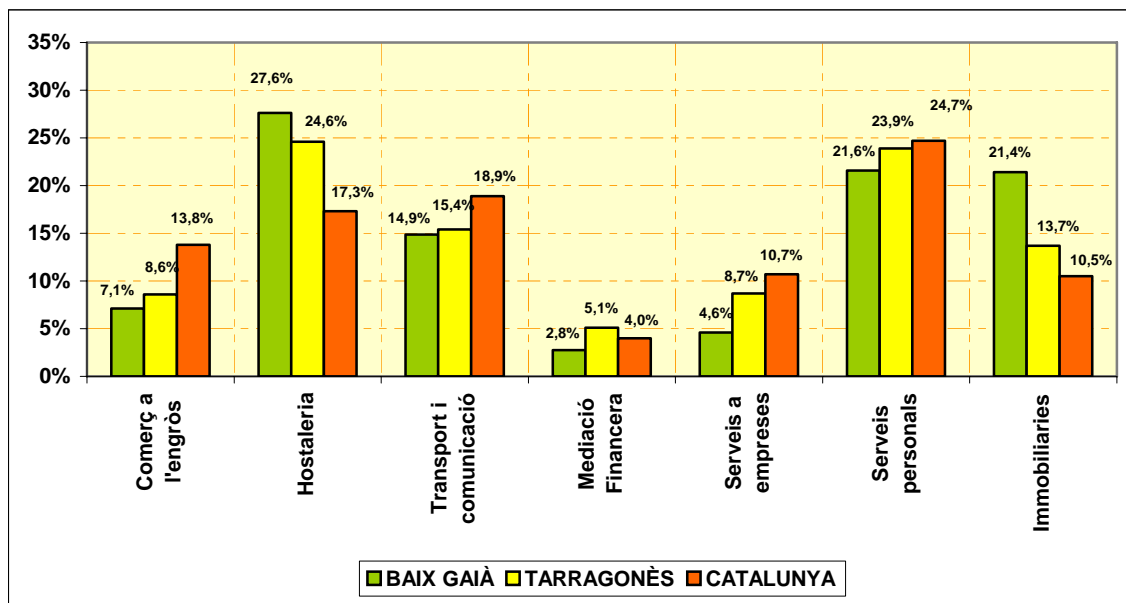

Figura 36.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

El percentatge d'empreses de serveis que sobrepassen la mitjana catalana són les dedicades a l'hostaleria i les immobiliàries. És a dir, aquests dos subsectors representen el major percentatge dels serveis i, a més estan molt per sobre de la mitjana catalana. Sumant-los, veiem que al Baix Gaià representa el 49%, mentre que a Catalunya representa el 27'8%.

L'estructura d'empreses és alhora indicativa que molts serveis especialitzats –en les seves diferents branques- tendeixen a ser cercats en nuclis exteriors com Tarragona, el Vendrell, Valls i fins i tot Barcelona.

Si fem la comparació del nombre d'empreses de serveis per branques i municipis, observem aquestes concentracions principals i altres observacions:

- En hostaleria destaquen Torredembarra, amb 145 activitats, i Roda de Barà i Altafulla, amb 56 i 55 respectivament. Segurament en aquest context cal destacar de manera relativa la restauració, per les particulars característiques de l'oferta d'acollida de la zona.

- Les immobiliàries tendeixen a mostrar una distribució gairebé idèntica a la indicada, únicament amb una certa moderació relativa en el cas de Torredembarra.
- Els serveis personals es concentren a Roda de Barà, amb 43 activitats i, sobretot, a Torredembarra, amb 114. Des d'aquest punt de vista, aquest municipi sembla tendir a jugar un paper rector en el seu entorn immediat.

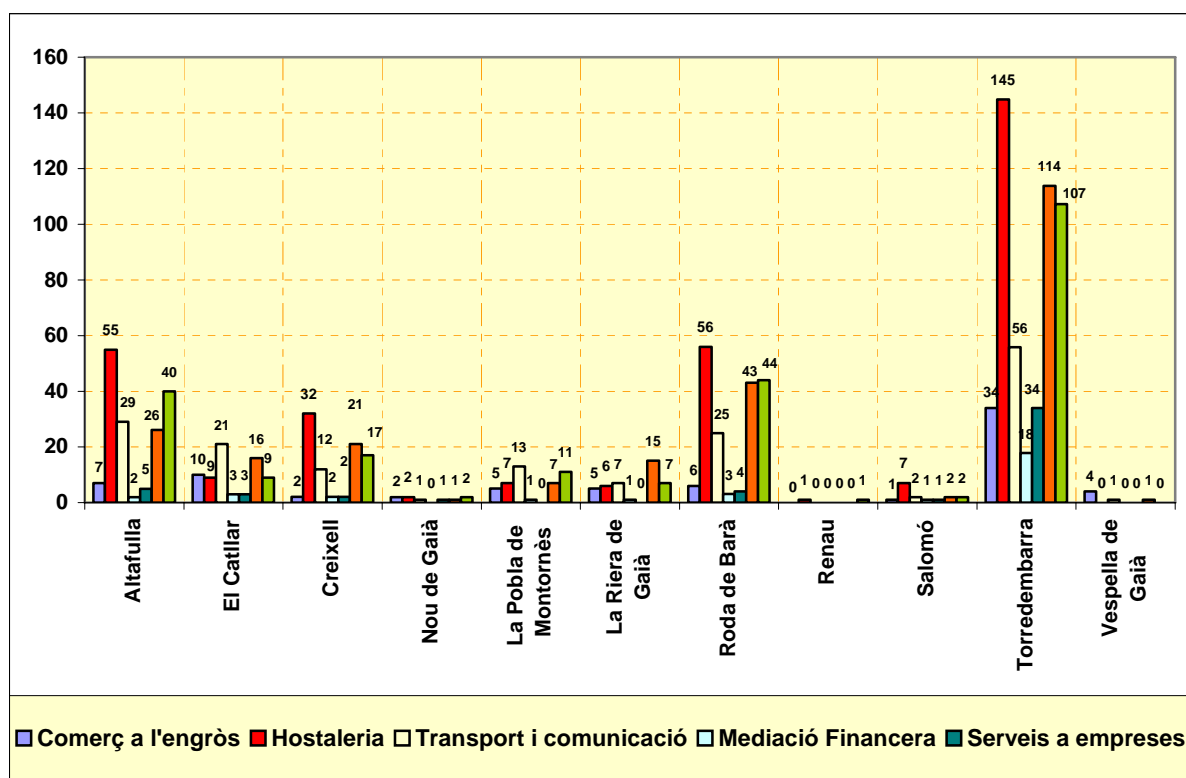

Figura 37.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

Es confirma el pes específic de Torredembarra, Roda de Barà i Altafulla en el conjunt de les empreses de serveis, així com la importància del sector turístic. D'altra banda, tornem a trobar la gran diferència que hi ha entre els municipis costaners i els d'interior, doncs els valors indiquen tendències molt diferenciades.

Sembla doncs, que el pes del sector turístic imprimeix a la zona unes fortes connotacions en tots els àmbits de l'activitat econòmica, com en la construcció, les immobiliàries, el comerç al detall, en els serveis personals, etc. Per exemple, les immobiliàries es dediquen majoritàriament a la venda i lloguer d'apartaments i habitatge no principal.

4.7.- EL COMERÇ AL DETALL

La composició del comerç al detall en el conjunt del Baix Gaià, pel que fa a les branques, segueix un comportament que no sembla mostrar una excessiva especialització, com a resultat d'aquests factors principals: proximitat de Tarragona i altres centres de major potencial, estacionalitat turística i reduïda massa crítica en general –almenys en bona part dels municipis-.

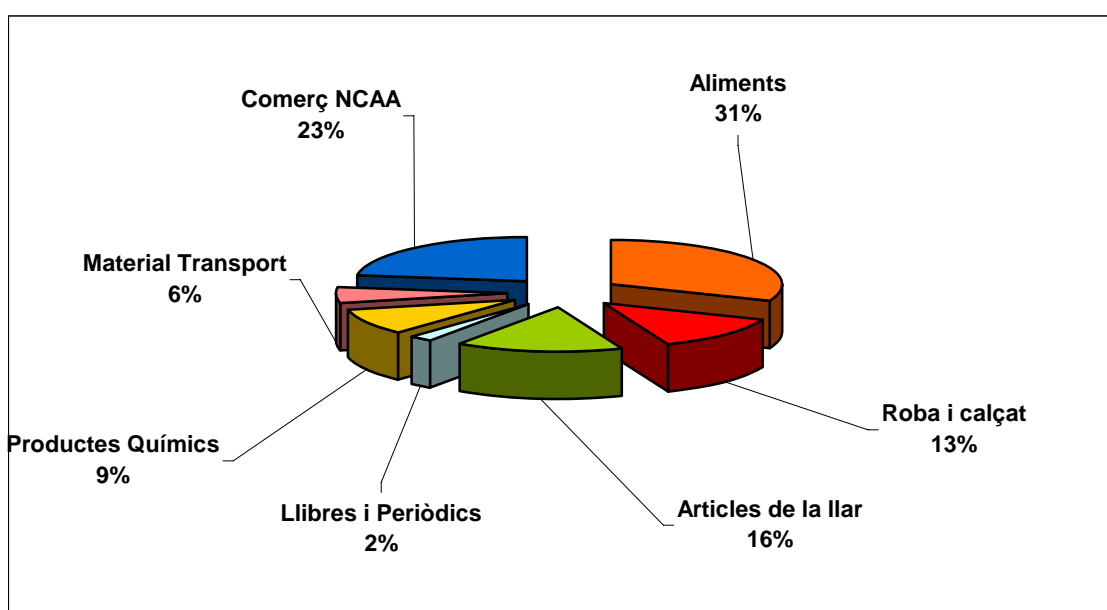

Figura 38.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

La comparació amb la comarca del Tarragonès i amb Catalunya permet detectar precisament un cert contrast en branques com la roba i el calçat, confirmant aquesta pauta de menor especialització. En la resta del comerç al detall no trobem diferències significatives.

No s'ha d'oblidar que els majors nivells d'especialització comercial en poblacions catalanes tendeixen progressivament a veure's concentrats en una vintena aproximada de nuclis urbans que aglutinen població en el seu entorn, opcions diverses de mobilitat i oferta terciària en general, incloent l'assentament de franquícies comercials. Alguns d'ells, amb una projecció en un ampli territori, són Barcelona, Tarragona i Reus.

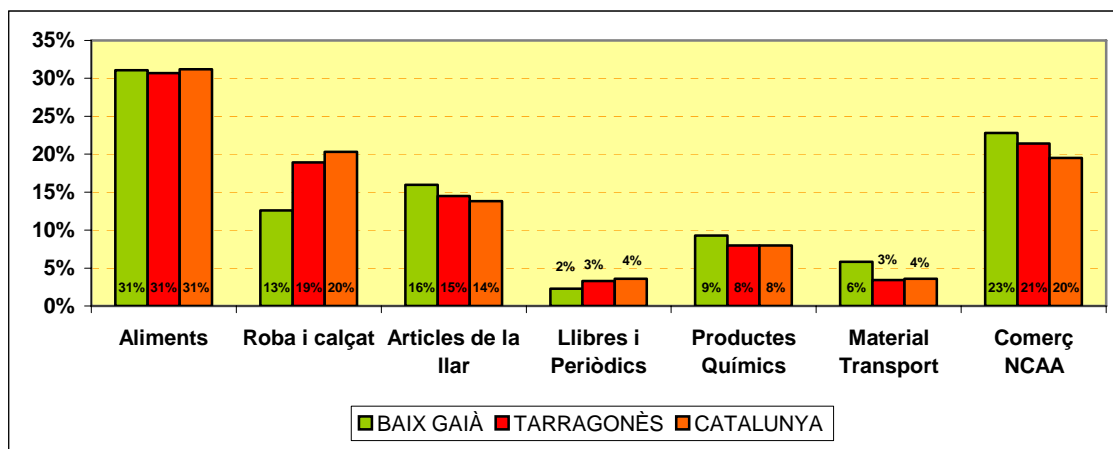

Figura 39.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Pel que fa a la distribució territorial interna, el sector comercial al Baix Gaià també presenta clares diferències entre els municipis costaners i els municipis d'interior, degut bàsicament al turisme i a la població estacional que comporta en el litoral, de manera afegida lògicament a una major massa demogràfica en general.

NOMBRE D'ESTABLIMENT EMPRESES de COMERÇ al DETALL 2002								
	Aliments	Roba i calçat	Articles de la llar	Llibres i Periòdics	Productes Químics	Material de Transport	Comerç NCAA	TOTAL
Altafulla	20	2	7	1	7	2	7	46
El Catllar	6	1	2	0	2	0	5	16
Creixell	8	2	6	1	2	0	9	28
Nou de Gaià	1	0	0	0	2	0	1	4
Pobla Montornès	10	1	1	0	2	0	5	19
La Riera de Gaià	5	1	0	0	2	1	2	11
Roda de Barà	25	10	13	2	7	3	21	81
Renau	0	0	0	0	0	0	0	0
Salomó	3	0	1	0	2	0	4	10
Torredembarra	71	44	47	7	19	22	56	266
Vespella de Gaià	1	0	0	0	0	0	0	1
BAIX GAIÀ	150	61	77	11	45	28	110	482

Quadre 29.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

Podem veure un cert paper de capitalitat comercial de Torredembarra per a la zona, almenys en funció de la presència d'establiments; de 482 comerços, 266 estan ubicats a Torredembarra, fet que representa el 55% del total.

De manera més concreta, el contrast entre l'oferta litoral i la del conjunt de municipis interiors es reflecteix en el gràfic posterior. Per nombre d'empreses, destacaríem la distribució dels subsectors més significatius en els diferents municipis: en alimentació, Torredembarra amb 71 establiments i Roda de Barà amb 25; en parament de la llar, mateixa distribució de municipis amb 47 i 13 comerços respectivament.

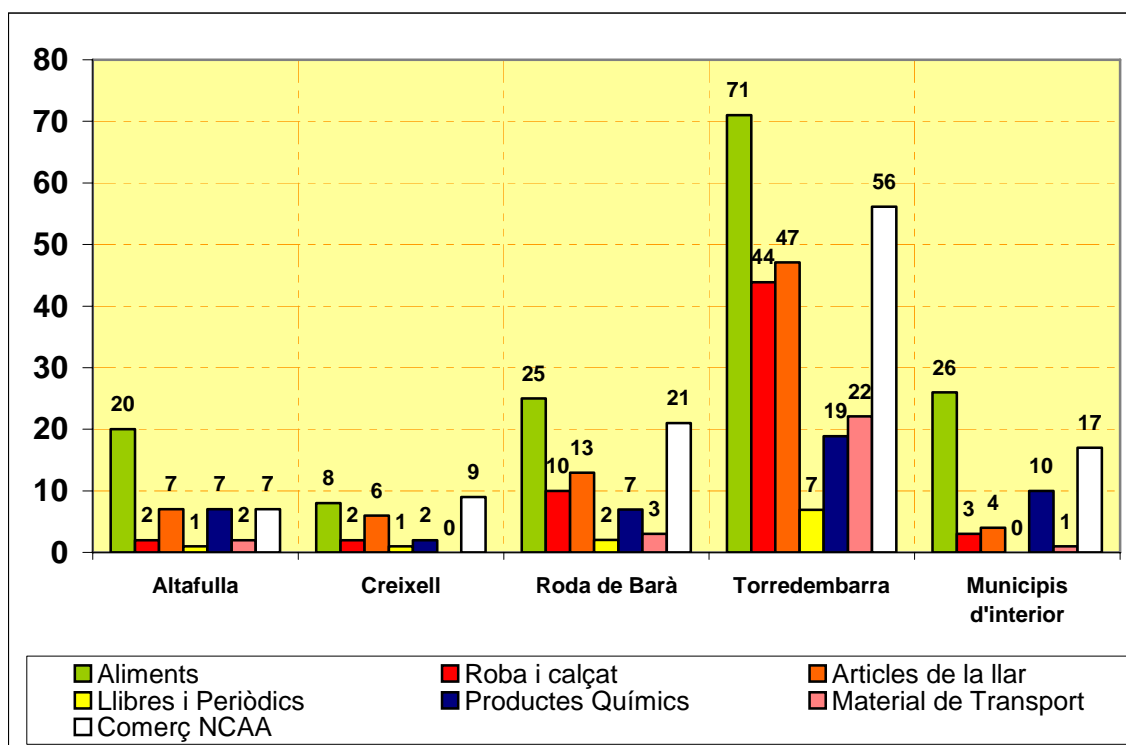

Figura 40.
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Veiem que la totalitat dels municipis petits suposen un percentatge ínfim respecte al total. Només el comerç d'aliments és present en tots els municipis, a excepció de Renau, on no hi ha cap comerç. Observem també com el Catllar, una població de prop de 4.000 habitants, té

una reduïda oferta en conjunt, com a resultat de la seva particular configuració social i territorial, amb Tarragona com a principal referència.

4.8.- EL TURISME

Inicialment, cal apuntar que el Grup d'Estudis Turístics de la Universitat Rovira i Virgili ha desenvolupat recentment un "Pla de directrius de desenvolupament turístic als municipis del Baix Gaià" que analitza detalladament aquest sector. Algunes de les pautes del mateix es desenvoluparan en la diagnosi estratègica o document intermig.

És important sobretot en aquest punt identificar el model turístic vigent a la zona, que es pot sintetitzar en un **predomini de la base residencial-immobiliària** en detriment de la vertebració del producte turístic pròpiament dit.

De fet, la identificació de les característiques de la demanda permet observar el predomini de la població estacional o segona residència, amb un elevat component de persones amb residència a Catalunya i, més concretament, a la Regió Metropolitana de Barcelona. De manera complementària, es detecten altres perfils diversos de demanda, entre els quals s'inclouen els visitants de curta durada que acudeixen a la zona atrets per la gastronomia, la qualitat de les platges o elements de patrimoni natural i cultural. La procedència d'aquests visitants correspon sobretot a l'àrea barcelonina, però es poden afegir també moltes persones de les àrees immediates.

Per tant, el sector presenta a la zona del Baix Gaià un perfil molt característic, definit pel fort pes de les segones residències. De fet, és molt significatiu que el 61% dels habitatges totals són secundaris.

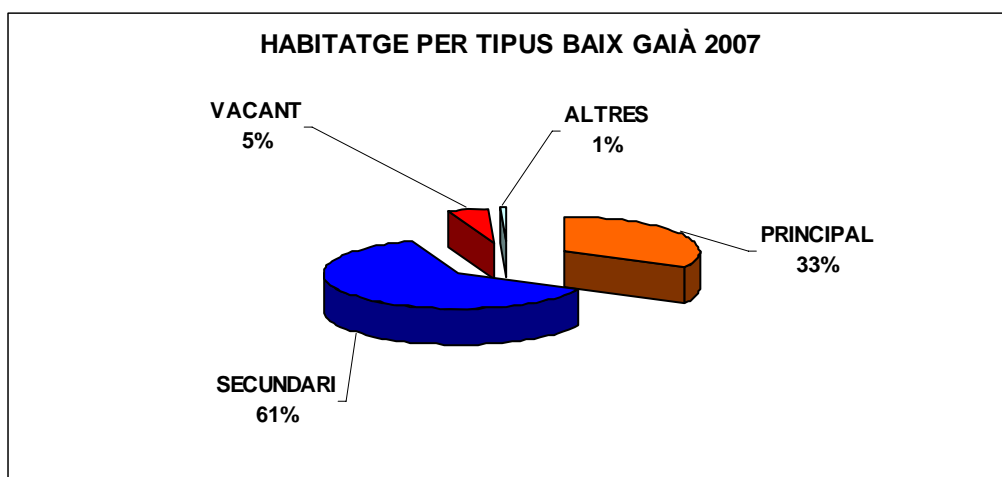

Figura 41.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Aquest paper de l'habitatge secundari es destaca encara més de manera comparativa, agrupant alhora habitatges secundaris pròpiament dits, vacants (en principi deshabitats, però en realitat molts cops també de tipus estacional) i altres en el grup d'habitatges no principals.

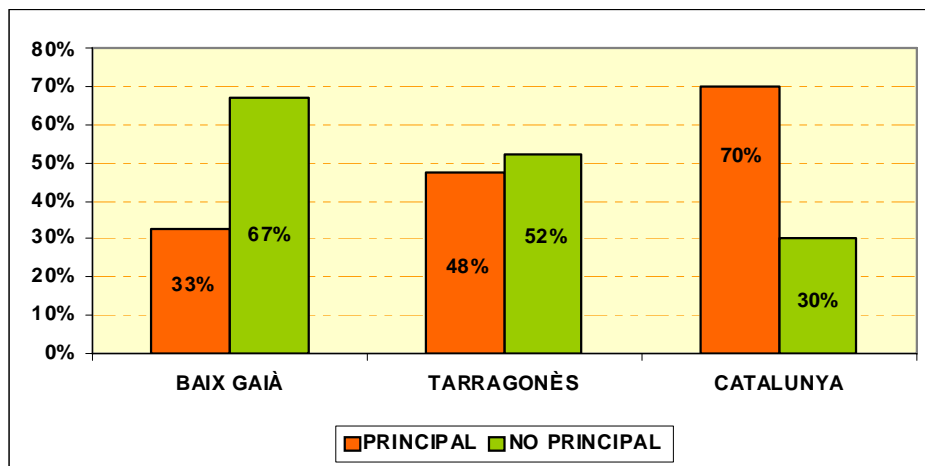

Figura 42.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

És evident que aquesta funció de segona residència és molt directament vinculada a la zona litoral. Per exemple, el percentatge de habitatge no principal a Roda de Barà amb un 77%, Creixell amb un 75%, i Altafulla amb un 68%, superant tots tres la mitjana de l'àmbit.

En canvi, veiem com els municipis de l'interior les xifres s'aproximen més a la mitjana catalana. Per exemple, la Nou de Gaià té un 75% d'habitatge principal, seguit de la Pobla de Montornès amb un 63% i la Riera de Gaià amb un 62%.

Aquestes dades orienten sobre una menor significació del paper residencial estacional per part d'aquests municipis interiors. A més, el caràcter residencial de municipis com el Catllar o la Pobla de Montornès és bàsicament permanent.

HABITATGE PER TIPUS					
2007	Principal	Secundari	Vacant	Altres	Total
Altafulla	1.215	2.318	277	3	3.813
El Catllar	895	1.454	59	15	2.423
Creixell	828	2.372	145	12	3.357
Nou de Gaià	145	47	0	1	193
Pobla Montornès	599	355	0	0	954
La Riera de Gaià	377	122	101	10	610
Roda de Barà	1.513	4.555	400	125	6.593
Renau	26	17	3	0	46
Salomó	152	9	107	1	269
Torredembarra	4.178	7.635	319	96	12.228
Vespella de Gaià	97	169	1	0	267
BAIX GAIA	10.025	19.053	1.412	263	30.753
TARRAGONÈS	66.109	47.845	19.638	5.085	138.677
CATALUNYA	2.315.774	514.943	452.921	30.435	3.314.073

Quadre 30.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT.

Del total de la capacitat d'acollida del parc d'habitatges de la zona se'n pot desprendre una xifra de més de 90.000 habitants totals, la qual dobla molt àmpliament els residents habituals.

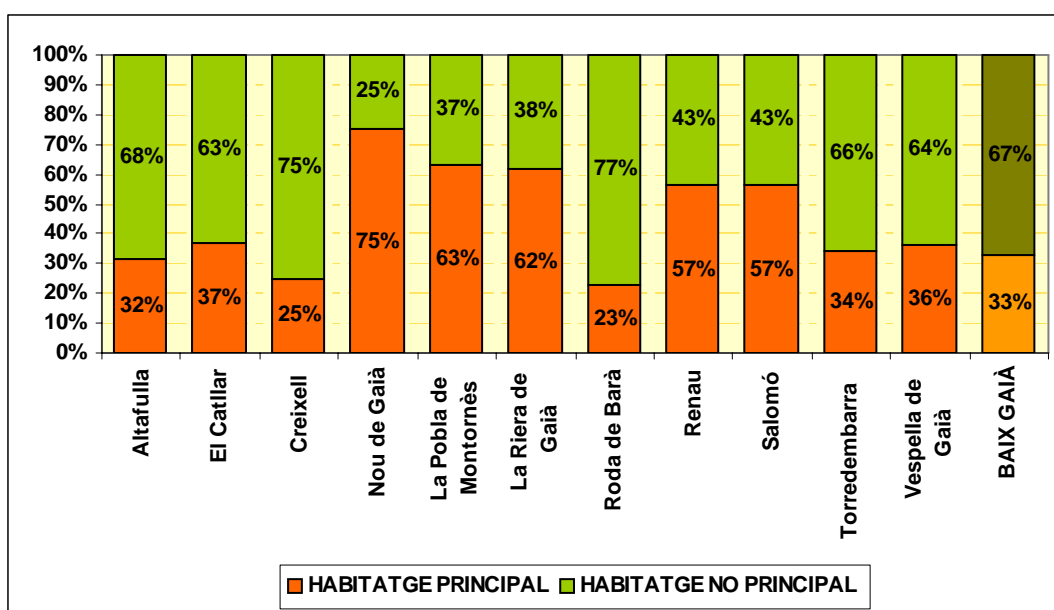

Figura 43.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

El perfil majoritari de demanda s'associa també a apartaments –de fet inclosos en les esmentades xifres- i als càmpings, mentre que els hotels tenen una presència molt poc significativa.

OFERTA DE CÀMPINGS, 2006						
	Primera		Segona		Total	
	nombre	places	nombre	places	establiments	places
Altafulla	0	0	2	1.288	2	1.288
Creixell	1	1.428	4	3.623	5	5.051
Roda de Barà	2	4.858	1	780	3	5.638
Torredembarra	0	0	3	1.990	3	1.990
BAIX GAIÀ	3	6.286	10	7.681	13	13.967

Quadre 31.

Font: web de l'Idescat.

És interessant fer l'observació que precisament els models turístics amb orientació a la sostenibilitat i la qualitat plantegen la base de la seva oferta d'acollida precisament sobre els hotels. Cal apuntar, no obstant això, l'existència d'allotjaments rurals independents en els municipis del Catllar (2), Renau i Salomó, amb un total de 20 places. D'alguna manera, semblen indicar una certa orientació complementària a l'oferta tradicionalment existent.

OFERTA HOTELERA, 2006										
	d'1 estrella		de 2 estrelles		de 3 estrelles		de 4 estrelles		Total	
	nombre	places	nombre	places	nombre	places	nombre	places	nombre	places
Altafulla	1	14	4	168	0	0	1	40	6	222
Creixell	1	20	1	27	1	27	0	0	3	74
Riera de Gaià, la	1	11	1	12	0	0	0	0	2	23
Torredembarra	3	38	2	159	1	144	0	0	6	341
BAIX GAIÀ	6	83	8	366	2	171	1	40	17	660

Quadre 32.

Font: web de l'Idescat.

S'ha avançat la importància de l'àmbit gastronòmic i de restauració entre els principals components de l'oferta del territori. En aquest sentit, l'oferta d'establiments de restauració és força àmplia i diversa, responent a diferents perfils, com poden ser:

- Bars-restaurants amb caràcter polivalent i orientació en part adreçada a treballadors.
- Restaurants vinculats als productes de la mar, en els municipis del litoral.
- Restaurants en poblacions d'interior, centrats en la gastronomia mediterrània en un sentit ampli i amb complements com la calçotada.

En general es tracta d'establiments amb un elevat poder de convocatòria en el seu entorn, i constitueixen la base del foment potencial de la figura dels visitants de curta estada, a partir de la creació de productes que vinculin restauració, patrimoni, activitats culturals o altres elements amb presència important a la zona.

OFERTA DE RESTAURACIÓ, 2000		
	Restaurants	Bars-restaurants
Altafulla	7	18
Catllar	1	3
Creixell	3	8
la Nou	0	0
la Pobla de Montornès	1	0
la Riera de Gaià	1	1
Roda de Barà	3	19
Renau	1	0
Salomó	3	0
Torredembarra	27	56
Vespella	0	1
TOTAL BAIX GAIÀ	47	106

Quadre 33.

Font: web de l'Idescat.

Més concretament, aquests potencials eixos vertebradors, a banda de les platges, són la pròpia gastronomia –amb una elevada complementarietat entre les diferents modalitats- i elements del patrimoni natural, cultural i arquitectònic.

En aquest context, existeixen elements amb potencial aglutinador del territori, com són el propi curs del Gaià, les construccions defensives i els masos més destacats. És destacable la dinàmica incipient de protecció i vertebració d'aquests recursos a partir de la tasca de diverses entitats i del procés de definició del projecte de Parc Cultural per a la zona. No cal dir que l'èxit en aquest tipus d'iniciatives pot constituir un element de vertebració i de complementarietat amb l'oferta existent de primer ordre.

**PRINCIPALS ELEMENTS D'ATRACTIU TURÍSTIC I PATRIMONIAL
DELS MUNICIPIS DEL BAIX GAIÀ**

	Principals elements d'interès	Esdeveniments significatius
Altafulla	Castell d'Altafulla Església parroquial de Sant Martí Passeig de les Botigues de Mar Vil·la romana dels Munts Vila Closa Ermita de Sant Antoni de Pàdua Reserva Natural de la desembocadura del Riu Gaià	Festa de l'olla Diada de l'arbre Nit de bruixes Altafulla moda Havaneres a la platja Festival de veus Fira d'artesans Festa de les cultures Fira de Nadal
El Catllar	Embassament del Catllar Vall del riu Gaià Ermita de Sant Ramon Santa Maria dels Cocons Església parroquial de Sant Joan Baptista Castell del Catllar Nucli del Catllar Agulla La fàbrica del Catllar Pont del ferrocarril La Cativera La Font Masos, Molí d'en Fortuny	Degollació de Sant Joan Arrossada popular Festa major petita d'hivern (Sant Nicasí)
Creixell	Castell de Creixell Església parroquial de Sant Jaume Vil·la romana de la Clota Mas Gibert Mas Mercader Ermita de la Mare de Déu de Fàtima El Mirador Torre de cal Jeroni Torre de cal Cabaler Torre de ca la Miquelina Platja de Creixell: el Gorg	Calçotada popular Festa major de Sant Jaume Concurs de pesca i sardinada popular Festa Major del S. Sacrament i Pa Beneït
La Nou de Gaià	Castell del Baró de les Quatre Torres Església parroquial Monument de la Verge de les Neus Antics safarejos Vall del Torrent de la Serralia Muntanya del Mestret Jardins del Castell el Cercat Mirador de la Pleta	Calçotada popular Festa Major de Santa Magdalena Festa Votiva a la M. de Déu de les Neus Festa major petita. Sant Cosme i Sant Damià Paellada popular
La Pobla de Montornès	Castell de Montornès Ermita de la M. de Déu de Montornès Església parroquial de Santa Maria Premsa d'oli Capella del Mas Mercader El bugador Nucli de població Mas Solé, Mas Boada Caseria de Rubials Casa Recasens	Festes de Pàsqua Festes d'estiu Festa del Castell de Montornès Festa major Festa de la Pigota

PRINCIPALS ELEMENTS D'ATRACTIU TURÍSTIC I PATRIMONIAL DELS MUNICIPIS DEL BAIX GAIÀ (cont.)		
	Principals elements d'interès	Esdeveniments significatius
Renau	Església parroquial de Santa Maria Església de la Mare de Déu del Lloret Església parroquial de Santa Llúcia Nucli de Renau Nucli de Peralta	Festa major Festa Votiva Verge del Lloret
La Riera de Gaià	Castell de Montoliu Torre de la Vetlla Molins de la Torre, del Mig i Molinet Església parroquial de Sant Jordi Els "Deu ponts" Cal Borràs Ermita d'Ardenya Vall del riu Gaià Església parroquial d'Ardenya	Festa major de Santa Margarida Festa de Santa Creu
Roda de Barà	Casa Mun. de Cultura "les Monges" Mirador Pujol de la Morella Ermita de la Mare de Déu de Barà Església parroquial de S. Bartomeu Arc de Barà Roc de Sant Gaietà Capella Mas Carreras Masies diverses Punta de la Guineu Torrent de l'Aguilera Avencs La Serra Llarga Ecosistema dunar de Madalers	Fira d'hivern Aplec de Sardanes Festes d'estiu Festa Major al Roc de Sant Gaietà Fira d'estiu Sant Bartomeu. Barquilles per a tothom Festa Major Petita Concurs de Sardanes
Salomó	Església parroquial de Santa Maria Nucli de Salomó Els vergerars Capella de Sant Crist Molí del Ròneg i Molí del Mig Cal Cardenal	Festa major-Invenció de la Santa Creu-Ball de Sant Cristi Festa Votiva de Sant Roc Festa major d'estiu
Torredembarra	Castell dels Icart (XVI) Muralla Espai natural els Muntanyans Llotja de Pescadors Església parroquial de Sant Pere Hospital residència Pere Badia Cal Bofill El Far La Torre de la Vila La Vila del Moro Edifici Antoni Roig Cal Checo	Festa de Sant Sebastià Festa de Baix a Mar (Sant Joan) Festa del Quadre Pleniluni (mostra de circ) Festa Major de Santa Rosalia
Tamarit i Ferran	Castell de Tamarit Nuclis de població Pedrera del Mèdol Torre dels Escipions Torre de la Mora	Tarraco Viva Festes Majors populars

Quadre 34.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consell Comarcal del Tarragonès.

Les dinàmiques de promoció de la zona s'estructuren a dos grans nivells (a banda evidentment de Catalunya com a *paraigua* més ampli):

- a) La tasca dels patronats municipals de turisme (àrea litoral). Les accions inclouen l'organització d'oficines i punts d'informació, l'atenció a visitants, l'assistència a fires, l'organització d'esdeveniments i altres aspectes diversos, incloent la formació. En general, el funcionament és força independent entre municipis, a banda de la cooperació pròpia de la marca turística.
- b) La marca turística Costa Daurada, gestionada des del Patronat de Turisme de la Diputació de Tarragona. Aquest *paraigües* facilita aspectes com l'assistència conjunta a fires exteriors, la disponibilitat de material per al conjunt i aspectes d'organització i gestió estratègica, apostant per diferents modalitats amb un caràcter plurianual.

El Consell Comarcal del Tarragonès, d'altra banda, juga un cert paper coordinador del conjunt de l'oferta amb visió territorial adaptada al seu àmbit de gestió territorial, afavorint d'alguna manera les àrees interiors, almenys de manera comparativa.

En aquest context, el Baix Gaià –amb el suport del teixit associatiu de la zona- apareix com una opció de futur per a la creació d'una destinació que sigui vertebradora d'una oferta diferenciada i complementadora de les dinàmiques litorals i d'interior. Això, sempre dins el context de la marca Costa Daurada.

5. CONCLUSIONS: UNA VISIÓ SINTÈTICA

1.- El marc Territorial.

- L'àmbit de la present proposta es localitza al sector nord-est de la comarca del Tarragonès i conforma la **subcomarca natural del Baix Gaià**, integrada pels municipis d'Altafulla, el Catllar, Creixell, la Nou de Gaià, la Pobla de Montornès, la Riera de Gaià, Roda de Barà, Renau, Salomó, Torredembarra i Vespella de Gaià. Per criteris de coherència s'ha inclòs els agregats de Tamarit, Ferran i l'Argilaga.
- La zona comprèn la part baixa de la conca del riu Gaià fins a la seva desembocadura, amb una superfície total de **132'8 quilòmetres quadrats, que representa el 41'67 % de la superfície del Tarragonès.**

2.- La demografia.

- La **població està concentrada a la zona litoral**. El municipi més gran és Torredembarra on hi viuen el 40% dels habitants de la subcomarca.
- Hi ha un **creixement de la població constant**: en 20 anys s'ha passat de 13.422 a 38.466 habitants, la qual cosa representa un increment del 187%.
- Constatem una **lleugera diferència en la dinàmica demogràfica entre la costa i l'interior**: mentre als municipis de la costa la població creix un 192%, als municipis de l'interior creix un 172%.
- L'estructura de la població, per segments d'edat i per sexes, no presenta diferències significatives respecte de les mitjanes de Catalunya ni del Tarragonès. Encara que el creixement natural de la població és positiu, **el creixement demogràfic és degut bàsicament als nouvinguts, el 84% dels quals corresponen a immigració interior**. D'aquesta, el 28% ve del mateix Tarragonès, un 40% de la resta de Catalunya, i un 16% de la resta de l'Estat. Només un 16% dels nouvinguts provenen d'altres països.

3.- Els Recursos humans.

- Torredembarra per si sol representa **el 42% de la població activa del Baix Gaià, si hi agreguem els 4 municipis de la costa tenim que representen el 77 %.**
- La composició de la població activa ocupada i desocupada no presenta diferències respecte de Catalunya. **La població activa desocupada del Baix Gaià representa el 10%**, destaca per sobre la Pobla de Montornès i Creixell amb un 13% de desocupats, i a l'altra extrem trobem la Riera de Gaià i Vespella de Gaià amb un 5% i un 6 % respectivament.
- El **62'3% de la població està ocupada en el sector serveis**, degut al fort component del **turisme** en la creació de llocs de treball, sent aquest el principal sector a l'hora de generar llocs de treball.
- **La ocupació en la indústria del Baix Gaià és del 16'3% del total dels ocupats, molt inferior a la de Catalunya** que és del 25'1%. Això indica poca vitalitat industrial i, com ja hem vist en l'apartat d'anàlisi de cada sector, poca especialització industrial, malgrat les bones comunicacions i la proximitat amb l'àrea industrial de Tarragona.
- En canvi **la població ocupada en la construcció del Baix Gaià representa el 17'5%**, molt superior a la del Tarragonès (13'3%) i a la de Catalunya (10'4%). Aquest és l'altre sector que ha generat molts llocs de treball. Amb l'aturada a partir de l'any 2008 d'aquest sector, es preveu que calgui **emprendre mesures correctores** per evitar que la destrucció de llocs de treball afecti a la economia de les famílies i de la zona.
- Malgrat que el nombre d'aturats s'ha mantingut relativament constant –a l'entorn dels 1.230 el 2006 i 2007- es detecta un increment recent progressiu.

- **Dels aturats l'any 2007, el 64'2% són dones.** Al Baix Gaià la proporció és quasi 7 punts més alta que la mitjana del Tarragonès i 5 punts més elevada que la mitjana catalana.
- **El 45% dels residents treballen fora del municipi respectiu,** 12 punts per damunt de la mitjana catalana i 18 punts per sobre de la mitjana del Tarragonès.
- El nivell d'instrucció de la població no presenta diferències significatives respecte a la resta de país.

4.- L'activitat econòmica.

Trets generals:

- Les principals dades macroeconòmiques i de renda són antigues i corresponen a un cicle expansiu de l'economia.
- Quant a la **RBFD**, es constata en el municipi de Torredembarra una menor composició de les rendes procedents del treball assalariat i de les prestacions socials, i un major pes dels excedents bruts d'explotació respecte de la mitjana catalana. Això indica un **bon dinamisme empresarial**.
- Les dades ens indiquen que els sectors que han generat més riquesa a Torredembarra són **els serveis, majoritàriament vinculats directa o indirectament amb el turisme i de retruc la construcció**, que es deu bàsicament a les segones residències.
- El 80% del IBI es recapta entre els municipis de Torredembarra, Roda de Barà i Altafulla. Això indica **una forta concentració de l'habitatge a la costa**. Succeeix el mateix en el nombre de línies telefòniques, vehicles matriculats, oficines bancàries i tots els altres indicadors d'activitat econòmica menors.

Estructura de sectors productius:

- És molt significatiu que **el 25% de les empreses del Baix Gaià són del sector de la construcció**. La mitjana catalana és el 13% i la del Tarragonès el 14%.
- La mitjana d'empreses de comerç al detall respecte al Tarragonès, és menor. Això indica una certa **dependència comercial envers la capital comarcal i altres nuclis urbans, i també respecte a Torredembarra**.
- Entre els municipis de Torredembarra, Roda de Barà i Altafulla aglutinen el 73'5% de les empreses del Baix Gaià, és a dir **hi ha una concentració empresarial als municipis de la costa**.
- Els **municipis de l'interior** tenen molt poques empreses i en la seva activitat econòmica **hi pesa molt l'agricultura**.
- Hi ha dos sectors econòmics predominants: **el turisme i la construcció**.

El sector primari:

- L'activitat del sector primari està **concentrada en els municipis interiors i en concret en l'agricultura**. Els cultius són bàsicament de secà: els conreus principals són la vinya, els fruits secs, el garrofer i la olivera. Hi ha una certa activitat d'horticultura.
- Es pot constatar, en els últims anys una **reducció en el nombre d'explotacions agràries**, que podem considerar **de petita dimensió**. Aquest fet imprimeix al territori d'interior **un marcada fisonomia de mosaic mediterrani rural** raonablement ben conservat. Encara que econòmicament aporta poc a l'activitat econòmica de la zona, **l'agricultura te una funció molt important a nivell de manteniment i ordenació del territori i sobretot a nivell paisatgístic**.

- Alguns dels productes agraris es troben emparats amb **denominacions d'origen**. Concretament, són la DO Tarragona, la DO Catalunya i la DO cava per als vins i la DOP Siurana per als olis.
- **La producció és bàsicament cooperativa**. S'ha fet esforços molt importants per adaptar les seves instal·lacions a nivell productiu però **no han invertit suficientment en la comercialització** i l'han posat en mans de tercers, quan és la part de la cadena de valor que els podria aportar més valor afegit.
- **A la costa, en general, podem dir que es desconeix la existència de productes agroalimentaris de la zona**. No cal dir que el desconeixement és absolut per part dels turistes que saturen la costa en temporada estiuenca i que són uns clients potencials molt importants per nombre i per proximitat.

El sector secundari: La indústria i la construcció:

- **El sector secundari suma 838 empreses l'any 2002: 154 empreses industrials i 684 empreses de la construcció**. Les empreses que ocupen més de 6 treballadors són 49, el que representa un 5'85%. Per tant 789 empreses del sector secundari tenen menys de 6 treballadors, es a dir, el percentatge de microempreses en el sector secundari és del 94'15%. Hi ha molt autònoms en aquest sector.
- Hi ha una major **concentració empresarial a Torredembarra**. Algunes empreses industrials s'ubiquen al polígon però en aquest hi trobem empreses de tots els sectors, per tant **no hi ha cap concentració d'empreses d'un mateix sector**.
- Encara que el subsector industrial que predomina és el de la transformació de metalls. **No destaca cap especialització industrial significativa** si ho comparem amb les mitjanes del Tarragonès i Catalunya.
- Un dels indicadors del dinamisme del sector de la construcció són les **cèdules d'habitabilitat**. L'any 2006 és Torredembarra amb un 29'8% seguit per Roda de Barà amb un 26'1%, que sumen el 60% de la totalitat del Baix Gaià. En

canvi l'any 2007, Roda de Barà amb un 34'9% i Altafulla amb un 18'6% representen el 53'5% i Torredembarra per pes específic.

- **La construcció presenta símptomes d'estancament i fins i tot d'esgotament.** Els certificats de final d'obra experimenten un descens important, passant de 2.243 l'any 2006 a només 979 l'any 2007.

El sector terciari:

- Es confirma el **pes específic de Torredembarra, Roda de Barà i Altafulla** en el volum d'empreses, a més de la importància del sector turístic. Novament es detecta un contrast significatiu entre els àmbits litoral i interior.
- **Destaquen els subsectors d'hostaleria, amb un 27'6%, serveis personals, amb 21'6% i immobiliàries, amb un 21'4%.** Si considerem que les immobiliàries estan orientades bàsicament al sector turístic podem dir que el 49% de les empreses de serveis estan directament relacionades amb el turisme. Molt superior a la mitjana catalana.
- **El sector turístic de la zona està molt vinculat a les segones residències.** L'habitatge no principal representa al Baix Gaià el 67% del total d'habitatges. La zona interior té uns percentatges d'habitatge no principal molt més baixos que la costa, la qual cosa indica clarament una menor activitat turística.
- Dels 482 establiments comercials totals, 266 es troben ubicats a Torredembarra, fet que representa el 55% del total. Malgrat aquest fet, el municipi no acaba de realitzar a la zona una funció de capitalitat.
- El tipus de comerç al detall majoritari és l'alimentació, en concret un 31%. Tots els municipis petits junts suposen molt poc percentatge respecte el total. Només el comerç d'aliments és present en tots els municipis a excepció de Renau, on no hi ha cap comerç.

5.- Reflexions finals.

La manca de coordinació de les polítiques d'ordenació i desenvolupament, afegida a la complexitat dels processos de gestió en general i la situació actual de crisi fa evident l'absència fins fa poc d'una estructura específica i d'una aposta clara per la reactivació i la diversificació econòmica a partir de sectors estratègics i emergents.

També té una influència clara en aquesta realitat la manca d'una ordenació que afavoreixi la competitivitat, la qualitat de vida i una vertebració social que pugui beneficiar el conjunt de la població.

Per avançar en aquest sentit és fonamental definir un model propi de desenvolupament i realitzar una aposta clara en aquest sentit, amb un consens en determinats aspectes bàsics i, fonamentalment, cercant la fórmula més idònia de cooperació supramunicipal.

Finalment, cal apuntar que en el document de reflexió estratègica es farà novament incidència en aquestes qüestions, fonamentalment a partir de consideracions sobre el paper i les expectatives territorials de la zona.

Aquesta reflexió és la que motivarà posteriorment el plantejament d'una proposta estratègica on es defineixin unes prioritats clares d'actuació.